

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD Anayasa'nın ve Dernekler Kanunu'nun ilgili hükümlerine uygun olarak kurulmuş kamu yararına çalışan bir dernek olup, gönüllü bir sivil toplum kuruluşudur.

TÜSİAD, Avrupa Sanayi ve İşverenler Konfederasyonları Birliği
(UNICE - Union of Industrial and Employers' Confederations of Europe) üyesidir.

1 Ocak

12 Avrupa ülkesi, tarihin en büyük para birimi değişimini gerçekleştirerek, ortak para birimi Euro'ya geçti.

Türk aile hukukunda önemli değişiklikler öngören, Türk Medeni Kanunu ile Türk Medeni Kanunu'nun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkındaki Kanun yürürlüğe girdi. Koca, evin reisliğini kaybetti, evlilik birliğinin yönetiminde kadın ve erkeğe eşit söz hakkı tanındı.

2 Ocak

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Sabih Kanadoğlu, HADEP'in kapatılması ve AKP'ye ihtar verilmesiyle ilgili taleplerinin 'öncelikle ve ivedilikle' ele alınarak sonuçlandırılması istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne başvurdu.

5 Ocak

Kamu İhale Yasası, 1 Ocak 2003'ten geçerli olmak üzere yürürlüğe girdi.

9 Ocak

Anayasa Mahkemesi, AKP Genel Başkanı ve kurucu üyesi Tayyip Erdoğan'ın kurucu üyelikten çıkarılması için bu partiye ihtar verilmesini kararlaştırdı. Yüksek Mahkeme, Erdoğan'ın genel başkanlık görev ve yetkilerini kullanmasının tedbiren önlenmesi ve 6 türbanlı kurucu üyenin üyelikten çıkarılması için AKP'ye ihtar verilmesi istemini ise reddetti.

10 Ocak

TÜSİAD, 'Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanun Tasarısı'nı değerlendirdi: "...TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda görüşülerek, 28 Aralık 2001'de TBMM Genel Kurulu'na sevk edilen "Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı", içinde bulunduğumuz ekonomik daralmanın sistemik bir risk yaratmadan atlatılmasına önemli katkı sağlayacak ve hem reel sektörün, hem de mali sektörün sağlıklı bir şekilde yeniden yapılanmasına ve mali sektörün şeffaflaştırılmasına yönelik bir girişim olarak değerlendirilmelidir. Kanun tasarısı, temelde, TÜSİAD'ın da içinde bulunduğu Üretim ve Finans Kurulu toplantıları bünyesinde ilgili

tüm kesimlerin katılımı ile şekillendirilmiş bir yapıdır. İlgili kanun tasarısına eklenmek üzere komisyonda gündeme getirilerek kabul edilen ve kamuoyunda tartışmalara neden olan önerge, Hazine desteğine uygun görülen, sermaye yeterlilik rasyosu yasal limitlerin altında bulunan bankaların tespit edilerek destekleme yönteminin belirlenmesini ve bankacılık kesiminin bu çerçevede şeffaflaşmasının sağlanmasını amaçlamaktadır. Uygulama, piyasa ekonomisi kurallarıyla çelişmeyecek ve kamu vicdanını rahatsız etmeyecek şekilde düzenlenmelidir. Unutulmaması gerekmektedir ki, iki finansal krizin oluşumunda doğrudan veya dolaylı bir rolü olmayan ve bu krizlere bağlı olarak önemli ölçüde sermaye yitirmiş bankaların, yeniden sermayelendirilmeleri sağlanmadan, hızla uluslararası normlara (2002 başı itibarıyla yürürlüğe girecek olan iç kontrol ve risk yönetmeliği bu şekilde değerlendirilebilir) ulaşmasını zorlamak, bu bankaların faaliyet hacimlerinin daralmasına neden olacak, bilançolar küçülerek reel sektöre aktarılacak fonlar azalacaktır. Son olarak, önerge ile kanun tasarısından düşürülen kamu bankası yöneticilerinin, denetim ve tasfiye kurulu üyelerinin görev yaptıkları bankalara karşı sorumluluklarının özel hukuk hükümlerine tabii olmasını sağlayan madde, kamuoyunda ilgili yöneticilerin sorumluluğunu sınırlayan bir madde olarak algılanmıştır. Oysa, kamu bankaları ile devralınan yük, aslında son 10-15 yılın görev zararı zaafiyetidir. Bu çerçevede, bu görevlere getirilen kişilerin, özel banka yöneticileri statüsünde hukuki sorumluluk almaları, bankalar sisteminin hızla reel sektöre kaynak ayırabilmesini sağlayacak ve daha da önemlisi, banka faaliyetleri ile ilgili gündeme gelebilecek yönetim ilişkili bazı spekülasyonları da önleyecektir..."

---

11 Ocak

Bankacılık Tasarısı yasalaştı.

14 Ocak

Başbakan Bülent Ecevit, 128 işadammının yer aldığı bir heyet ile ABD'yi ziyaret etti. Heyette TÜSİAD Yüksek İstişare Konseyi Başkanı Muharrem Kayhan ve TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan da yer aldı.

21 Ocak

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, Kamu İhale Kanunu ile Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nu onayladı.

25 Ocak

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, Bankacılık Yasası'nı kısmen iade ederken, 3 maddesini onayladı, 3'ünü veto etti.

TÜSİAD Genel Kurulu toplandı. Toplantıda açıklanan "2002 Türkiye'nin değişim yılı olmalı" başlıklı bildiri de, TÜSİAD'ın 2002 yılı içinde öncelik vereceği konular kamuoyuna duyuruldu:

2001 yılı, Türkiye için siyasi, ekonomik ve sosyal açıdan güçlüklerle dolu bir yıl oldu. Uygulanmakta olan ekonomik program, hükümetin mali piyasalarda gerekli güveni tesis edememiş olması ve yapısal reformların geciktirilmesi sonucunda terk edilince, ülke ağır bir ekonomik kriz ortamıyla karşı karşıya kaldı. Türk lirası önemli ölçüde değer kaybına uğradı, enflasyon hızlandı, üretim ve yatırımlar durdu, özellikle genç nüfusu etkileyen işsizlikle beraber gelir dağılımındaki bozulmalar arttı.

Mart ayında Uluslararası Para Fonu ile yapılan anlaşmayla, yeni bir program devreye sokularak dış destek sağlandı ve toplumsal baskının da etkisiyle yapısal reform süreci tekrar işlemeye başladı. Dünya piyasalarıyla ilişkilerimizi koruyabilmek için gerekli uluslararası standartlara uyum sağlayabilmek ve kamuoyunun daha ileri demokratik haklar istegini karşılayabilmek amacıyla, parlamento ve hükümetin büyük gayretleri ile, ekonomik ve siyasi hayatımızda yapısal değişikliklere yol açabilecek bir dizi önemli reform için ilk adımları atmaya başladık.

Bugün, bu ilk adımları gerçek anlamda bir yapısal dönüşüm haline getirmek için, yasal çerçevelerde yapılan değişikliklerin, uygulama mevzuatı ile tamamlanması, idari organizasyonla desteklenmesi ve her yönüyle hayata geçirilmesi acil bir zorunluluk olarak önümüzde durmaktadır.

Bunun yanı sıra, üç temel alanda, 2002, Türkiye için hayati önem taşıyan bir yıl olacaktır. Bu alanlarda yapılması gerekenlerle ilgili olarak hızla harekete geçilmelidir:

1) Ekonomide orta vadeli bir gelişme stratejisi devreye sokularak, sürdürülebilir büyümeye geçiş için gerekli adımlar hızla atılmalıdır.

Uzun süredir krizlerle boğuşmakta olan ekonomimizin, orta vadeli bir stratejik gelişme perspektifi içinde, sürdürülebilir bir büyümeye kavuşturul-

ması, daha fazla ertelenmesi mümkün olmayan bir zorunluluk olarak önümüzde durmaktadır.

2002 yılında, ekonomiye üretim-istihdam penceresinden yaklaşan, orta vadeli bir gelişme stratejisini devreye sokan, gelir dağılımındaki bozulmanın yaratmakta olduğu sosyal sorunları dikkate alan, kamuda reform çalışmalarını yapısal temele oturtan bir yönetim yaklaşımıyla, krizden çıkışın yol haritası çizilmiş ve belirlenen doğrultuda ilk adımlar atılmış olmalıdır.

2) Siyasal sistemimiz daha demokratik, daha saygın, kendini yenileyebilen ve istikrarlı bir yapıya kavuşturulmalıdır.

Türkiye'deki siyasal yapının ekonomik ve toplumsal gelişmenin gerisinde kalması, ülkemizdeki pek çok sorunun ana kaynağını oluşturmaktadır. Seçenle seçilen arasındaki mesafenin her gün biraz daha arttığı bir ortamda, çağdaş demokratik işleyişin egemen kılınması güçleşmektedir.

Seçenin seçilene daha yakından denetleyebildiği, temsil gücü daha yüksek, daha katılımcı, kendini yenileme gücüne sahip, yalnızca çoğunluğun tasvip ettiği partilere iktidar şansı veren, siyasete ve siyasetçiye saygınlık kazandıracak, ülkeye yönetim istikrarını getirecek bir siyasal sistem için, 2002 yılında Siyasal Partiler ve Seçim Yasaları mutlaka değiştirilmelidir.

3) Avrupa Birliği ile yıl sonunda müzakerelere başlayacak şekilde, Kopenhag Kriterleri ve AB Müktesebatı konusunda mesafe kaydedilmelidir.

AB üyeliği Türkiye'nin milli politikasıdır. AB Bakanlar Konseyi tarafından onaylanan Katılım Ortaklığı Belgesi ve hükümetimiz tarafından onaylanan Ulusal Program, ülkemizin Avrupa ortak barış ve refah alanındaki geleceğini belirleyen devlet politikasını ortaya koyan temel belgelerdir.

AB'ye tam üyelik yolunda yapılması gerekenlere ilişkin, ülkemizin yönetim katında zaman zaman gözüken kararsızlık ve isteksizlik, Türkiye için çok değerli olan bir zamanın kaybedilmesine yol açmaktadır. Aday ülkeler arasında, Türkiye dışında, Kopenhag Siyasi Kriterleri'ni yerine getirmemiş, müzakereye başlamamış ülke bulunmamaktadır.

Türkiye gerçekleştirilmiş bulunan Anayasa değişikliklerine paralel uyum yasalarını bir an önce çıkarmalı, eksik olanları tamamlamalı ve bu yasaların uygulandığını gösteren bir dizi örneği hayata geçirmelidir. 2002'nin hedefi, AB ile tam üyelik müzakerelerinin başlatılması olmalıdır.

Yukarıda dile getirilen üç temel konu ve 2001'de atılan reform adımlarının hayata geçirilmesinin izlenmesi TÜSİAD'ın 2002 yılı programının temel taşlarını oluşturacaktır.

TÜSİAD Yüksek İstişare Konseyi Başkanı Muharrem Kayhan 32. Genel Kurul konuşmasında TÜSİAD'ın 2002 yılından beklentileri üzerinde durdu: "...2002, Türkiye'nin pek çok alanda ön alması gereken bir yıl. 2002'de hükümet, mevcut olumlu ortamdan yararlanarak, sektörel bazda ayrıntılara inen, kararlı ve kalıcı adımlar atarak, yıllardır ülkeyi kemiren popülizmin tuzaklarına düşmeden krizden çıkışı kesinleştirmek zorunda.

Bunu yaparken, kriz sonrasını da düşünüyor olmak gerek. Ekonomide yeniden büyüme dönemine geçilmesi, artık bizim için yeterli değil. Türkiye'nin, kalkınma konusunda da ne istediğini bilen, belirli bir strateji dahilinde hareket eden, alternatif senaryolar geliştirmiş bir anlayışla kriz sonrasına bakması gerek...

...Dünya, hiçbirimizin iradesine bağlı olmayan bir gelişme çizgisi içinde. Beğenirsiniz, beğenmezsiniz, översiniz ya da yerersiniz, ama küreselleşmenin kendi kendini besleyen bir süreç haline geldiğini ve ülke ekonomilerinin başarısının veya başarısızlıklarının küresel dinamiklerle yakından ilişkisi olduğunu görmezden gelemezsiniz.

Küreselleşen dünyanın zararlarından korunmak ve nimetlerinden yararlanmak için, güçlü coğrafi işbirliği alanları içinde yer almak zorunlu bir koşul olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler, Avrupa Birliği, NAFTA, Mercosur, APEC gibi bölgesel işbirliği oluşumlarına katılmaktadırlar. Bunlar içinde, Avrupa Birliği, en belirgin ve en güçlü oluşumdur. Türkiye'nin içinde bulunduğu coğrafyada, bu güç ve etkinliğe sahip başka bir alternatif bulunmamaktadır...

...Yurtta sulh, cihanda sulh şiarını benimsemiş bir ülkenin çocukları, illebet, çevresindeki ateş çemberinin yarattığı politik-stratejik dengesizlikler üzerinde cambazlık yaparak ekmeğini kazanmayı benimseyemez.

Bu ip cambazlığından kurtulmamızın tek yolu, gelişmiş ülkeler arasında yerimizi almaktır. Ekonomimizi kendi ayakları üzerinde duracak hale getirdikten sonra, verimlilik ve rekabet gücü silahını elimizden hiç düşürmeden dünya piyasalarında at koşturur hale gelmektir.

Aynı anda birden fazla konuyla uğraşmaktan kaçınmamız mümkün değil. Krizle mücadele edeceğiz. Ekonomiyi yeniden büyüme sürecine sokacağız. Sosyal dengeleri koruyacağız. Siyaseti yeniden yapılandıracağız. AB'ye tam üyelik sürecini hızlandıracağız.

Bu tam anlamıyla "Türk'ün ateşle imtihanı"dır.

Bu sınavı vermek zorundayız. Türkiye yapılacakları biliyor. İnsanımızdan kuşku duymadan, cesaret, kararlılık ve özgüvenle çalışmak bizi bu sınavdan alnımızın akıyla çıkarır..."

Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan da, Genel Kurul konuşmasında 2002 yılı beklentilerini özetledi:

"... 2002, Türkiye için Avrupa yılı olacaktır. Böyle olmak zorundadır. Çünkü olayların gelişimi, Türkiye'yi 2002 yılı içinde Avrupa Birliği ile müzakereleri başlatma noktasına getirmiştir. Korkarız ki, bu gerçekleşmezse, AB üyeliği uzun bir süre daha ertelenecektir. Yeri gelmişken bizi AB ile müzakereleri başlatma noktasına taşıyacak süreci bir takvime bağlamamızın ve gelişmelerden iç ve dış kamuoyunu haberdar etmemizin büyük önem taşıdığını da belirtmek isterim. Yalnız AB konusunda değil, 2002 yılında dış politikanın her alanında inisiyatifini ele alan bir yaklaşım içinde olmak, başta Kıbrıs olmak üzere, ülkemizin kaderini bağlayan konularda da, ulusal çıkarlarımız doğrultusunda çözümler üretmek zorundayız..."

... 2002 yılı, her şeyden önce, orta vadeli bir gelişme stratejisinin yol göstericiliği altında, ekonomide sürdürülebilir büyümeye geçiş için gerekli adımların hızla atıldığı bir yıl olmalıdır...

... Yardım, hibe, kredi ya da ekonomik işbirliği... Biçimi ne olursa olsun, hiç kimse, dibi delik torbaya arpa koymak istememektedir. Ne yazık ki, Türkiye'nin kamu yönetimi, yalnızca savurganlık, kadro şişkinliği ve irrasyonel örgütlenme açısından değil, yetersiz denetim, başını alıp gitmiş yolsuzluklar ve siyasete kaynak yaratma operasyonları yüzünden de dibi delik bir torbadan farksız hale gelmiştir...

...2002 yılında çözmemiz gereken bir temel sorun da siyasal sistemimizi daha demokratik, daha saygın, kendini yenileyebilen ve istikrarlı bir yapıya kavuşturmadır. Siyasi reformların önemli bir parçası da Anayasa değişikliklerini uygulama alanına sokacak yasaların hazırlanmasıdır. Hükümet

geçen hafta, Anayasa'ya uyum amacıyla, düşünce özgürlüğünü yakından ilgilendiren bir yasa tasarısını meclise gönderdi. Bu "mini paket", ne yazık ki, bazı teknik düzenlemeler bir yana bırakılırsa, öz olarak düşünce özgürlüğünün sınırlarını daha da daraltan, adeta Anayasa değişikliklerinin etkisini sıfırlamaya çalışan bir yapı taşıyor. Bu anlayış, "Daha demokratik bir Türkiye" isteyen Türk halkının taleplerini de dünya kamuoyunun beklentilerini de karşılamamaktadır...

... Yıllardır büyüyen sorunlarımızı çözmek için her adım atışımızda, dış dünya ile her temasımızda, bizlerin meselelere çok farklı biçimde, çağın ve günün ihtiyaçlarının gerisinde kalmış bir bakış açısıyla yaklaştığımızı görüyoruz. Bu farklı bakış açısı bizi, koşar adım ilerlememiz gerekirken, zaman zaman, Mehter takımı gibi, "iki ileri bir geri" temposuyla yürümeye sevk ediyor. Türkiye'de yıllardır gerekli olan ekonomik, siyasal ve sosyal reformlar ancak yumurta kapağına geldiğinde alelacele, topluma mal edemeden, isteksizce ayak sürüyerek devreye sokulmaya çalışılıyor. Bu konularda inisiyatif zamanında ele alınmadığı için, "IMF sıkıştırıyor" ya da "Avrupa dayatıyor" diye şikayet ediliyor. Türk halkının yıllardır karşılanmayan ihtiyaçları ve talepleri ise nedense yok sayılıyor. Bir tarafta gelişme kaydedilirken, diğer tarafta eskiye dönüşün zemini hazırlanıyor. Artık bu anlayışı sürdürmeye, bunca zaman, enerji ve kaynak kaybına tahammül kalmadı. Türkiye'nin bir zihniyet devrimine ihtiyacı var..."

---

27 Ocak

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan, Bursa Sanayici ve İşadamları Derneği (BUSİAD)'nin düzenlediği 'Gelir ve Kurumlar Vergisi ile İhracat Ödülleri' toplantısı sırasında verdiği demeçlerde "İyimserlik için erken" uyarısında bulundu. Özilhan, koalisyon partilerinin oy hesabı peşine düşmelerinin Türkiye'yi rotasından çıkarabileceğini söyledi. Türkiye'de ekonomide bir ilerleme kaydedildiğinde hemen eskiye dönüş girişimlerinin başladığını belirten Özilhan, doğan iyimserlik havası ile birlikte koalisyon partilerinin de küçük oy hesaplarıyla yandaşlarına mesajlar iletmeye başladığını belirtti. Özilhan, "IMF ve AB'ye taahhütlerinizi yerine getirip ekonomiyi düze çıkarmadan oy avına çıkarsanız, ülkeyi batağa sürükleyen popülist politikaları tekrar hortlatırsınız" dedi.

29 Ocak

ABD Hazine Bakan Yardımcısı John Taylor resmi temaslarda bulunmak üzere Türkiye'ye geldi. TÜSİAD ile de bir görüşme yapan Taylor, temaslmasının ardından yaptığı değerlendirmede, ekonominin iyi yönde ilerlediğini belirtti.

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan, ABD Hazine Bakan Yardımcısı John Taylor onuruna verilen öğle yemeğinde yaptığı konuşmada yeni istikrar programının uygulanması sürecinde Türkiye'ye destek olduğu için Amerikan yönetimine teşekkür etti. Özilhan, konuşmasını şöyle sürdürdü: "TÜSİAD, ABD ile ekonomik ilişkilerin artmasına büyük önem atfetmektedir. Başbakan Ecevit'in ABD gezisinde, iki ülke arasındaki geleneksel stratejik ilişkilerin yanısıra, ekonomik ilişkinin de derinleşmekte olduğunu gördük. Türk işadamları olarak ABD pazarındaki payımızı artırmak arzundayız, ancak bunun için herhangi bir ayrıcalık talep etmiyoruz, sadece Türk firmalarının AB ülkeleriyle eşit koşullarda rekabet edebilmelerine olanak sağlayacak düzenlemelerin hayata geçirilmesi gerektiğine inanıyoruz. Bu nedenle, iki ülke arasındaki ticari konuları ele almak üzere bir "Türkiye-ABD Ortak Ekonomik İşbirliği Komitesi"nin kurulmasını son derece olumlu bir gelişme olarak değerlendiriyoruz. Yakın gelecekte, sadece uygulanmakta olan kotaların kaldırılmasını değil, Türkiye'den gelen malların, gümrük birliği ilişkisinde olduğu Avrupa Birliği üyesi ülkelerin mallarıyla aynı şartlara tabi olmasını bekliyoruz. Diğer yandan, ABD ile serbest ticarete açık endüstri bölgelerinin kurulması da ticaret hacmini artırıcı etki yapacak, Türkiye'deki Amerikan yatırımlarının artmasını sağlayacaktır"

---

30 Ocak

Bankalara kaynak aktarımına imkan veren Bankacılık Yasası'nın 3 maddesi, Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in vetosunun ardından TBMM'de aynen kabul edildi.

Başbakan Yardımcısı ve ANAP lideri Mesut Yılmaz, grup toplantısında uyum yasa tasarısını değerlendirdi: "Hükümet tarafından Meclis'e gönderilen tasarı beklentilerimi tam olarak yansıtmamaktadır. Koalisyon ortaklarının farklı düzey ve nitelikteki görüşlerinin karma ürünü olan metinde muğlak ifadelerin düzeltilmesi mutlaka gerekmektedir. Yapılması gereken Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ilgili maddelerine uygun hale getirmektir"

31 Ocak

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, bankacılık ile ilgili düzenlemeler içeren 4743 sayılı "Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun"u onayladı.

1 Şubat

İşsizlik sigortası başlatıldı.

4 Şubat

IMF, 2002-2004 dönemini kapsayacak yeni stand-by anlaşmasını onayladı.

6 Şubat

TÜSİAD mini demokrasi paketi olarak da bilinen, hükümet ortakları arasında ve kamuoyunda tartışmalara neden olan AB uyum yasa tasarısı ile ilgili olarak "Uyum Yasaları, Kopenhag Kriterlerini karşılamalı" başlıklı bir açıklama yaptı:

"Anayasaya uyum amacıyla hazırlanan yasa tasarısı, demokrasi ve insan hakları alanında evrensel ölçülere uyarken; özgürlük sınırlamalarının ne olması gerektiği konusunda tartışma yaratmamalıdır. Gerek başka ülkelerdeki benzer düzenlemelere, gerek Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Türkiye'ye ve diğer üye ülkelere ilişkin kararlarına bakıldığında, bu ölçülerin "hakaret-sövme; şiddet ve zor kullanmaya, ayaklanmaya, başkaldırıya, terör eylemine tahrik ve teşvik" unsurlarını içerdiği açıkça görülmektedir. Bu unsurları içermediği sürece düşünciyi açıklama özgürlüğünün devletin temel değerlerinin korunmasında bir zaafiyet yaratmayacağı, ama bireyin devlete karşı özgürlük alanını güvence altına alacağı göz önünde bulundurulmaktadır. Yukarıdaki ibarelerin Türk Ceza Kanunu'nun hem 159, hem 312/1, hem 312/2 maddelerinde yer almasını ısrarla vurgulamamızın nedeni, bu belirsizliği ortadan kaldırmak, herkesin öngörebileceği ve yargıçlarımızın rahatlıkla uygulayabileceği düzenlemeler oluşturulmasına yardımcı olmaktır.

TÜSİAD olarak şuna inanıyoruz ki, söz konusu maddelerde yer alan temel değerleri korurken, şimdi olduğu gibi muğlak, belirsiz düzenlemeler yerine, hiç kimsenin tartışmayacağı ve evrensel standartlara uygun "belirginleştirme ibarelerinin" metinlere yerleştirilmesi Türkiye'nin önünü açacak-

tır. Bu yönde getirilen düzenlemeler, bir yandan örnek uluslararası düzenlemelere benzerlik sağlayacak ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına uygun olacak, diğer yandan Avrupa Birliği'ne üyelik yolunda sonu gelmez gibi görünen tartışmalara son verecek ve herşeyden önemlisi Türkiye'nin koruması gereken temel değerleri kesinlikle zedelemeyecektir. Bu çerçevede, ülkemizin AB'ye üyelik süreci açısından hayati önemde bir yıla girmiş olması, Meclisimize tarihi bir misyon yüklemektedir. TBMM Genel Kurulu'nda ele alınacak olan söz konusu yasa tasarısının, yukarıda belirtilen kaygıları giderecek şekilde değiştirilmesi konusunda Meclisimizin gerekli hassasiyeti göstereceğine inanıyoruz"

Hükümet ortakları ANAP ve MHP arasında tartışmalara neden olan Türk Ceza Kanunu ve diğer bazı kanunlarda değişiklik öngören AB Uyum Tasarısı, yasalaştı. Tasarının, Türk Ceza Kanunu'nun 159. ve 312. maddelerini yeniden düzenleyen hükümleri MHP'nin ret oyuna karşın kabul edildi. Başbakan Yardımcısı ve MHP lideri Devlet Bahçeli, konunun, koalisyonda bir sorun yaratmayacağını söyledi.

8 Şubat

Yaklaşık 9.1 milyar dolar tutarındaki IMF kredisi Merkez Bankası hesaplarına girdi.

9 Şubat

İşçi Partisi Genel Başkanı Doğu Perinçek, Avrupa Birliği Komisyonu Ankara Temsilcisi Karen Fogg'un, internetten gizli yazışmalar yaparak, ulusal devleti hedef alan faaliyetler yürüttüğünü bildirdi. Perinçek, e-maillerde yer alan bazı bölümleri kamuoyuna açıkladı.

13 Şubat

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, Avrupa Birliği Komisyonu Ankara Temsilcisi Karen Fogg'un, internet üzerinden yaptığı yazışmaların kamuoyuna açıklanmasıyla ilgili inceleme başlattı. Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT) ise Fogg'un e-mail mesajlarının elde edilmesiyle hiçbir ilişkisinin olmadığını açıkladı.

15 Şubat

Başbakan Bülent Ecevit, Uyum Yasası'nda olduğu gibi idamın kaldırılmasının da TBMM zemininde çözülebileceğini söyledi.

18 Şubat

Mesut Yılmaz, idam cezasının kaldırılması konusunun, Anayasa değişikliğine gidilmeden çözülebileceğini söyledi.

19 Şubat

DYP Genel Başkanı Tansu Çiller, önce Abdullah Öcalan ile ilgili dosyanın gereğinin yapılmasını, ardından idam cezasının kaldırılmasını önerdi.

Hükümet ortakları ANAP ve MHP arasında süregelen TCK'nın 312. ve 159. maddelerinde değişiklik öngören Uyum Yasası'na ilişkin tartışmaların ardından, idam cezasının kaldırılması konusunda da anlaşmazlık yaşandı. Koalisyon ortaklarından ANAP ve DSP, idamın kaldırılması için MHP'siz bir formül ararken, Başbakan Yardımcısı ve MHP lideri Devlet Bahçeli, idamın kaldırılmasına karşı olduklarını ve Anayasa değişikliği olmadan idamın tümüyle kaldırılamayacağını söyledi.

Hükümet ortakları arasındaki idam cezasının kaldırılması konusundaki tartışmalar sürerken, TÜSİAD, "Ulusal Program'da öngörülen kısa vadeli hedeflere uyum çalışmalarına hız verilmeli" başlıklı yazılı bir açıklama yaptı:

"2001 yılının son günlerinde gerçekleştirilen Laeken Zirvesi'nde alınan kararlar ve 2001 yılı İlerleme Raporu Türkiye açısından önemli mesajlar içermektedir. Zirvede, Türkiye ile müzakerelerin açılabilmesi ihtimali ilk defa üst düzeyde dile getirilmiş ve Türkiye'nin Avrupa'nın geleceği ile ilgili olarak kurulan Konvansiyon'a dahil edilmesine karar verilmiştir. 2001 yılı İlerleme Raporu'nda ise, Türkiye için katılım müzakerelerinin açılabilmesi açısından ön koşulun siyasi kriterlerin yerine getirilmesi olduğu bir kez daha vurgulanmış ve bu alanda Türkiye'nin henüz yeterli gelişmeyi sağlamamış olduğu ifade edilmiştir.

Ulusal Program'da öngörülen kısa vadenin ve bu dönemde gerçekleştirilmesi gereken mevzuat değişiklikleri için sürenin, Mart 2002 tarihinde sona ermekte olduğu gözönünde bulundurularak, yürütülmekte olan mevzuat uyum çalışmalarına, "Siyasi Kriterlere Uyum" başta olmak üzere hız verilmelidir. Dolayısıyla, 2002 yılının ilk çeyreğinde Türkiye'nin, "Siyasi Kriterlere Uyum" için kısa vadede ele alınması gereken değişiklikleri (İşkenceyle Mücadele, Yargının İşlevselliği ve Verimliliği ve diğer konular) gerçekleştirmesi ve 2002 yılı sonbaharına kadar da, gerek mevzuat uyumu (Hizmetlerin Serbest Dolaşımı, Şirketler Hukuku, Tarım, Ekonomik ve Parasal Birlik

ve diğer alanlar) gerekse mevzuatın etkili bir şekilde uygulanması yönünde ciddi bir ilerleme sağlanması gerekmektedir.

2002 yılı İlerleme Raporu, Türkiye için müzakerelerin açılmasına ilişkin tarihi ve üyelik perspektifini belirleyecektir. Bu doğrultuda, TBMM'nin ve Hükümetin önce "Anayasa Değişikliği Paketi"nin ve daha sonra "Temel Hak ve Özgürlükler Paketi"nin hayata geçirilmesi yönünde atmış olduğu olumlu adımların devamının sağlanması ve kısa vadeli hedeflerin yanısıra ulusal programda orta vade için öngörülen, ancak daha kısa sürede hayata geçirebilecek mevzuat uyum çalışmalarının da bir an önce gerçekleştirilmesi, 2002 yılı sonbaharında tam üyelik müzakerelerinin başlatılması yönünde alınacak karara katkıda bulunacaktır"

---

21 Şubat

Başbakan Bülent Ecevit, DYP Genel Başkanı Tansu Çiller'in, Abdullah Öcalan ile ilgili dosyanın gereğinin yapılması yönündeki açıklamaları konusunda, "idamla ilgili pazarlığa girmeyeceklerini" söyledi.

23 Şubat

Başbakan Yardımcısı ve MHP Lideri Devlet Bahçeli, terör örgütü PKK'nın hızla siyasallaşma sürecine girdiğini, bu devam ederken idam cezasının kaldırılmasının gündeme gelmesini doğru bulmadıklarını yineledi. Bahçeli, konu TBMM'ye geldiğinde ret oyu kullanacaklarını söyledi.

25 Şubat

ANAP'lı Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler'in, terör örgütü PKK ile ilgili, "Dağda olmasındansa siyasette olması iyidir. Onları sandıkta yeneriz" sözleri PKK'nın siyallaştırılması tartışmalarına neden oldu.

26 Şubat

Hükümet, idam cezasının kaldırılması konusunu askıya aldı. Konu, AB için orta vadeli önceliklerin sırası gelmediği gerekçesiyle uyum paketinden çıkarıldı.

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan, Antalya Sanayici ve İşadamları Derneği (ANSİAD) tarafından onbirincisi düzenlenen Akdeniz Toplantıları'nda yaptığı konuşmada, "Türkiye'de tartışılan ölüm cezasının kaldırılması ve kültürel yaşam ve bireysel özgürlükler gibi konular, Türki-

ye'nin geleceği açısından hayati önem taşıtmaktadır. Türkiye'nin AB yeliği bir devlet politikasıdır ve her aşaması titizlikle incelenerek bugünkü noktasına getirilmiştir. Koşullar ve sorunlar bugün ortaya çıkmış değildir. Gereken müzakereler sonuna kadar yapılmalıdır ama zamanın, süreci kökünden etkileyecek bir öneme sahip olduğu unutulmamalıdır. Türkiye'nin AB yelik sürecinde yalnız kalmamak için 2002 yılında müzakereleri başlatacak bir noktaya gelmesi şarttır" dedi.

---

27 şubat

Türkiye-ABD Ortaklık Komisyonu toplantılarında, Türkiye'nin ABD ve İsrail arasında nitelikli sanayi bölgelerine dahil edilmesi ilke olarak kabul edildi.

28 şubat

Alman Markı, Avusturya şilini, Belçika Frangı, Fin Markkası, İspanya Pezetası, İtalyan Lireti, Lüksemburg Frangı, Portekiz Eskdosu ve Yunan Drahmisi tedavülden kalktı.

1 Mart

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan, TÜSİAD'ın, UNICE ile birlikte, AB Komisyonu'nun desteğiyle İstanbul'da düzenlediği 5. Avrupa-Akdeniz zel Sektör Zirvesi'nde basına verdiği demeçlerde şu görüşleri vurguladı: "Kemal Derviş'in Türkiye'ye gelişinden bugüne dek geçen bir yıl içinde problemler tespit edildi, gerekli destek sağlandı ve reformların hayata geçirilmesi yönünde çaba sarfedildi. Bütün temennimiz bundan sonra yapısal reformların uygulamaya geçmesidir. Türkiye'nin klmesini durdurup büyümeye geçmesi için de artık eyleme geçmesi lazım. Makro dengelerden sonra mikro dengeleri de harekete geçirmek lazım ki tekrar büyüme trendine girsin. Tedavi imkanları belli. Neticede ortadaki kaynak belli. Hepimiz büyümeye başlamak için kaynak talep ediyoruz. Yüzde 8.5-9'luk klmenin ardından 2002'de de tekrar bir klmenin devam etmesi çok önemli sorunlar yaratacak. Arjantin'de bu sıkıntıların ana sebeplerinden bir tanesi arka arkaya 3-4 kez klmş olmasıdır. Artık bıçak kemiğe dayandı. Gerekli adımlar atıldı, tahminler çıkarıldı. Uygulamaya geçmek lazım bir, zihniyet değiştirip o yapıya gelmek lazım iki. Ekonomik programın en önemli ayağı yabancı sermayeyi teşvik etmek olmalı. Bunun zihniyetle alakası var, birtakım kanunlarla ilgisi var. Hala bunlar çıkmadı"

---

5 Mart

IMF heyeti, 1. Gözden Geçirme toplantıları için Türkiye'ye geldi.

TÜSİAD, 2002 yılı Şubat ayı enflasyon rakamlarının TEFE'de %2.6 ve TÜFE'de %1.8 ile piyasa beklentilerinin oldukça altında gerçekleşmesi ve ekonomik krizden tam bir sene sonra, yıllık bazda her iki endeks itibariyle de enflasyonda iniş trendine geçilmiş olması nedeniyle yaptığı yazılı açıklamada şu görüşlere yer verdi:

"Enflasyonun iniş trendine girmesi ile, uygulanacak politikaların, büyümenin önünü açacak şekilde yürütülmesi için elverişli bir makroekonomik ortam oluşmaya başlamıştır. Türk ekonomisinin yeniden büyüme sürecine girmesi için faiz oranlarındaki düşüş büyük önem taşımaktadır. Enflasyon rakamlarıyla oluşan iyimser hava, tahvil ve bono piyasalarında da faiz oranlarının düşmesine yol açmıştır. Döviz piyasasında arz fazlası bulunmaktadır ve 2002 yılında TL'nin ABD doları karşısında reel bazda bir miktar değer kazanacağına olan inançla, şimdilik kısıtlı da olsa TL'ye bir geçiş yaşanmaktadır. Bu açıdan değerlendirildiğinde, Merkez Bankası'nın enflasyonist beklentilerin düşürülmesi yönünde üstleneceği öncü rol, faiz oranlarının gerilemesi aracılığıyla büyümeye olduğu kadar, kamu maliyesine de destek verecektir. Tüm göstergeler, kısa vadede, enflasyonun ekonomik büyümenin önünde bir engel olmaktan çıktığına işaret etmektedir"

---

6 Mart

Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi, kamuoyunda Kayıp Trilyon davası diye bilinen davada, kapatılan RP'nin Genel Başkanı Necmettin Erbakan'ı evrakta sahtekarlık suçundan 2 yıl 4 ay hapis cezasına mahkum etti.

7 Mart

MGK Genel Sekreteri Orgeneral Tuncer Kılınc'ın, Harp Akademileri Komutanlığı'nca düzenlenen "Türkiye'nin Etrafında Barış Kuşağı Nasıl Oluşturulur?" konulu sempozyumda dile getirdiği "Türkiye'nin, Rusya Federasyonu ve İran'ı da içine alacak şekilde bir arayışın içinde olmasında fayda buluyorum" görüşü tartışmalara yol açtı.

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan, TÜSİAD tarafından düzenlenen "Kurumsal Yönetim: Türkiye'de İş Hayatının Değişen Çehresi" başlıklı seminerin açılış konuşmasında şu görüşleri dile getirdi:

"Bu semineri düzenlemekteki amacımız, kurumsal yönetim konusunu ve böylece özel sektördeki yönetim problemlerini masaya yatırmak. Bu seminerle, biraz da çuvaldızı kendimize batırmayı hedefledik. Biliyoruz ki, toplumda tüm kesimler karşılıklı etkileşim içinde. Kamu sektörünün çok yetkin olmadığı bir ülkede özel sektör ne kadar iyi bir performans gösterebilir? Ya da özel sektörün kendi iç sorunlarını görmezden gelerek kamudan neyi ne kadar talep etmeye hakkı vardır? Şirketlerin şeffaflık, hesap verebilirlik, adillik ve sorumluluk ilkelerine göre yönetilmediği bir ortamda, şirket bilançolarının gerçek durumu yansıtmasını bekleyebilir miyiz? Bu koşullar altında bankalarımız bu şirketlere nasıl kredi verebilir? Makyajlanmış bilançolar üzerinden verilen kredilerin bankacılık sektörünün şimdi içinde bulunduğu durumda hiç mi payı olmamıştır? TÜSİAD olarak, çok ciddi bir yeniden yapılanma sürecinden geçtiğimize inanıyoruz. Bu yeniden yapılanmanın ne sadece kamuyla ne de sadece makro konularla sınırlı kalamayacağını görüyoruz. Bu değişimin gereklerini ise kurumsal yönetim belirlemektedir"

---

8 Mart

TÜSİAD, Türkiye'nin AB üyeliği ile ilgili olarak son günlerde yoğunluk kazanan tartışmalara ilişkin bir açıklama yaptı. "AB üyeliği Türkiye Cumhuriyeti'nin benimsediği toplumsal bir projedir" başlıklı açıklamada şu görüşler dile getirildi:

"Türkiye, AB ile müzakerelere başlamak için altına imza atmış olduğu Ulusal Program'da taahhüt ettiği kısa vadeli hedefleri yerine getirmek durumundadır. Kısa vadeli hedefler için yine Türkiye tarafından verilmiş olan tarih ise 19 Mart 2002'dir.

AB üyeliğinin Türkiye'nin gündemine henüz girmiş bir konu olmadığı, 1963 yılından beri çeşitli aşamalardan geçilerek üyelik müzakerelerine başlama noktasına kadar geldiği herkes tarafından bilinen bir gerçektir. Dünyanın en önemli ekonomik ve siyasi gücü olma yolunda ilerleyen AB'ye üye bir Türkiye, bugün sözü edilen iç ve dış tehditlerden kendiliğinden uzaklaşacak, refah seviyesi artacaktır. Türk halkı da yaşam standartlarını her bakımdan yükseltecek olan AB üyeliğini benimsemiş durumdadır.

Hal böyleyken, Türkiye'nin AB üyeliğinin devletin platformlarında, devlet sorumluluğu taşıyanlar tarafından sorgulanması yanlıştır. Bu sorgulamanın korkular üzerine inşa edilmesi ise özgüven eksikliğinin bir göstergesi olarak değerlendirilmelidir.

AB'yi dışlayan seçenekler üretmeye çalışmak, AB üyeliğinin Türkiye Cumhuriyeti'nin gelişme çizgisinin, felsefesinin doğal hedefi ve devletin resmi politikası olduğu kadar, bir toplumsal proje olarak da benimsendiği gerçeğini gözardı etmek anlamına gelmektedir."

Diğer yandan, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü nedeniyle yapılan yazılı açıklamada "Kadınlar toplumsal yaşamın her alanında eşit şartlarda var olmalı" görüşü vurgulandı.

---

21 Mart

Nevruz kutlamaları, toplantı için izin verilmeyen Mersin'de olaylı geçti. Çıkan olaylarda, iki gösterici yaşamını yitirdi.

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan, Devlet Bakanı Kemal Derviş'in Washington'da düzenlenen Türk-Amerikan İş Konseyi (ATC) konferansında dile getirdiği "Artık ekonomik kriz bitti" yorumunu, "İşadamlarının penceresinden kriz bitmedi ama akut kriz sonlandı. Akut krizden kasıt aşağı iniş durumu. Makroekonomik göstergeler yeniden dengeye geliyor. Enflasyon ve faizler düşüş trendinde. Ancak büyüme, istihdam, yatırımların hızlanması açısından kriz bitmedi. 2002 geçiş dönemi olacak. Herhangi bir dış ve iç kriz olmazsa 2003 gerçek bir büyüme yılı olur" sözleriyle değerlendirdi.

---

22 Mart

Benzin fiyatı 1 doları aştı.

26 Mart

TÜSİAD Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından yayınlanması beklenen 'Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşmalarının Onaylanması, Kabulü ve Uygulanmasına İlişkin Genel Şartlar Hakkında Yönetmelik'le ilgili bir açıklama yaptı. "Yeniden yapılandırılacak

krediler için karşılık ayrılması durumunda "İstanbul Yaklaşımı"ndan beklenen fayda sağlanamayacaktır" başlıklı açıklamada, şu görüşlere yer verildi.

"...Ekonomik kriz ortamından çıkılıp çıkılmadığının yoğunlukla tartışıldığı bu günlerde, mali sektör ve reel sektörün sorunlarına ortak çözüm oluşturabilecek İstanbul Yaklaşımı'nın hayata geçirilmesi çabalarına hız verilmelidir. Bilindiği gibi, bu konuyla ilgili olarak BDDK'nın yayınlayacağı yönetmelik beklenmektedir. Yönetmelikte, yeniden yapılandırmaya konu olacak krediler için ayrılması gereken karşılıklarla ilgili bankacılık kesimini rahatlatıcı bir düzenleme olmaması halinde, bu süreçten beklenen fayda sağlanamayacaktır..."

...Siyasi ve ekonomik istikrarın korunabilmesi için büyük önem taşıyan ekonomik büyümeye geçiş, hem bankacılık sektörüne hem de reel kesime soluk aldırarak finansal yeniden yapılandırma gibi yaklaşımlarla hızlanacaktır..."

TBMM Genel Kurulu'nda, AB'ye uyum çerçevesinde hazırlanan ve 8 yasada değişiklik yapan 9 maddelik "Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yasa Tasarısı" kabul edildi. Siyasi partilere, kapatmanın yanı sıra Hazine yardımı kesilme cezası verilmesi, işkence veya kötü muamele sonucu AİHM'in kararlaştırdığı tazminat cezalarının sorumlu personele ödettilmesi gibi uygulamalar getirildi.

28 Mart

TÜSİAD, AB'ye uyum çerçevesinde hazırlanan "Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yasa Tasarısı"nın TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilmesinin ardından bir açıklama yaptı. Açıklamada, Uyum Yasası'nın Meclis'ten geçmesinin olumlu bir adım olduğu, bu yıl AB ile tam üyelik müzakerelerinin önünü açacak siyasi reformlar konusunda çalışmaların sürmesi gerektiği vurgulandı:

"...Geçtiğimiz yıl gerçekleştirilen Anayasa değişiklikleri ve bu yıl içinde çıkarılan iki uyum yasası paketi siyasi kriterlere uyumda belirli nispette ilerleme ifade ediyorsa da, tam üyelik müzakerelerinin önünü açacak siyasi reformlara duyulan ihtiyaç sürmektedir. Bu çerçevede, tüm bireylerin ayırım olmaksızın tüm insan hakları ve temel özgürlükler bağlamında düşünce, din ve vicdan özgürlüklerinden yararlanmaları ile ilgili düzenlemelere

devam edilmesi, işkenceyle mücadele, yargının işlevselliği, idam cezası, anadilde eğitim ve anadilde yayın konularında da ciddi bir ilerleme sağlanması gerekmektedir..."

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan Görüş Dergisi'nin 10'uncu yılı ve 50'inci sayısı için düzenlenen kokteylde basın verdiği demecelerde hükümetin ekonomik programdan hiçbir taviz vermeden, bu yıl hedefleri tutturmasını istedi. Özilhan, TÜSİAD'ın daha önce faiz dışı fazla hedefinin düşürülmesini istediğini, şimdi de reel kesimce vergi indirimi ve çeşitli tavizler talep edildiğini hatırlatarak, "Biz daha önce dile getirdiğimiz faiz dışı fazla konusundaki talebimizin yanlış olduğunu gördük ve vazgeçtik. Şimdi de vergi indirimi ya da başka taviz istemiyoruz. Hükümet programı uygulamaya devam etsin ve hedefler tutsun. O zaman zaten işler açılır, büyüme başlar. Hükümet de vermesi gereken desteği verebilir" dedi.

---

30 Mart

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan, Türk Parlamenterler Birliği'nin "Küreselleşme ve AB sürecinde Türk Kamu Yönetimi" sempozyumu konuşmasında AB üyeliğini samimiyetle istiyorsak yasalarımızın AB'nin asgari demokratik standartlarına uyum göstermesi gerektiğini hatırlatarak, idam cezası ve kültürel haklar konularının Kopenhag Kriterleri'nde yer aldığını, Türkiye için özel olarak ileri sürülmüş şartlar değil, bütün adayların uymakla yükümlü olduğu şartlar olduğunu belirtti.

---

3 Nisan

Türkiye'nin, Afganistan'da görev yapan Uluslararası Güvenlik Destek Gücü'nün (ISAF) komutanlığının alınmasını ilke olarak benimsemesinin ardından, Genelkurmay Başkanlığı'nca komutanlıkla görevlendirilen Tümgeneral Hilmi Akın Zorlu ve beraberindeki keşif heyeti, Kabil'e gitti.

5 Nisan

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan, Türkiye SİAD Platformu'nun Çanakkale'de düzenlenen Başkanlar Kurulu toplantısında şu görüşlere yer verdi: "...Ekonominin bir orkestra şefi gibi yönetilmesi gerektiği ortadadır. Tüm orkestra elemanlarının önlerine konan yeni notaları tam bir

senfonik uyum içinde icra etmelerinin başka yolu yok. Birden çok şef olursa, ya da herkes kendi bildiğini çalarsa, senfonik temaların arasına sıkışan bozuk nağmeler her gün biraz daha kulak tırmalayıcı hale gelir. Ekonomik tek elden yönetilmelidir..."

"... Avrupa Birliği üyeliği bugüne kadar Türkiye'nin sahip olduğu en kapsamlı toplumsal dönüşüm projesi. Bu proje, tam üyelik müracaatımızdan bu yana bir devlet politikası haline gelmiş ve bugünkü noktaya gelene kadar önemli merhaleleri geride bırakmış. Toplumun yüzde 70'i Avrupa Birliği'ne girmemizi istiyor. Geldiğimiz noktada bir de bakıyoruz, kimi çevreler neredeyse bir aleyhte kampanya başlatmak üzere çaba sarf eder durumda. Alışılmış düzenin değişmesini istemeyenler elbette olacaktır. Edinilmiş ayrıcalıkların nimetlerinden vazgeçmeme mücadelesi verenlerin bu projeyi engellemeye çalışacaklarını görmek için kâhin olmak gerekmez. Ancak, engellenmek istenen bir ülkenin geleceğidir. Çocuklarımızın refah ve mutluluğudur..."

---

9 Nisan

HADEP'in 4. Olağan Kongresi'ndeki konuşmaları nedeniyle eski HADEP Genel Başkanı Ahmet Turan Demir, ülke bütünlüğü aleyhine propaganda yaptığı, TKP Genel Başkanı Aydemir Güler ve TSİP Genel Başkanı Turgut Koçak ise Türk Ceza Kanunu'nun 312. maddesine muhalefet ettikleri gerekçesiyle 10'ar ay hapis cezasına mahkum edildiler.

11 Nisan

Hakkari'nin Yüksekova ilçesinde Polis Teşkilatı'nın 157. kuruluş yıldönümünde, polisler ve vatandaşlar kol kola Kürtçe şarkılar eşliğinde halay çekerken, bir polis otosunun hoparlöründen Kürtçe türkü yayınlandı.

15 Nisan

AB-Türkiye Ortaklık Konseyi toplantısı yapıldı. Türkiye'nin üyelik süreciyle ilgili gecikmelere ilişkin tespitlerin yapıldığı toplantıda, Türk tarafının müzakere tarihi talebi yanıtız kalırken kısa zamanda önemli reformların gerçekleştirilmiş olmasından duyulan memnuniyet dile getirilmekle beraber, demokrasi ve insan hakları konularında daha fazla adım atılması gerektiği belirtildi.

16 Nisan

IMF'ye verilen niyet mektubu açıklandı. IMF ve Dünya Bankası toplam 2.3 milyar dolarlık krediyi serbest bıraktı.

17 Nisan

AKP Genel Başkanı Tayyip Erdoğan'ın 1992 yılında Rize'de yaptığı konuşma ile ilgili olarak, Ankara ve Erzurum DGM Başsavcılıkları ve Rize Cumhuriyet Savcılığı soruşturma başlattı. Erdoğan, kasetle ilgili olarak, "O günkü konuşmalarımızda belki kelime itibarıyla dozu yüksek ifadeler olabilir. Bugün biz çok farklı bir yelpaze açmış durumdayız" dedi.

TÜSİAD'ın evsahipliğinde gerçekleşen, Koç Holding Yönetim Kurulu Başkanı Rahmi Koç'a Kazakistan Devlet Nişanı'nın verildiği toplantıda açıklamalarda bulunan TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan, piyasada tartışılmaya başlanan bankalardaki açık pozisyon sorununun faizlerin enflasyon kadar hızlı inmemesinden kaynaklandığını söyledi. Türkiye'de yapısal değişim, talep yetersizliği ve para politikalarından dolayı kalıcı bir enflasyon düşüşünün gözüktüğünü belirten Özilhan, "Ancak enflasyon düşüşüne paralel şekilde faiz düşüşleri de gerçekleşirse açık pozisyondan kar etme imkanı ortadan kalkabilir. Bu yüzden açık pozisyon riskinin yok olması için faizin daha hızlı düşürülmesi gerekiyor" dedi.

---

18 Nisan

TÜSİAD, 15-26 Nisan tarihlerinde gerçekleşen AB-Türkiye Ortaklık Konseyi toplantısının sonuçlarına ilişkin bir açıklama yaptı. Açıklamada şu görüşler dile getirildi:

"... AB üyeliği, siyasi ve demokratik reformların tamamlanmasına bağlıdır. Görüldüğü gibi, 'Ölüm Cezasının Kaldırılması', 'Kültürel Yaşam ve Bireysel Özgürlükler' gibi konular, Türkiye'nin geleceği açısından hayati önem taşımaktadır. Türkiye'den istenen, uluslararası sözleşmelere de esas teşkil etmiş bu değişiklikleri gerçekleştirmesidir. Bu çerçevede, insan hakları ve temel özgürlükler bağlamında düşünce, din ve vicdan özgürlüklerinden yararlanılması ile ilgili düzenlemelere devam edilmeli, işkenceyle mücadele, idam cezası, anadilde öğrenim ve anadilde yayın konularında da ciddi ilerleme sağlanmalıdır..."

---

24 Nisan

Genelkurmay Başkanlığı, AKP lideri Tayyip Erdoğan'ın 22 Mayıs 1992'de Rize'de yaptığı konuşma nedeniyle, Türk Ceza Kanunu'nun 159. ve 312. maddelerinden işlem yapılması istemiyle Adalet Bakanlığı'na suç duyurusunda bulundu.

25 Nisan

Ankara DGM Cumhuriyet Savcısı Nuh Mete Yüksel, yürüttüğü soruşturma çerçevesinde AKP lideri Tayyip Erdoğan'ı tutuklanması istemiyle DGM Yedek Hakimliği'ne sevk etti. Ankara DGM, Recep Tayyip Erdoğan'ın tutuklanmasına ilişkin istemi reddetti.

30 Nisan

Ankara DGM Cumhuriyet Başsavcılığı, Kürtçe eğitim talebini içeren pankartları İHD şubelerinde astırdıkları iddiasıyla İHD Genel Başkanı Hüsnü Öndül'ün de aralarında bulunduğu 24 kişi hakkında soruşturma başlattı.

4 Mayıs

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan, TÜSİAD ve Boğaziçi Üniversitesi'nin ortak düzenledikleri "Kıbrıs'ın AB Üyeliği" konulu uluslararası konferansta Kıbrıs sorununun çözülmesini istemenin nedenlerini şöyle sıraladı:

"... Ada halkı, nihai ve uzun süreli bir barışın kurulmasını ve yeni bir ortaklık girişiminin başlamasını arzu etmektedir.

Kıbrıs sorununu çözmek ve Avrupa ile entegrasyon projesine katkıda bulunmak sorunun bütün tarafları için bir görev ve zorunluluktur.

Kıbrıs sorununun çözümü aynı zamanda Türkiye'nin AB üyeliği süreci ile de yakından bağlantılıdır. Aslında her iki konu bir arada ilerlemek zorundadır..."

Başbakan Bülent Ecevit, Başbakanlık Merkez Binası'nda çalışmalarını sürdürürken bel ağrısı şikayetiyle Başkent Üniversitesi Hastanesi'ne kaldırıldı.

5 Mayıs

Başbakan Bülent Ecevit, yaklaşık 26 saat kaldığı Başkent Üniversitesi Hastanesi'nden taburcu edildi. Ecevit, dinlenmek üzere Oran Şehri'ndeki konutuna geçti.

Prof. Dr. Turgut Zileli, Başbakan'ın rahatsızlığının, basit bir bağırsak enfeksiyonu olduğunu açıkladı.

9 Mayıs

Taburcu olduktan sonra çalışmalarını evinde sürdüren Başbakan Bülent Ecevit, görevini bırakmayacağını söyledi.

10 Mayıs

Devlet Bakanı Kemal Derviş, ekonomik program açısından siyasal belirsizliğin devam etmesinin kötü olduğunu belirterek, erken seçimin ekonomiye zarar veremeyeceğini söyledi.

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan, Antalya'da, Kemal Derviş'in "seçim tarihi belirlensin" açıklamasının hatırlatılması üzerine: "Türkiye'nin bugünkü ortamında erken seçim konuşmak başarıyla uygulanan programı çöpe atmak olur. Üstelik bunun Kemal Derviş'in dile getirmesi doğru bir olay değil" dedi.

---

13 Mayıs

Başbakanlık'taki çalışmalarına başlaması beklenen Başbakan Bülent Ecevit, sağlık durumunun her gün daha iyiye gittiğini, bu süreci aksatmamak için çalışmalarını 2-3 gün daha evinde sürdüreceğini bildirdi.

Ankara Cumhuriyet Başsavcısı Vekili Selçuk, Susurluk hükümlüsü Korkut Eken'e destek amacıyla emekli generaller ve bazı politikacıların yaptığı açıklamalarda, suç unsuru olmadığı gerekçesiyle takipsizlik kararı verdi.

14 Mayıs

Sırtta adale tutulması var diyen Başbakan Bülent Ecevit'e, bağırsak enfeksiyonu hatırlatıldı. Ecevit, "değişik yorumlar olabilir" dedi.

15 Mayıs

Başbakan Bülent Ecevit, evde sırtını duvara çarptığını ifade ederek, bu nedenle rahatsızlığının devam ettiğini belirtti.

TBMM, Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in bazı maddelerinin yeniden görüşülmesini istediği RTÜK Yasası'nı yaşanan tartışmalara rağmen aynen kabul etti.

DYP lideri Tansu Çiller, Türkiye'yi hemen seçime götürmek üzere bir azınlık hükümetine talip olduklarını söyledi.

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan, "Türkiye-ABD İlişkileri" toplantısında gazetecilerin Başbakanın rahatsızlığının piyasalara etkisi ile ilgili sorusu üzerine: "Ekonominin istikrara ihtiyacı var ve her sefer "Başbakan hasta, ne olacak?" diye konuştuğumuz zaman haliyle piyasalar da etkileniyor. Dolayısıyla bırakalım Başbakan istirahat etsin, bir müddet sonra görevinin başına dönecektir. Piyasaları dalgalandırmamak lazım. İstikrar gerekli"dedi.

Tuncay Özilhan CNNTürk'ün sorularını telefonla yanıtlarken de, "Bir seçimle Türkiye en az 6 ay kaybeder, yeni bir kriz Türkiye'yi Arjantin'e döndürür. Seçim ekonomisi tutturulmaya çalışılan dengeleri bozacak, yapılan fedakarlıklar boşa gidecek" dedi.

---

16 Mayıs

IMF Türkiye Masası Şefi Kahkonen "Seçim ekonomiyi etkilemez" yorumunda bulundu.

ABD'nin Ankara Büyükelçiliği Basın Müsteşarı Jess Baily, Büyükelçi Robert Pearson'ın, Devlet Bakanı Kemal Derviş ile görüşmesinde "Başbakan Ecevit'in gelecek hafta Cumartesi günü istifa edeceğini" söylediği yolundaki iddiaları yalanladı. DSP Genel Merkezi, Pearson'un söylediği iddia edilen bu sözler ve uzun süredir devam eden Başbakanlık tartışmalarına yazılı bir açıklamayla katıldı. Açıklamada, "Yalan, senaryo ve spekülasyon üretenler, yaptıkları ile partimize ve Sayın Başbakanımıza değil ülkemize zarar vermektedirler. Şimdi de ABD Büyükelçisi Sayın Pearson'ın söylediğini iddia ettikleri bir sözle Başbakanımızın istifa edeceği yalanını uydurmuşlardır. Bu yalanları, senaryoları ve spekülasyonları üretenler bilmeliler ki ülkemizde bir başbakanlık ve partimizde bir genel başkanlık sorunu yoktur" denildi.

17 Mayıs

Taburcu edildikten sonra evinde 12 gün kalan Başbakan Ecevit, doktorların önerisi üzerine tekrar Başkent Üniversitesi Hastanesi'nde tedavi altına alındı. Başkent Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet Haberal, "Ecevit'in sol dokuzuncu kaburgasında travmatik kırık ve yumuşak doku zedelenmesinin yanısıra sol bacağıın-

da başlangıç safhasında tromboflebit (kirli damar iltihabı) saptandığını" belirtti. Prof. Dr. Haberal, mevcut sorunları nedeniyle Ecevit'in en az bir hafta süreyle hastane koşullarında tıbbi tedavi ve yatak istirahati amacıyla gözlem altında kalmasının uygun görüldüğünü bildirdi. Ecevit'in, 23-25 Mayıs tarihlerini kapsayan Pakistan ve Afganistan seyahatleri ile Mayıs ayı sonunda Türkiye'ye gelmesi planlanan Suriye ve Hindistan başbakanlarının ziyaretleri ertelendi. Sakinleşmiş görünen piyasalar tepki gösterdi. Dolar 47 bin lira, faizler 5 puan yükselirken, hisse senetleri %5.43 değer kaybetti, borsa 10.609 seviyesine geriledi.

18 Mayıs

TÜSİAD Basın Bildirisi: "... Sayın Başbakan'ın sağlık durumunun bir süre daha dinlenmesini gerektirdiği ortaya çıkmıştır. Bu süre içinde, uzun zamandan beri uzlaşma içinde hükümeti sürdüren koalisyon partilerine mensup başbakan yardımcılarının devlet işlerini aynı uyum içinde sürdürmeye devam etmeleri ve Başbakanlığa vekalet mekanizmasının bir an önce işletilmesi, istikrarın devamının sağlanması ve Türkiye'nin bu kritik süreci zarar görmeden atlattığı açısından en doğrusu olacaktır..."

Başkent Üniversitesi Hastanesi'nin açıklamasında, Başbakan Bülent Ecevit'in kontrollerinde uygulanan tedaviden olumlu yanıt alındığının ve iyileşme sürecinin başladığının gözlemlendiği bildirildi. Ecevit ise eşi Rahşan Ecevit'in tedavi sürecindeki tutumunu eleştiren haberler konusunda yazılı bir açıklama yaptı. Ecevit, "Yaşamı süresince bana her türlü desteği veren, yardımını yapan eşim ve yardımcım Rahşan Ecevit'e benim sağlık durumumla ilgili yöneltilen ithamlar akıl dışıdır" dedi

DTP'nin Büyük Büyük Kongresi'nde genel başkanlığa Mehmet Ali Bayar seçildi.

20 Mayıs

Başkent Üniversitesi Hastanesi'nin açıklamasında, Başbakan Bülent Ecevit'in, mevcut tromboflebit durumunun iyileşme sürecinde olduğu, günlük çalışmalarını koltuğa oturarak sürdürdüğü belirtilerek, "Sayın Başbakanımız yarı mobilize edilmiştir" denildi. AKP TBMM Grup Başkanı Bülent Arınç, Cumhurbaşkanı'nı, Bakanlar Kurulu toplantılarına başkanlık etmeye çağırdı. DYP Lideri Tansu Çiller, Başbakan Ecevit'in tam teşekküllü bir hastanede muayene olarak iş yapabilir veya yapamaz raporu alması gerektiğini savundu. Sağlık Bakanı Osman Durmuş, Ecevit'in hastalığının kamufle edildiğini ileri sürdü.

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, daha önce bazı maddelerinin yeniden görüşülmesi istemiyle iade ettiği, ancak TBMM’de aynen kabul edilen RTÜK Yasası’nı onayladı.

Devlet Bakanı Kemal Derviş, kamuoyunda seçimin 2004 yılından daha erken gerçekleşeceği beklentisinin bulunduğunu belirterek, bunun ne zaman olacağı konusunda herkesin inanabileceği bir formül ile ortaya çıkılırsa daha iyi olacağını ve mevcut sistemde seçimin ekonomiyi etkilemeyeceğini bildirdi.

21 Mayıs

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan, Teknoloji Kongresi açılış konuşmasında ve gazetecilerin sorularını yanıtlarken vekalet ve erken seçim konusundaki düşüncelerini yineleyerek, "Erken seçimi konuşmanın zamanı değil ama seçim kanununun ve siyasi partiler kanunundaki değişiklikleri yapmanın tam zamanıdır" dedi. Vekalet konusunda ise, devlet işlerinin devam etmesi gerekliliğinin üzerinde durarak, "Başbakanımızın çekilmesi gerektiğini düşünmüyorum. Türkiye zor bir dönemden geçiyor. Başbakanımızın tecrübeli yardımcıları var. Bu dönemi vekalet mekanizmasını işleterek geçirmeliyiz" dedi.

Koalisyonu oluşturan partilerin genel başkanlarının katıldığı Liderler Zirvesi, Başbakan Bülent Ecevit’in tedavi gördüğü Başkent Üniversitesi Hastanesi’nde yapıldı. Toplantıdan sonra yapılan açıklamada, "57.Cumhuriyet Hükümeti, uyum içerisinde çalışmalarını sürdürmektedir. Hükümeti oluşturan siyasi partiler olarak, erken seçim düşünülmemektedir" denildi. Başbakan Yardımcısı ve ANAP lideri Mesut Yılmaz, idam ve bazı dillerde yayın konusunun zirvede görüşüldüğünü, Başbakan Bülent Ecevit’in bu konulardaki yasal değişiklikler üzerinde ısrarla durduğunu, ancak Başbakan Yardımcısı ve MHP lideri Devlet Bahçeli’nin daha önceki tavrından geri adım atmadığını bildirdi.

Başkent Üniversitesi Hastanesi’nin açıklamasında, Başbakan Bülent Ecevit’in sol bacağında mevcut tromboflebit bulgularında önemli gerilemelerin olduğunun tespit edildiği ve hastane içinde "tam mobilizasyonun" uygun görüldüğü bildirildi.

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, RTÜK Kanunu’nun kimi maddelerinin iptali için Anayasa Mahkemesi’ne başvurdu.

22 Mayıs

SP, DYP ve AKP, Başbakan Bülent Ecevit'in başbakanlık görevini yerine getiremediğini savunarak, bu görevi bırakması ve bir seçim hükümeti kurulması gerektiğini dile getirirken, Başbakan Yardımcısı ve MHP lideri Bahçeli, "Başbakan'ın sağlık durumunun hükümet etmeyi aksatacak boyutlarda olmadığı anlaşılmaktadır" dedi.

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, daha önce bir daha görüşülmesi istemiyle iade ettiği, ancak TBMM'de aynen kabul edilen 4758 sayılı Şartla Salıverilme Yasası'nı onayladı.

23 Mayıs

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, Avrupa Birliği ile ilgili olarak, koalisyonu oluşturan ve TBMM'de grubu bulunan parti liderleriyle toplantı yapmayı düşündüğünü bildirdi.

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, 4758 sayılı Şartla Salıverilmeye İlişkin Yasası'nın iptali ve yürürlüğün durdurulması istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne başvurdu.

24 Mayıs

Sosyal Araştırmalar Merkezi (SAM) tarafından hazırlanan "İki Turlu Seçim Sistemi Uygulamasında Muhtemel Oy Verme Davranışları" başlıklı araştırmanın sonuçları TÜSİAD'a ulaştı.

---

25 Mayıs

Başbakan Yardımcısı ve ANAP lideri Mesut Yılmaz, MHP ile idam ve Kürtçe konularındaki anlaşmazlığın aşılacağı inancında olduğunu söyledi.

27 Mayıs

Başbakan Bülent Ecevit, 11 gün tedavi gördüğü hastaneden taburcu oldu.

TÜSİAD Genişletilmiş Başkanlar Konseyi toplandı. Toplantıda, Prof. Dr. Seyfettin Gürsel'in Sosyal Araştırmalar Merkezi (SAM)'nin kamuoyu araştırmasının sonuçlarını değerlendiren bilgi notu sunuldu.

---

28 Mayıs

Başbakan Bülent Ecevit, Başbakanlık Resmi Konutu'nda düzenlediği basın toplantısında, 57. Hükümet'in 3 yıllık icraatını değerlendirdi. Ecevit, "Bu hükümet, normal seçim süresine kadar da işbaşında kalacaktır" dedi.

Başbakan Yardımcısı ve MHP lideri Devlet Bahçeli, Çin gezisinde, Öcalan dosyasının süratle TBMM'ye sevk edilmesi, Öcalan'ın özel şartlarda tutulmaması ve F tipi cezaevine konulması gerektiğini söyledi. MHP idam ve kültürel haklar konusunda yapıcı tutum takınmayacağını kesin olarak gösterdi.

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, kişisel olarak idama karşı olduğunu yineledi.

TBMM Başkanı Ömer İzgi, AIHM kararı açıklanmadan Öcalan'ın dosyasının TBMM Genel Kurulu'na indirilmesinin yanlış olacağını bildirdi.

DYP lideri Tansu Çiller, Öcalan'ın idam kararı Meclis'e gelirse destekleyeceklerini söyledi.

NATO, Rusya'yı 'sınırlı ortak' ilan etti.

29 Mayıs

TÜSİAD gündemin ağırlığını AB konusuna kaydırmaya başladı. 7 ulusal gazeteye AB konusunda çalışmaların hızlandırılması ve konunun iç politika aracı yapılmaması gerektiğini belirten bir ilan verdi. TÜSİAD aynı gün, Kopenhag Kriterleri'nin belli başlı tıkanma noktaları olan idam cezasının kaldırılması, anadilin öğrenimi ve anadilde yayın konularındaki görüşlerini ve yasa değişikliği önerilerini içeren raporunu da açıkladı. Raporda, idam cezası için ağırlaştırılmış müebbet hapis önerildi. TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan aynı gün, Zeynel Abidin Erdem, Prof. Dr. Süheyl Batum ve Prof. Dr. Seyfettin Gürsel ile birlikte Genelkurmay İkinci Başkanı Yaşar Büyükanıt'ı ziyaret etti. Ziyarete, yukarıda adı geçen raporun yanısıra, Sosyal Araştırmalar Merkezi (SAM) tarafından hazırlanan ve muhtemel seçim durumunda olası oy dağılımlarını inceleyen "İki Turlu Seçim Sistemi Uygulamasında Muhtemel Oy Verme Davranışları" başlıklı araştırmanın sonuçları iletildi.

---

30 Mayıs

Başbakan Bülent Ecevit, uzun süreli bir toplantıya katılması uygun görülmediği için MGK'nın Mayıs ayı toplantısına katılmadı. MGK, OHAL'in, Hakkari ve Tunceli'de 30 Temmuz 2002'den geçerli olmak üzere sona erdirilmesini, Diyarbakır ve Şırnak'ta ise son kez olmak üzere 4 ay uzatılmasını Bakanlar Kurulu'na tavsiye edilmesini kararlaştırdı.

1 Haziran

Genelkurmay Başkanlığı, Başbakan Bülent Ecevit'in sağlık durumuna ilişkin raporların GATA tarafından incelemeye alındığı yönündeki haberlerin doğru olmadığını açıkladı.

2 Haziran

CNNTürk'te yayınlanan Cafe Siyaset programına katılan TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan, DSP'nin olağanüstü kurultayını toplayarak kendini yenilemesi gerektiğini belirtti. İdam ve kültürel haklar konusunda hazırlattıkları raporu Genelkurmay İkinci Başkanı Yaşar Büyükanıt'a da sunduklarını da belirten Özilhan, "Bir çok konuda mutabık olduğumuzu gördük" dedi.

---

4 Haziran

Başbakan Yardımcısı ve MHP lideri Devlet Bahçeli, grup toplantısında yaptığı konuşma ile Pekin gezisinde başlattığı üslubu korumaya kararlı olduğunu gösterdi. Konuşmada, MHP'nin Kopenhag Kriterleri ile ilgili olumsuz tutumu iyice su yüzüne çıkar ve netleşirken, TÜSİAD da gazete ilanları nedeniyle eleştirildi. Bahçeli ilanların "kamuoyunu baskı altına almaya yönelik" olduğunu ifade etti.

5 Haziran

Genelkurmay Başkanlığı'ndan yapılan açıklamada, Tuncay Özilhan'ın "idam ve kültürel haklar konusunda görüş birliğine vardık" şeklindeki sözlerine atfen, "ziyaret bir nezaket ziyareti olup, bu hassas konularda konuşulup görüş birliğine varıldığı konusundaki ifadeler gerçeği yansıtmamaktadır" denildi. Açıklama Genelkurmay'ın idam ve diğer konulardaki görüşlerinde bir değişiklik olmadığını altını çizdi.

TÜSİAD, Genelkurmay Başkanlığı'nın açıklamasına cevaben bir açıklama yaptı: "... Söz konusu görüşmeye ilişkin TV programında yapılan değerlendirme, ayrıntılarda mutabakattan ziyade görüşme ortamının yarattığı olumlu hissiyatın dile getirilmesi biçiminde olmuştur. Bu olumlu hissiyat, Kopenhag Kriterleri'nin, toplumsal uzlaşma zemininde, Türkiye'nin hukuksal altyapısına uygun bir şekilde çözümlenmesi için sivil toplum örgütlerinin yapacakları önerilerin sorunların aşılmasına katkıda bulunacağı görüşünün paylaşılmasından doğan memnuniyettir.

Yapılacak düzenlemelerin ayrıntılarıyla ilgili olarak, maalesef henüz bir mutabakat sağlanamamıştır. Bu mutabakat tesis edilecekse, bugünlerde ve özellikle sayın Cumhurbaşkanımızın düzenlemiş olduğu zirvede tesis edilecektir. Toplumsal mutabakat, 7 Haziran zirvesinde mutlaka sağlanmalıdır. Nitekim, TÜSİAD, "Türkiye: Nasıl bir gelecek?" başlıklı gazete ilanıyla kamuoyunun doğru bir şekilde bilgilendirildiği ve bu bilgilendirmeyle Türkiye'de bir uzlaşma zemininin oluştuğu inancındadır. TÜSİAD'ın yapmak istediği, bu uzlaşma zeminine katkıda bulunabilecek somut çalışmalar ortaya koymaktır. TÜSİAD, bugüne kadar kendi görüşlerini gerektiğinde tek başına özgürce savunmuş bir kurumdur ve bu çizgisini sürdürme kararlılığındaır"

---

6 Haziran

TÜSİAD, AB üyeliğinin Türkiye ekonomisine olası katkılarını, AB üyesi ülkeler ile karşılaştırmalı olarak inceleyen raporunu kamuoyuna sundu. Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan konuşmasında, "...Zamanımız daralıyor. Biz, uzun zamandan beri, bu tarihi fırsatın kaçırılmasının Türkiye'nin geleceğini karartabileceği uyarısında bulunuyoruz. Geçen hafta gazetelere verdiğimiz ilanlarla görüşlerimizi kamuoyuna açıkladık. Arkasından, en belirgin tıkanma noktaları olan ölüm cezasının kaldırılması, anadilde yayın ve anadilin serbestçe öğrenimi konularının kamuoyundaki hassasiyeti gözeterek çözümlenmesine fırsat verecek somut öneriler getirdik. Şimdi de konunun ekonomik yönünü inceleyeceğiz..." dedi.

---

7 Haziran

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in başkanlığında TBMM'de grubu bulunan siyasi partilerin genel başkanlarının çağrıldığı Avrupa Birliği konulu toplantı, Çan-

kaya Köşkü'nde yapıldı. Başbakan Bülent Ecevit'in rahatsızlığı, DYP lideri Tansu Çiller'in ise Ecevit'in gelmemesi nedeniyle katılmadığı toplantıda DSP'yi Genel Sekreter Hasan Gülay temsil etti. Cumhurbaşkanlığı Özel Kalem Müdürü ve Dışişleri Başdanışmanı Tacan İldem, toplantının son derece yapıcı bir ortamda geçtiğini, AB üyeliğinin toplantıya katılan tüm partilerin ortak ereği olduğunu söyledi. Zirvenin ardından basın toplantısı düzenleyen Başbakan Yardımcısı ve MHP lideri Devlet Bahçeli, toplantıda, idam, anadilde yayın ve öğrenim konularındaki hassasiyetlerinin aynen devam ettiğini ve bu konularda taviz vermelerinin söz konusu olmadığını ifade ettiğini bildirdi. Bahçeli, "MHP dışındaki partiler, dört konuda ön şart olarak dayatılan düzenlemeleri yapmaktan ve istenilen kararları almaktan başka bir çare bulunmadığını düşünüyorlarsa ve bunun Türkiye'nin hayrına olacağına inanıyorlarsa, MHP, Türkiye'nin önünü açmak için bu yeni hükümet oluşumunun da önünü açmaya hazırdır" dedi.

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan, Türkiye SİAD Platformu'nun Tarsus'ta toplanan Başkanlar Kurulu toplantısında, "...Sayın Başbakanımızın sağlığı konusu artık kişisel bir mesele olmaktan çıkmıştır. Bir devlet meselesi haline gelmiştir. Çünkü, Türkiye'nin acil gündemi, hayati kararların hızla alınmasını gerektiriyor ve ülkenin zaman kaybına tahammülü yok. Bu yüzden, siyasi iradenin devamlılığı açısından gerekli önlemlerin alınmasını zorunlu görüyoruz..." dedi.

---

10 Haziran

Bakanlar Kurulu, rahatsızlığı nedeniyle doktorlarının 2-3 hafta kesin istirahat önerdikleri Başbakan Bülent Ecevit'in talebi üzerine, Başbakan Yardımcısı ve MHP lideri Devlet Bahçeli'nin başkanlığında toplandı. Siyasetteki belirsizliğin aşılammaması piyasalara yansdı, dolar yükseldi, borsa düştü.

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan, "Türk Vergi Sisteminin Yeniden Yapılanma İhtiyacı" konulu panelin ardından gazetecilerin sorularını yanıtlarken AB konusunda hükümetin harekete geçmesini istedi. Hükümetin içindeki partilerin atalet içinde olduğunu söyleyen Özilhan, Başbakan Ecevit'in sağlık durumu nedeniyle Bakanlar Kurulu'na Başbakan Yardımcısı ve MHP lideri Devlet Bahçeli'nin başkanlık yapmasını da "Biz vekalet demiştik, bu bir bakıma vekalet vermektir" diye değerlendirdi.

Prof. Dr. Seyfettin Gürsel, Sosyal Araştırmalar Merkezi (SAM)'nin araştırmasından yola çıkarak, "Erken Seçimin Muhtemel Parlamento Bileşimleri ve Hükümet Seçenekleri" başlıklı bir bilgi notu hazırladı.

---

11 Haziran

Başbakan Yardımcısı ve MHP lideri Devlet Bahçeli grup konuşmasında, "AB treni sanal", "Kopenhag Kriterleri AB'nin dayatması" diyerek reformlar konusundaki katı tutumunu sürdürdü. Mali piyasalar, bu açıklamaların ardından siyasi belirsizliğin artması yüzünden dalgalandı.

TÜSİAD'ın son gelişmeler üzerine yaptığı "Hükümet içerisindeki uzlaşma sürmeli" başlıklı bildiride şu konuların altı çizildi: "...Mali piyasalara güven verecek iki önemli unsur vardır: Uluslararası Para Fonu (IMF) ile yapılan anlaşmanın yürümesi ve AB üyeliği yolunda somut adımların atılması. Hükümet içerisinde bu iki konuda çıkan her türlü anlaşmazlık, geçici de olsa mali piyasaları olumsuz etkileyecektir. Siyaset-ekonomi-mali piyasalar üçgeninin aksamadan çalışması, ekonomik programın başarısının garantisidir. Koalisyon ortaklarının, Türkiye'de her kesim tarafından çekilen büyük sıkıntıların ardından düzlüğe çıkma aşamasında, hem Uluslararası Para Fonu, hem de AB'ye karşı olan yükümlülüklerimizi yerine getirmeye devam etmeleri gerekir. Hükümet, sorumluluklarını üstlenerek ve mali piyasaların tepkilerini gözönüne alarak, koalisyon hükümeti içerisindeki uzlaşmanın süreceği ve AB ile ilgili somut adımlar atılacağı konusunda kamuoyuna güvence vermelidir..."

---

12 Haziran

Anayasa Mahkemesi, Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in RTÜK yasasının bazı maddelerinin iptali ve yürürlüğünün durdurulması istemiyle açtığı davada, RTÜK üyelerinin seçimini düzenleyen maddenin de aralarında bulunduğu bazı maddelerin yürürlüğünü durdurdu.

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan, TABA Ödül töreninde yaptığı konuşmada "...Türkiye'nin bir "dinamik uzlaşma" çabasına ihtiyacı bulunmaktadır. Partilerin aldığı pozisyonlara bakıldığında, bu dinamik uzlaşmanın inisiyatifini, ancak, parlamentoda en çok sandalyeye sahip parti-

nin alabileceği görülmektedir. Ama düğümü aritmetik hesaplara dayanarak çözmeye çalışmak yeterli olmayacaktır. Önemli olan, hükümetin, kendi iç dinamizmini harekete geçirdiğini topluma gösterebilmesi ve kendini yenileyerek, ülkeyi de yenileyebileceği mesajını verebilmesidir. Ancak bu yapılırsa, AB ile müzakerelerin başlatılması, mevcut ekonomik programın sürdürülmesi ve seçimin normal zamanda yapılması etrafında bir uzlaşma arayışına girişmenin bir inandırıcılığı olabilecektir..." dedi.

"Erken Seçimin Muhtemel Parlamento Bileşimleri ve Hükümet Seçenekleri" bilgi notu TÜSİAD Yönetim Kurulu toplantısında sunuldu.

---

17 Haziran

RTÜK Yasası'nın bazı maddelerinin iptali için Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer ve 119 milletvekilinden sonra 3. kez dava açıldı. MHP, AKP, SP, TDP, BBP ve bağımsızlardan toplam 111 milletvekili, RTÜK Yasası'nın 2 maddesinin bazı hükümlerinin iptali ve yürürlüğünün durdurulması istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne başvurdu.

TÜSİAD Ankara Temsilcisi Zafer Yavan, Başbakan Yardımcısı ve MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli ile görüştü. Görüşmede Bahçeli'ye, "Erken Seçimin Muhtemel Parlamento Bileşimleri ve Hükümet Seçenekleri" başlıklı bilgi notu iletildi.

---

19 Haziran

Yüksek İstişare Konseyi Başkanı Muharrem Kayhan, yılın ilk YİK Toplantısında Türkiye'nin AB üyeliği üzerinde durdu:

"... Avrupa Birliği'nin yeni ülkelerle genişleme yaklaşımı, bir uyum problemini beraberinde getirdi. AB, 13 aday ülkeyi bünyesine katmaya çalışırken, onlardan kendi yapısına uyum sağlayacak bir reformlar silsilesi uygulamaya başlamalarını istedi. Bu reformlar, aday ülkeler için değişen dünya koşullarına ayak uydurabilmenin de temelini oluşturuyordu. Aday ülkelerin büyük bölümü bu gerekliliği iyi kavradı ve hızlı bir değişim sürecine girdi.

Oysa bu adaylardan biri olan Türkiye için durum tam tersine şekillendi. Türkiye'nin geleneksel iktidar yapıları, -ister değişime karşı doğal direnç

deyin, ister bilinmeyen korkusu veya iktidar nimetlerinin etkisi deyin- toplumdan gelen değişim baskısının gereklerini yerine getirmeyi sürekli ertele-yen bir tutumu benimsediler.

İşte bu yüzden, Türkiye değişen paradigmalara uyum sağlayamadı. Geri kalmışlık zincirini kırıp gelişmiş ülkeler arasında yerini alma yolunda ilerlemeyi bir türlü başaramadı. Arkasına sığınılan ana argüman, "Türkiye'nin özel koşulları" oldu. Oysa değişen dünyanın rekabet koşullarına ayak uydurmamız gerekiyordu.

... Özetleyecek olursak, ülkemiz, çağdaş dünyanın talep ettiği paradigma değişikliğini, yapı ve zihniyet değişikliğini henüz gerçekleştiremedi.

İşte bu yüzden, son ekonomik program çerçevesinde girişilen reform hareketine siyasetin bakışı ile iş dünyasının bakışı arasında çok temel bir fark olduğunu söylüyoruz. Biz, ekonomik programın kapsamı dahilinde uygulanan reformları ve AB yolunda atılacak adımları birarada değerlendiriyor ve bunları Türkiye'yi gelişmiş ülkeler seviyesine taşıyacak büyük bir değişim programı olarak görüyoruz.

Oysa hükümet kritik anlarda aldığı tavırlarla, kısa vadeli kaynak ihtiyacını karşılamayı ön planda tutarak, reformlara isteksiz ve pragmatik yaklaş-tığını ortaya koyuyor. Bu yüzden bazı reformları yapmamakta veya ertele-mekte beis görmüyor. Konunun bütünlüğü ile, bu reformlar aracılığıyla Türkiye'yi yeni bir ekonomik ve toplumsal modele taşımakla ilgilenmiyor. Diğer bir deyişle, kendi iktidarının geleceğiyle ilgilendiği kadar toplumun geleceğiyle ilgilenmiyor.

Biz ilgileniyoruz...

... TÜSİAD olarak, bugüne kadar hiç bir zaman sadece ekonomik büyü-meyi ve refahı tek hedef olarak önümüze koymadık. Atatürk'ün gösterdiği çağdaş uygarlık hedefi doğrultusunda, çoğulcu demokrasinin, bireysel öz-gürlüklerin, hukuk devletinin ve rekabete dayalı piyasa ekonomisinin ege-men olduğu bir toplumsal yapıya kavuşmak için mücadele ettik. Bu ilkelerimizi tüzüğüümüze geçirdik.

Bize göre, AB üyeliği için çalışmak demek, AB'nin kabul ettiği evrensel değerleri benimsemek, hukukun üstünlüğünü, ifade özgürlüğünü, farklı ya-

şamların, farklı düşüncelerin bir arada var olmasını, şeffaf, halkın denetimine ve katılımına açık bir devlet yapısını, verimli bir kamu düzenini, bölgesel farkların en aza inmesini, rekabetçi piyasa ekonomisini sağlamak için çalışmak demektir.

Bizim modelimiz bu. Başka bir modeli olan varsa, bunu da memnuniyetle tartışmaya hazırız.

Avrupa Birliği tartışması, Türkiye’de kendisi ve çocukları için kimin nasıl bir gelecek tahayyül ettiğini ortaya çıkartabilecek bir turnusol kağıdı olma özelliğini taşıyor.

Bu konunun, "aciliyet" kaydıyla, gündemin birinci sırasında yer almasını talep etmekten vazgeçmemiz mümkün değildir. AB konusunda bir türlü atamadığımız adımlar her alandaki sorunlarımızın çözümünü kilitleyen bir faktör haline gelmiş durumda. O kadar ki, mevcut siyasi yapının uzun süredir yaşadığı tıkanıklığı aşması ve kendini yenilemesi de büyük ölçüde buna bağlı. Kısacası bugün sağlanacak bir siyasi uzlaşma, ülkeyle birlikte siyaset kurumunun da geleceğinin şekillenmesine büyük katkıda bulunacaktır.

TÜSİAD bu süreçte, Türk insanının gerçek özlemleri doğrultusunda, gelişmiş ülkeler arasında yerini almış çağdaş bir Türkiye için gereken toplumsal ve siyasi uzlaşmanın sağlanmasına var gücüyle katkıda bulunmaya devam edecektir..."

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan ise konuşmasında özetle, "...İktidar olsun, muhalefet olsun Türkiye’yi yönetme iddiası ile sahnede bulunan ülkemizin tüm siyasi aktörlerinin görmesi gereken gerçek şudur: Siyasi belirsizlik ülkeyi bir felakete sürükleyebilir. Bu gidişe dur denmezse, iktidar partileri tarihlerinin en büyük hezimetini kendi elleriyle hazırlamış olacaklardır. Muhalefet partileri ise, oluşmasına katkıda buldukları enkazın altında kalarak, yönetilebilir olmaktan çıkmış bir ülke devralacaklardır..."

...Çöküntü öyle hızlı gerçekleşir ki, "en erken seçim" bile bizi kurtarmaz...

...Şu anda her şeyden çok ihtiyacımız olan şey AB konusunda bir siyasi uzlaşmaya varmaktır. Bu uzlaşma, piyasalara programın orta vadede süre-

liliğinin sağlanacağı konusunda bir ışık yakacaktır. Bu uzlaşma hükümet içinde değil de parlamentoda sağlanacaksa, bu formülün, hükümetin yıkılmasına yol açmayacağı piyasalara gösterilmelidir. Aynı şekilde, sayın başbakanımızın sağlık durumunun Hükümet açısından yarattığı riskin yönetilebileceği de gösterilmelidir. Bunun için gerek koalisyon ortaklarının gerekse kendi partisinin bu konudaki açık tutumlarını ortaya koymaları zorunludur...

...Muhalefet kanadında, uzlaşmaya hazır gözükerek işi yokuşa sürenler, kazanç-kayıp hanelerini çok dikkatli gözden geçirmelidirler. Kısa dönemli siyasi çıkar peşinde koşarken, ülkeyi kimsenin yönetemeyeceği bir duruma sokma riskini ciddi ciddi değerlendirmek zorundadırlar...

...Meclis AB ile ilgili düzenlemeler yapılmadan tatile girmemeli..." dedi.

---

20 Haziran

Başbakan Bülent Ecevit, rahatsızlığı nedeniyle DSP grup toplantısına katılmadı. Ecevit, istirahatata devam ettiğini, hekimlerin şimdilik herhangi bir toplantıya katılmasını uygun görmediklerini bildirdi.

21 Haziran

DYP lideri Tansu Çiller, Başbakan Yardımcısı ve ANAP lideri Mesut Yılmaz ile Başbakanlık'ta biraraya geldi. Çiller, Yılmaz'ın idam konusunun kültürel meselelerle birlikte ele alınması tezini ortaya koyduğunu ve bundan memnun olduğunu söyledi.

22 Haziran

AB Sevilla Zirvesi: Zirve'den Türkiye'nin Kopenhag Kriterlerini yerine getirmesi durumunda AB'nin üzerine düşeni yapacağı yönünde karar çıktı. Türkiye'ye tarih verilebileceği, Türkiye'nin genişlemenin bir parçası olduğu vurgulandı.

25 Haziran

Kamuoyunda 'dokuzlar' olarak adlandırılan DSP'li 9 milletvekili, yaptıkları açıklamada, "DSP hem örgüt hem de yerel yönetimler ve TBMM zeminlerinde Ecevitler'in öncülüğünde Ecevit'siz yaşama geçebilmelidir. Bu tarihi görev ve sorumluluğu sayın Ecevitler'in yükleneneğine olan inancımızı kamuoyu ile paylaşıyoruz" dediler.

27 Haziran

Başbakan Bülent Ecevit, 2 ay aradan sonra DSP Grup Toplantısı'na katıldı, ardından da Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer ile Çankaya Köşkü'nde görüştü.

IMF İcra Direktörleri Kurulu, Türkiye için öngörülen 1.5 milyar dolarlık yeni kredi dilimini serbest bıraktı.

İş Çevresi Grubu toplantısında AB sürecine ilişkin yasal düzenlemelerin tamamlanması ve piyasa dengelerinin yeniden kurulması için gereken önlemlerin alınması istendi.

28 Haziran

Başbakan Bülent Ecevit, MGK'nın aylık olağan toplantısına rahatsızlığı nedeniyle katılmadı.

1 Temmuz

Liderler Zirvesi

TÜSİAD Genel Sekreteri Haluk Tükel ve Ankara Temsilcisi Zafer Yavan, MGK Genel Sekreteri Org. Kılınc'ı ziyaret etti. Ziyarete, Org. Kılınc'a, "Erken Seçimin Muhtemel Parlamento Bileşimleri ve Hükümet Seçenekleri" başlıklı bilgi notu iletili. Bilgi notu, DSP Genel Başkan Yardımcıları Tayfun İçli ve Zeki Sezer'e de takdim edildi.

---

3 Temmuz

Başbakan Ecevit'in hastalığından kaynaklanan "Başbakanlık'tan çekilsin" tartışması sürerken, Ecevit, düzenlediği basın toplantısında, "Çekilmemi isteyenler, beni düşürebilirler" dedi.

4 Temmuz

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan, Devlet Bakanı Kemal Derviş ile görüştü: "İstikrarsızlığın gündeme getirdiği konular var, nisan-mayıs aylarına kadar bir çok gösterge gayet iyiydi, enflasyon düşüyor, faizler düşüyor, dövizde istikrar oluşmaya başlamıştı" diyen Özilhan, ancak Ecevit'in rahatsızlığının ardından gündemin değiştiğini ve iyiye doğru giden pek çok ekonomik göstergenin tersine döndüğünü vurguladı.

Faizlerin yüzde 50'lerden yüzde 75'lere kadar çıktığına dikkat çeken Özilhan, "Önümüzdeki günlerde bu yüksek faiz gerek devlete, gerek özel sektöre, gerekse bankalara çok önemli sıkıntılar yaratacak. Herhangi bir şekilde düşürülmediği takdirde sıkıntılar yaşanacak" dedi.

Yaşanan problemlerin çözümünde siyasilere büyük görevler düştüğünü vurgulayan Özilhan, "Gerek muhalefetin, gerekse iktidarın bu sorumluluğu taşıması lazım, parti menfaatinden ziyade ülkeyi düşünüp öyle karar almaları gerekir" dedi. Bakan Derviş'in de bu konuda aynı görüşte olduğunu açıklayan Özilhan, "Sayın Derviş'in de makro konularda bir şikayeti yok, siyasetin bir istikrar içine girmesi ve güvenin tesis edilmesi gerekir. O da bu görüşleri dile getirdi" diye konuştu. Bakan Derviş ile görüşmeye tek başına gittiğini ancak TÜSİAD Yönetim Kurulu olarak bu görüşmenin devamını getireceklerini dile getiren Özilhan, "Gündemdeki konulara ilişkin bir adım atılması gerektiğine inanıyoruz, TÜSİAD olarak siyasilere bu mesajları vermemiz lazım" dedi.

---

6 Temmuz

Devlet Bakanı Kemal Derviş, siyasi belirsizliğin giderilmesi için siyasette daha aktif rol alacağını açıkladı. Derviş, "Siyasi sorunların çözümünde bizzat ben de yer alacağım" dedi.

7 Temmuz

Başbakan Ecevit, CNNTürk'te yayınlanan Cafe Siyaset programında Başbakan Yardımcısı Hüsamettin Özkan'la iplerini kopardığını açıkladı.

Başbakan Yardımcısı ve MHP lideri Devlet Bahçeli, partisinin Bursa İl Teşkilatı'nca Keleş ilçesinde düzenlenen, 11. Kocayayla Türkmen Kurultayı'nda, 3 Kasım'da erken seçim yapılmasını önerdi.

8 Temmuz

Başbakan Ecevit, aralarında soğukluk olduğu belirtilen Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Hüsamettin Özkan ile görüştü. Görüşmeden sonra Özkan, hükümetteki görevinden ve DSP'den istifa ettiğini açıkladı. Özkan'ı Kültür Bakanı İstemihan Talay, Devlet Bakanı Mustafa Yılmaz, Devlet Bakanı Recep Önal ve Devlet Bakanı Hasan Gemici'nin istifaları izledi. Ardından da milletvekili istifaları başladı.

Başbakan Yardımcısı ve MHP lideri Devlet Bahçeli, DSP'de yaşanan istifaların koalisyonu bozmayacağını söyledi. Bahçeli, "Kabineye yeni bakanlar atanır, koalisyon sürer" dedi.

TÜSİAD, AKP lideri Tayyip Erdoğan ile biraraya geldi. Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan, "... Siyasi belirsizlik makroekonomik dengelerde bozulma yarattı. Ancak bunlar kısa zamanda ortadan kaldırılabilir. Yeter ki bu siyasi istikrarsızlık ortadan kalksın ve güven gelsin. Kopenhag Kriterleriyle ilgili maddelerin geçmesi geçmesi bu güveni artıracaktır. Bunlar yapılırsa, siyasi parti ve seçim yasaları ile ilgili değişiklikler de yapılırsa kasım ayında seçime itirazımız olmaz" dedi. Özilhan, AKP ile AB konusundaki görüşlerinin ortak olduğunu söyledi. Açıklama "TÜSİAD'dan seçime yeşil ışık", "Erken seçime TÜSİAD'dan şartlı destek" olarak yorumlandı.

---

9 Temmuz

Hüsamettin Özkan'dan boşalan Devlet Bakanlığı ve Başbakan Yardımcılığı'na Devlet Bakanı Şükrü Sina Gürel atandı.

TÜSİAD, IMF Türkiye Masası Şefi Kahkonen ile görüştü. Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan, "Programın esasında rayında olduğunu ve bu politik istikrarsızlığı dışarıda bırakırsak iyi yürüdüğünü, politik istikrarsızlıkla beraber son dönemde faizlerde birtakım dalgalanmalar olduğunu ama dalgalı kurun katkısıyla da belirli istikrar bulduğunu söyledik. Temennimiz istikrarsızlığın bir an evvel bitmesi ve tekrar dengeye gelerek Türkiye'yi zorlayan bu yüksek faizin, reel yüzde 35'lere ulaşan faizin bir an evvel normale dönmesidir" dedi.

---

10 Temmuz

Devlet Bakanı Kemal Derviş ile eski Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Hüsamettin Özkan, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Cella Göle'nin evinde bir araya geldi. Hüsamettin Özkan, "Şimdi duygusallık da bitti, söz de bitti. DSP'den kopması için kimseye telefon etmedim. Bu olaylar benim istemim dışında oldu" dedi.

Başbakan Yardımcısı ve MHP lideri Devlet Bahçeli, "erken seçim önerisiyle, demokrasi dışı hükümet tezgahlayanların yapmak istediği sivil darbeyi önlediğini" söyledi.

Dışışleri Bakanı İsmail Cem ve Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu, görevlerinden ve DSP'den istifa ettiler.

TÜSİAD Ankara'da temaslara başladı. TÜSİAD heyeti, CHP lideri Baykal, DYP lideri Çiller, Dışışleri Bakanı Cem, ANAP lideri Yılmaz'la görüştü. Yönetim Kurulu Başkanı Özilhan, "Biz ekonomik programın bir seçim veya yeni bir hükümet durumunda da ince ayarlarla sürdürebileceğine inanıyoruz" dedi.

---

11 Temmuz

Devlet Bakanı Kemal Derviş, akşam saatlerinde istifa etti. Başbakan Ecevit'in isteği üzerine istifa ettiğini belirterek, "Daha sonra, Cumhurbaşkanı ve Başbakan'ın ricaları üzerine istifamın işleme konulmamasını rica ettim" dedi.

TÜSİAD heyeti Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, SP lideri Recai Kutan ve Başbakan Bülent Ecevit ile görüştü. Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan görüşmeden sonra Ankara temaslarını değerlendirdi: "Dövizde, faizlerde yükseliş birtakım tereddütler uyandırdı. Muhakkak belirsizliğin ortadan kalkarak faizlerin Hazine'nin, reel sektörün, bankacılık sektörünün taşıyabileceği bir noktaya inmesi gerektiğini liderlerimize anlattık. Şimdi bundan sonraki aşamada gördüğümüz, bu hükümet içinde Avrupa Birliği konusunda sağlanmak istenen uzlaşma zemininin Meclis'e taşınarak Meclis'te bu konuda çalışma yapılması ve siyasi liderlerimizin kayıtsız şartsız şartlarına uyararak yani arkasından "ama fakat" kelimelerini eklemeyen Türkiye'nin AB ve Kopenhag Kriterleri noktasında önünü açacak bir noktaya getirmeleridir dileğimiz. Ve burada siyasi liderlerimizin hepsi burada bir uzlaşma içinde"

Türkiye ekonomisinin daha fazla yük altında kalmaması için de bir an evvel siyasi belirsizliğin ortadan kalkması gerektiğini vurgulayan Özilhan, "Bu siyasi belirsizliğin ortadan kalkması için bir seçim ihtiyacı varsa bu seçim kararını almalı, seçim gününü tespit etmeli. İş aleminin ve Türkiye de bunu bilip bu belirsizliğin ortadan kalkması ile birlikte tekrar gerekli çaba ve gayrete girmelidir" dedi.

---

12 Temmuz

Başbakan Ecevit, seçimin normal zamanda yapılması durumunda partideki göreviyle ilgili bazı projeleri düşündüğünü belirterek, "O aşamaya geldiğinde açıklanabilirdi, ama şu aşamada görevimin başındayım ve görevimin başında kalmaya mecburum. Çünkü, başka bir takım süreçleri gerçekleştirmek için zaman yok" dedi. Ecevit, DSP'den istifaların artması ve koalisyonun güvenoyu sınırının altına düşmesi halinde, "hükümetten ayrılmak zorunda kalacağını" söyledi.

Başbakan Yardımcısı Şükrü Sina Gürel, Dışişleri Bakanlığı görevini de üstlendi.

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Özilhan, gelişmelere ilişkin geniş açıklamalarında şunları söyledi:

Yeni oluşum: "Türkiye tabii, ekonomide yeniden yapılanma süreci yaşıyor. Ben bunun siyasette de yeniden yapılanma olarak gündeme geldiğini ve onun etkisiyle de ve Türk kamuoyunun da yeni liderler, siyasette de yapılanma beklentisinden dolayı tabii olarak oluşmaya başladığını düşünüyorum. Bu da onun bir neticesidir. Ülkemize hayırlı olsun"

Seçim tarihi konusundaki belirsizlik: "Belki de bu hükümetin bu sıkıntıya girmesinin sebebi de AB ile ilgili adımların atılamamış olmasıdır. Şimdi seçim, Türkiye'nin de gündemine girmiştir. Hatta bununla ilgili de Meclis'e bir dilekçe verilmiştir. İşadamları olarak temennimiz, bu belirsizliğin bir an evvel ortadan kalkması ve en kısa zamanda Meclis'in toplanması, AB ile ilgili konuları müzakere edip Kopenhag zirvesine yetiştirilecek şekilde adımların atılması, ayrıca seçimle ilgili kararın alınması. Bunun iş alemi tarafından bilinmesinde fayda var. Erken seçim tarihi konusundaki belirsizlik, ekonominin üzerine ağır yükler getiriyor. Faizlerin reel olarak 30 puan artması Türkiye'ye milyar dolarlara mal oldu. Dolayısıyla Türk ekonomisi bir müddet bunu taşıyabilir ama çok da uzun taşıyamaz. Seçim tarihi konusunda çabuk karar verilmesi lazım"

Devlet Bakanı Kemal Derviş'in istifasını geri alması: "Ekonomik programın arkasında bir siyasi irade olması elbette gerekli. Ancak Sayın Derviş de bir bakıma da bu programın garantörü oldu. Ayrıca, Kemal beyin durumu farklı, kendisi herhangi bir siyasi partiden değil. Seçimlere kadar istifasının istenmemesi gerekir"

---

13 Temmuz

Başbakan Yardımcısı ve MHP lideri Devlet Bahçeli, "Yeni oluşum başarılı olmaz, DSP'ye dönsünler. Başbakan, Derviş'in istifasını kabul etmeyerek bloku çatlattı. Derviş'in faydası bitti. Cumhurbaşkanı daha yukarıda, tarafsız olmalıydı" dedi. Başbakan Ecevit de yeni oluşumun başarılı olamayacağını söyledi. Başbakan Yardımcısı ve ANAP lideri Mesut Yılmaz ise, "Önceliğimiz seçim değil, AB yasaları" dedi. Yeni Oluşum partileşmek üzere çalışmalara başladı.

15 Temmuz

MHP'nin topladığı imzalar üzerine Meclis Başkanı Ömer İzgi, Meclisi 1 Eylül günü olağanüstü toplanmaya çağırdı. DSP'den istifalar devam etti.

Başbakan Yardımcısı ve ANAP Genel Başkanı Mesut Yılmaz, hükümetin artık seçim hükümetine dönüştüğünü belirterek, "AB yasalarının çıkarılması durumunda mümkün olan en erken tarihte seçime varız" dedi.

16 Temmuz

DSP'den 6 milletvekili daha istifa etti. Koalisyon hükümeti, Meclis'teki güvenoyu desteğini yitirdi. Liderler Zirvesi'nde erken seçim için 3 Kasım tarihi benimsendi.

Daha önce, "Hükümet 276'nın altına inerse meşruiyeti tartışmalı olur" diyen Başbakan Yardımcısı ve MHP lideri Bahçeli, "Bulsunlar 276'yı düşürsünler" dedi. Başbakan Bülent Ecevit, "Önce AB yasalarını çıkaralım, sonra seçime gidelim" diyen Başbakan Yardımcısı ve ANAP lideri Mesut Yılmaz'a verdiği desteği çekince, Yılmaz da ısrarını bıraktı. "Salt çoğunluk gidince iktidarda kalınmaz" diyen Ecevit de karar değiştirdi.

17 Temmuz

Erken seçim tarihinin belirlenmesi ve AB ile ilgili yasaların çıkacağı beklentisi piyasaları rahatlattı.

18 Temmuz

Meclis Başkanı Ömer İzgi, DYP ve AKP'nin önergesini işleme koyarak, Meclis'i 22 Temmuz saat 14.00'de olağanüstü toplantıya çağırdı. Hükümet ortaklarının katılmayacaklarını açıkladıkları toplantıda yeterli çoğunluğun sağlanması beklenmiyor.

Hürriyet gazetesinde Erdal Sağlam imzasıyla yayınlanan, "TÜSİAD'tan Genelkurmay'a gizli rapor" başlıklı sürmanşet: "TÜSİAD'ın siyasi partiler, seçim kanunları ve tahminleriyle ilgili danışmanı Prof. Dr. Seyfettin Gürsel, Haziran 2002 tarihini taşıyan 'Erken Seçimin Muhtemel Parlamento Bileşimleri ve Hükümet Seçenekleri' isimli bir çalışma hazırladı. Bu çalışma hazırlandığında henüz DSP'deki dağılma başlamamıştı. TÜSİAD yönetimi geçtiğimiz günlerde Ankara'ya yaptığı ziyaret sırasında bu raporu, Genelkurmay İkinci Başkanı Yaşar Büyükanıt ile MGK Genel Sekreteri başta olmak üzere, ilgili yerlere ilettiler. Şimdi Ankara'da devlet koridorlarında TÜSİAD'ın dağıttığı bu bilgi notu konuşuluyor" Haberin devamında bilgi notunun geniş bir özeti yer aldı:

"AKP değişmezse yine 28 Şubat olur uyarısı" altbaşlığı altında , "...Bu hükümet seçeneklerinin toplumsal uzlaşma açısından değerlendirildiğinde, kaçınılmaz olarak istikrarsızlık yaratacağını öne süremeyiz. Bu seçeneklerle ilgili istikrarsızlık endişesinin kaynağı esas olarak Türkiye'de tarihsel olarak benimsenmiş olan laiklik anlayışında AKP'nin köklü değişiklikler yapmak isteyeceği, bu değişikliklere de toplumun büyük çoğunluğunun, özellikle de Silahlı Kuvvetler'in karşı çıkacağı şeklinde özetlenebilir...", "...Sonuç olarak AKP ile bağlantılı istikrarsızlık endişesi, bu partinin merkeze yakın söyleminin ne ölçüde güvenilir olduğu ve iktidara geldiğinde Cumhuriyet'in temel ilkeleriyle çelişecek girişimlerde bulunup bulunmayacağına bağlı olarak devam edecek ve dağılacaktır..." ifadelerine yer verildi. Bilgi notunun tam metni Hürriyet'in web sitesinde yer aldı.

TÜSİAD, Hürriyet Gazetesi'nde yayınlanan haber ile ilgili olarak bir açıklama yaptı. Açıklamada, "... TÜSİAD, 1998 yılında Prof. Dr. Seyfettin Gürsel tarafından 1995 yılı seçim sonuçlarına göre hazırlanan "Siyasal istikrar ve iki turlu dar bölge seçim sistemi simülasyon modeli" başlıklı rapordan sonra, mevcut nisbi seçim sistemiyle iki turlu dar bölge seçim sistemini birleştiren bir "karma seçim sistemi" modeli üzerinde çalışmalarını sürdürmektedir.

Haberde atıfta bulunulan doküman, hazırlanmış bir rapor değil, yine Prof. Dr. Seyfettin Gürsel tarafından geliştirilmekte olan ve 1999 yılı seçmen bilgileriyle, SAM'ın kamuoyu araştırmasındaki seçim sonuçlarını temel alan "karma seçim sistemi" raporunun hazırlık çalışmaları sürecinde oluşturulmuş bir bilgi notudur.

Diğer taraftan, söz konusu bilgi notu gizli bir nitelik taşımamaktadır. TÜSİAD, bilgi notunu, Genelkurmay İkinci Başkanı Yaşar Büyükanıt'ın yanısıra, ilgili bir çok sivil ve siyasi kurumla da paylaşmıştır. Hazırlık aşamasındaki rapor tamamlandığında ise, tüm diğer TÜSİAD raporlarında olduğu gibi, kamuoyuna açıklanacaktır" ifadeleri yer aldı.

---

21 Temmuz

Başbakan Bülent Ecevit, seçimlerde AKP'nin birinci olması ve HADEP'in barajı aşması durumunda ülkede rejim sorunu yaşanabileceğini söyledi. Ecevit ayrıca, krizin etkilerinin geçmeye başladığını ve ekonominin düzelme belirtileri gösterdiğini belirterek, halkın durumunun iyileştirilmesi için daha zamana ihtiyaçları olduğunu sözlerine ekledi.

22 Temmuz

DSP'den istifalar, Meclis'te de temsil edilen yeni bir parti oluşumuna dönüştü. Yeni Türkiye Partisi, İsmail Cem'in genel başkanlığında 63 milletvekilinin katılımıyla kuruldu.

TBMM olağanüstü toplandı. Yeter çoğunluk sağlanamadığı için toplantı gerçekleşmedi. MHP Meclis'in 29 Temmuz'da toplanması çağrısında bulundu.

23 Temmuz

Başbakan Bülent Ecevit, hemen tüm partilerin erken genel seçim konusunda birleştiğini belirterek, "Bizim tek başımıza erken genel seçime karşı çıkmamızın bir anlamı kalmadı" dedi.

24 Temmuz

Başbakan Yardımcısı ve ANAP lideri Mesut Yılmaz, Meclis'e sundukları AB Paketi ile ilgili liderler turu yaptı. Yılmaz, "Önce AB yasaları, sonra erken seçim" dedi.

25 Temmuz

MGK, Başbakan Ecevit'in de katılımıyla, Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in başkanlığında toplandı. Toplantıda öncelikle Irak ile ilgili gelişmeler ele alındı.

27 Temmuz

MHP, AB paketindeki 7 konu için çekinceleri olduğunu açıklayarak, idam, ana-dilde eğitim ve yayın, AİHM, azınlık vakıfları, basın ve polis yasasındaki değişikliklerin paketten çıkarılmasını istedi.

29 Temmuz

TBMM toplandı. Yeni Türkiye Partisi lideri İsmail Cem'den erken seçim ve AB paketine destek geldi. Başbakan Bülent Ecevit erken seçime karşı çıkarken, AB yasalarını destekleyeceğini açıkladı. ANAP'tan "Acil olan AB yasalarının çıkmasıdır" yorumu geldi.

TÜSİAD, gelişmelere ilişkin yaptığı açıklamada, "Siyasi partiler, AB'ne uyum yasaları konusunda Meclis'te farklı ittifaklar oluşturabilmeli" dedi. Yapılan açıklamada "Geleneksel hükümet-muhalefet ayrımının aşılması, Mecliste grubu bulunan partilerin, farklı ittifaklar oluşturabilecekleri geniş tabanlı ve esnek bir uzlaşma arayışına girmeleri, geçerli çoğunluğa ulaşılmasını kolaylaştıracak ve kamuoyu tarafından olumlu karşılanacaktır" ifadelerine yer verildi.

---

30 Temmuz

Ankara'da sıcak saatler yaşandı. Başbakan Bülent Ecevit ve Genelkurmay Başkanı Hüseyin Kıvrıkoğlu iki kez biraraya geldiler. Ardından Köşke çıktılar. Ecevit Milli Savunma Bakanı ile de görüştü. Görüşmelerin, ABD Büyükelçisi Pearson'un sabah Dışişleri Bakanlığı'na yaptığı ziyaret ile ilgili olabileceğine dikkat çekilirken, Irak operasyonu ile ilgili değerlendirmeler üzerinde duruldu. Görüşmelerin Genelkurmay Başkanı Kıvrıkoğlu'nun görev süresinin bir yıl uzatılmasına yönelik olabileceği de düşünülüyor.

İş dünyası örgütleri, İş Güvencesi Yasası'nın Meclis'te görüşülmekte olan AB Uyum Paketi'ne dahil edilmesine tepki göstermeyi sürdürdüler. TÜSİAD da konuyla ilgili olarak ilgili olarak bir açıklama yaptı. "İş Güvencesi Yasası'nın İş Kanunu'ndan ayrı olarak ele alınması doğru bir yaklaşım değil" başlıklı açıklamada; "İş Kanunu'nda gerekli değişiklikler yapılmadan sadece İş Güvencesi Yasası'nın değiştirilmesi, mevcut istihdam yüklerini ağırlaştırarak ve işgücü piyasasının esnekliğini daha da azaltarak, özel sektörün yatırım ve üretim kabiliyetini olumsuz yönde etkileyecek niteliktedir.

Yapılması gereken, çalışma hayatı ile ilgili hukuk düzeninin bir bütün olarak ele alınması ve gelişmelere uyarlanmasıdır. İstihdamın geliştirilmesine ihtiyaç duyulan ülkemizde, tam tersine etki yapacak olan İş Güvencesi Yasa Taslağı'nın tek başına ele alınması yerine, çalışma hayatı ile ilgili hukuk düzenini içeren İş Kanunu tüm kesimler tarafından saydam bir şekilde tartışılarak değerlendirilmeli ve böylelikle Türkiye'nin çağdaş ve dinamik iş yasalarına sahip olması sağlanmalıdır" görüşüne yer verildi.

---

31 Temmuz

TBMM, erken genel seçimin 3 Kasım 2002 tarihinde yapılmasını kararlaştırdı.

Devlet Bakanı Kemal Derviş ABD'den döndü. "Görevimin başındayım" mesajı veren Derviş, "Sosyal liberal çoğunluğun sağlanabilmesi için YTP'deki arkadaşlar dahil herkesle konuşacağım" dedi. Derviş, "Benim olaylara yaklaşımım ekonomik açıdan. Ekonomi için ne yararlıysa onu yapmamız lazım" ifadesini kullandı.

İsmail Cem-Mehmet Ali Bayar biraraya geldi. Toplantıdan "Ortak görüşlerimiz var" mesajı çıktı.

1 Ağustos

Başbakan Bülent Ecevit Devlet Bakanı Kemal Derviş ile görüştü. Ecevit: "Ekonomik göstergeler iyi. Sayın Derviş görevinin başında. Siyasi açıdan henüz karar vermedi" dedi.

Ankara DGM Cumhuriyet Savcısı Nuh Mete Yüksel, AKP hakkında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulundu. Başsavcılık, Yüksel'in yaptığı suç duyurusu üzerine AKP hakkında "laik devlet düzenini bozmaya yönelik eylemlerin odağı haline geldiği" iddiasıyla inceleme başlattı.

TÜSİAD, Konjonktür'ün 32. sayısının yayınlanması nedeniyle yaptığı açıklamada, "Siyasi belirsizlik ekonominin olumlu sonuçlarının ertelenmesine neden olmuştur" dedi. Açıklamada, TÜSİAD'ın 2002 yılında GSMH'nin %2.8 artmasını, enflasyonun ise yıl sonu itibarıyla TEFEDe %33 ve TÜFE'De %34 olmasını beklediği belirtildi.

---

2 Ağustos

YDP Olağanüstü Büyük Kongresi toplandı. Kongrede, işadamı Cem Uzan'ın genel başkan adaylığı, divan tarafından kabul edilmedi. YDP'nin eski Genel Başkanı

Hasan Celal Güzel'in de aday olduğu kongrede, genel başkanlığa, eski Genel Sekreter ve Genel Başkan Vekili Mehmet Ali Akgül seçildi.

Diyarbakır DGM, AKP Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın TCK'nın 312. maddesinin 2. fıkrasından aldığı mahkumiyet kararının adli sicil kaydından silinmesi istemini reddetti.

TBMM'nin 3 Kasım 2002 tarihinde erken genel seçim yapılmasına ilişkin kararı Resmi Gazete'de yayımlandı. Adalet Bakanlığı il ve ilçe seçim kurulu başkanı olan hakimlerin adli tatil izinlerini iptal etti.

TÜSİAD, mali milat ile ilgili yaptığı açıklamada, mali miladın ancak mükelleflerin güven duyduğu bir vergi sisteminde başarılı olabileceğinin altını çizerek, içinde bulunduğumuz ortamda, uygulamanın sadece fiskal açıdan değil, ilgilendirdiği fonlar nedeniyle ekonomik açıdan da değerlendirilmesi ihtiyacına dikkat çekti.

---

3 Ağustos

AB'ye uyum çerçevesinde tarihi adımlar atıldı. TBMM'de kabul edilen yasayla, "savaş ve yakın savaş tehdidi" dışında idam cezası kaldırıldı, Kürtçe de dahil farklı anadil ve lehçede yayına izin verildi, anadilde öğrenim serbest bırakıldı, azınlık vakıflarına gayrimenkul edinme, kendi taşınmazları üzerinde tasarrufta bulunma hakkı tanındı.

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin komuta kademesinde değişiklikler oldu. Yüksek Askeri Şura kararlarıyla Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hüseyin Kıvrıkoğlu emekli oldu, yerine Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Hilmi Özkök atandı. Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Aytaç Yalman Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na, Kara Kuvvetleri Kurmay Başkanı Orgeneral Şener Eruygur da Jandarma Genel Komutanlığı'na getirildi.

TÜSİAD, AB uyum paketinin kabul edilmesi üzerine yaptığı açıklamada, "Meclis Genel Kurulu, ülkemizin geleceği açısından büyük önem taşıyan AB uyum paketi üzerinde uzlaşma sağlayarak, Türkiye'nin önünü açacak bir karara imza atmıştır. Meclis'te grubu bulunan siyasi partilerin, AB Uyum Yasaları konusunda Hükümet ortakları arasında bilinen görüş ayrılığına rağmen, ülke çıkarlarını gözeterek işbirliği yapmış olmalarını Türk siyasetinde

yeni bir uzlaşma anlayışının ilk adımı olarak değerlendiriyoruz. Meclis, bu kritik dönemde göstermiş olduğu sağduyu ile tarihi bir görevi başarıyla tamamlamıştır.

AB uyum paketinin kabul edilmesi, Türkiye-AB ilişkilerinde atılmış en önemli adımlardan biridir. Türkiye, bundan sonra tam üyelik sürecinin kesintisiz ilerlemesi için, çıkarılan yasaların uygulamaya geçirilmesine yönelik siyasi iradeyi ön plana çıkarmalıdır.

Bu çerçevede, TÜSİAD'ın 1997 yılında yayınladığı, Prof. Dr. Bülent Tanör tarafından kaleme alınan "Türkiye'de Demokratikleşme Perspektifleri" raporu da, karşı karşıya kaldığı en ağır haksız, ölçsüz ve olumsuz eleştirilere rağmen, Temmuz 2002 itibarıyla amacına ulaşmış bulunmaktadır" dedi.

---

4 Ağustos

TÜSİAD İş Güvencesi Yasa Tasarısı ile ilgili bir açıklama daha yaptı: "Meclis gündemine getirilmesi planlanan İş Güvencesi Yasa Tasarısı, çalışma hayatında yakalanan uzlaşma ortamının bozulmasına neden olabilir" başlığını taşıyan açıklamada, uyum paketine yerleştirilmek istenen tasarının, sosyal taraflar arasında tesis edilen ve çalışma hayatında olumlu gelişmelere neden olabilecek uzlaşma zeminini zedeleyeceğine ve İş güvencesinin İş Kanunu bağlamında bütüncül bir yaklaşımla ele alınmamasının birim işgücü maliyetine önemli bir yük getirerek, iş gücü piyasasının esnekliğini azaltacağına ve zaten dip noktada bulunan istihdam edebilme kapasitesini tamamen yok olma aşamasına getireceğine dikkat çekildi.

---

5 Ağustos

Erken genel seçim kararı nedeniyle, Anayasa gereği, partili olmayan bakan olarak Adalet Bakanlığı'na Prof. Dr. Aysel Çelikel, İçişleri Bakanlığı'na Muzaffer Ecemiş, Ulaştırma Bakanlığı'na Prof. Dr. Naci Kınacıoğlu atandı.

DSP Grup Başkanvekili Emrehan Halıcı, Devlet Bakanı Kemal Derviş'i, hükümette kalma ya da yeni siyasi oluşumlar içinde bulunma konusundaki tercihini bir an önce yapmaya çağırdı.

Avrupa Parlamentosu Dış İlişkiler Komitesi Başkanı Elmar Brok, atılan adımların olumlu olduğunu ancak Türkiye'nin Kopenhag Kriterleri'ni halen karşılamadığını söyledi.

Avrupa Konseyi, idam cezasının kaldırılmasında duyulan memnuniyeti belirtti.

AB Komisyonu genişlemeden Sorumlu Üyesi Günter Verheugen, Meclis'i tebrik etti.

6 Ağustos

Başbakan Bülent Ecevit: "Derviş biran önce kararını versin", Devlet Bakanı Kemal Derviş ise, "Gittiği yere kadar görevdeyim" dedi.

Ecevit seçim ittifaklarına karşı olduğunu; AKP ve HADEP'i siyasal rejim açısından tehlikeli bulduğunu yineledi.

7 Ağustos

Yaşar Okuyan, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'ndan istifa etti, Okuyan'ın İş Güvencesi Yasa Tasarısı ile ilgili tartışmalar nedeniyle istifa ettiği söylendi. Okuyan'ın yerine Devlet Bakanı Nejat Arseven getirildi.

8 Ağustos

YTP lideri İsmail Cem ve Mehmet Ali Bayar birlikte hareket etme kararı aldıklarını açıkladılar.

9 Ağustos

İş Güvencesi Yasa Tasarısı TBMM Genel Kurulu'nda kabul edildi.

10 Ağustos

Ekonomiden Sorumlu Devlet Bakanı Kemal Derviş, Devlet Bakanlığı görevinden istifa etti. Derviş öncelikle solda birlik için çalışacağını vurguladı. Derviş'in yerine İstanbul Milletvekili Masum Türker getirildi.

11 Ağustos

Kemal Derviş: "Cem ve Özkan ile birlikte hareket ediyoruz" dedi.

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan, Hürriyet Gazetesi'ne verdiği demeçte, "Kemal Derviş'in istifa etmekte biraz geç kalmış olduğu düşüncesindeyim. Ancak Kemal Bey'in seçim sonrası için şimdiden çaba içine girmesini, olayların önünde gitmesini doğru buluyorum" dedi. Özilhan, "Kemal Bey seçimden sonra Türkiye'ye istikrar kazandırabilir miyiz çabasına girdi. Bu doğru bir çabaydı. Türkiye'nin seçimden sonra programı uygu-

layabilmesi ve yaraları sarabilmesi için siyasi istikrar gerektiği kanısındayım. Türkiye’de ittifaklar olması gerektiğine inanıyorum. Seçimden sonra ortaya bir istikrar çıkmalı" dedi. Özilhan, CNNTürk’e verdiği demeçte de, Derviş’in ittifak arayışını ve işadamlarının siyasete katılımını desteklediklerini söyledi.

---

12 Ağustos

Kemal Derviş’in istifasının ardından haftaya kısa süreli bir panikle başlayan piyasalarda tepki sınırlı kaldı. Borsa günü yüzde 2.18 değer kaybıyla kapatırken, döviz ve faiz açılıştaki yüksek seviyelerini koruyamadı.

13 Ağustos

YTP lideri İsmail Cem Derviş’in solda geniş tabanlı ittifak çabalarıyla ilgili olarak, "İttifak çabaları başarıya ulaşmaz" dedi.

14 Ağustos

CHP lideri Deniz Baykal, Kemal Derviş’in ittifak arayışlarına destek vererek, YTP lideri İsmail Cem’e çağrıda bulundu: "Gelin elele verip bütünleşelim". Baykal, "Kemal Derviş’in solda ittifak arayışlarının arkasındayız. Bütünleşmeyi önemli görüyorum. Biz herkesi kucaklamaya hazırız. Geçmişin, kişiliklerinizin, angajmanlarınızın tutsağı olmayın. Bu konuda üzerimize düşeni yapmaya hazır olduğumuzu ilan ediyoruz" dedi. SHP lideri Karayalçın, "Bu bir ittifak değil iltihak çağrısıdır" derken, YTP lideri İsmail Cem, ittifaka ‘hayır’ diyerek seçime tek başlarına gireceklerini açıkladı.

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, İş Güvencesi Yasası’nı onayladı.

15 Ağustos

Kemal Derviş CHP’nin çağrısına olumsuz yanıt veren YTP ile yollarını ayırdı. Baykal’ın çağrısını çok olumlu bulduğunu belirten Derviş arayışlarına devam edeceğini belirtti.

16 Ağustos

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan Reuters’e verdiği demeçte, iş dünyasının yeni dönemde de Kemal Derviş’i ekonominin yönetiminde görmek istediğini söyledi.

Derviş'in açıklamalarını değerlendiren Özilhan, ittifak konusunda bir adım daha atıldığını belirterek "YTP'ye 'size gelmiyorum, siz buraya gelin' mesajı veriyor. Şimdi İsmail Cem ve Hüsamettin Özkan da oturup politikalarını gözden geçirecekler, bir karar verecekler" dedi.

Derviş'li CHP'nin başarılı olup olmayacağını bundan sonraki gelişmelerin göstereceğini söyleyen Özilhan, bu konuda Derviş'in ittifakı genişletme çabalarında alacağı sonuçların etkili olacağını vurguladı.

Yeni tablonun 4 Kasım açısından hala umut vermediğinin altını çizen Özilhan, ortada bir ittifak olmamasının bu görüşünde etkili olduğunu vurguladı.

CHP liderinin birleşme yerine katılımdan yana olduğunu hatırlatan Özilhan, "Sayın Baykal 'gelsinler otobüse binsinler' diyor. Burada üslup açısından CHP'den gelen teklifte de bir noksanlık var" dedi ve şöyle açıkladı: "Bunu bir katılım olarak değil de bir ittifak, birleşme olarak görüyoruz, Deniz Bey'in de konuyu bu şekilde ortaya koyması lazım. Biz burada bir parti ayrımı yapmayız ve kimseye bir partiye girmesini de öneremeyiz. Ama bu dağınık yapı ile seçimlerden sonra ne siyasette ne de ekonomide istikrar olur"

4 partinin de yüzde 10'lar dolayında olduğunu belirten Özilhan, bu oyların çöpe gitmemesi için de ittifak gerektiğine dikkat çekti.

Özilhan, ittifakın çok uzak olmadığını söyleyerek "Seçimden sonra da istikrar çıkması için mutlaka ittifak anlaşmalarının oluşması ve mümkünse de merkez sağ ve solda birleşmeler sağlanarak, üç partilere çok az oy oranı ile hükümet olma imkanı verilmemesi gerekir" dedi.

---

17 Ağustos

Başbakan Bülent Ecevit Ecevit ve YTP lideri İsmail Cem, Baykal'ın çağrılarına verdikleri olumsuz yanıtları yinelediler. Cem: "Biz eski parti anlayışları ile ittifak aramıyoruz" dedi.

19 Ağustos

Kemal Derviş ve CHP lideri Deniz Baykal 6.5 saat süren bir toplantı yaptı. Toplantıdan sonra yapılan açıklamada Derviş, Baykal ile gönül ve fikir birliği içinde olduklarını söylerken, Baykal, çok yararlı bir toplantı yaptıklarını belirtti.

21 Ağustos

Siyasi çalışmaları ve hangi partiye katılacağı tartışılan Kemal Derviş, Başbakan Ecevit ile solda ittifak konusunda görüşmesinin ardından "Bir karar almadık" dedi. Derviş, görüşme maratonunu CHP Genel Başkanı Deniz Baykal ile ikinci kez görüşerek sonlandırdı ve CHP'ye katılacağını açıkladı.

23 Ağustos

Kemal Derviş yakasına CHP rozeti takarak CHP'ye katıldı.

YDP'nin adı Genç Parti olarak değiştirildi ve genel başkanlığa işadamı Cem Uzan seçildi.

Hürriyet Gazetesi'nde "TÜSİAD da CHP'li oldu" başlığıyla yayınlanan haberde, Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan'ın şu sözlerine yer verildi: "Kemal Bey Türk ekonomisi için önemli bir şahsiyet. Geldiği şartları, katkılarını, programı biliyoruz. Dışardan IMF gibi kurumlarla ilişkilerini, önemli finans desteği sağladığını biliyoruz. Bunlar bizim açımızdan çok önemli konulardı. Yapısal reformlar için de çok önemli çabalar harcadı. CHP'nin içinde ve CHP'nin ekonomiden sorumlu bir şahsiyeti olarak CHP'ye önemli katkılar sağlayacağına inanıyoruz. Herhangi bir şekilde CHP iktidara gelirse veya bir koalisyon ortağı olursa bu politikaların, bu programın devam edeceğine inanıyoruz. Ne kadar katkı sağlar, onu görmek zor. Derviş ve Baykal birlikte çalışarak CHP'nin programını hazırlayacak ve görüşlerini açıklayacak. Programa ne kadar sahip çıkacağı ortaya konacak. CHP içinde IMF programına karşı olanlar da vardı. Dolayısıyla Kemal Bey'in burada ne tavır alacağı önemli. Programı görmek lazım. Bizim görüşlerimize yakın bir program mı uygulayacak? Türkiye'nin önümüzdeki dönemlerde özelleştirme gibi hedefleri ne olacak? Bunları ayrı ayrı görmemiz lazım. Özel sektör bundan sonra karar verecektir. CHP, Derviş'in programının uygulanmasına katkıda bulunacak ve sahip olacak mı? CHP bir an evvel programını tesbit edip kamuoyuna açıklamalı. Programı görmeden bütün seçmenler gibi iş dünyası da 'CHP'ye oy vereceğiz' demeyecektir"

Aynı haberde TÜSİAD Yüksek İstişare Konseyi Başkanı Muharrem Kayhan'ın "Kemal Derviş'in siyaset sahnesinde kalması bizim, en azından benim arzuladığım bir şey. Bunu bir partide gerçekleştirmesi olumlu. Der-

viş'in bugün CHP'ye de katkısı olacaktır mutlaka. Türkiye için ekonomik seçenekler çok fazla değil. Dolayısıyla siyasi yelpazenin merkezindeki partilerin ekonomik politikalarının, Türkiye'nin gerçeklerini gözeteceği kanaatindeyim. Türkiye'nin sıkı bütçe politikalarına, yurt dışından yatırımları çezecek bir devlet ve hukuk düzenine, güçlü finansal yapıya kavuşması zaten bütün partilerin ana hedefi olmalı. Bizi buna yaklaştıracak bütün partiler desteğimizi kazanmış partilerdir" sözlerine de yer verildi.

---

24 Ağustos

Kemal Derviş ile ilişkileri tartışılan ve Başbakan Bülent Ecevit'in azledeceği belirtilen Devlet Bakanı Fikret Ünlü, bakanlık görevinden ve DSP'den istifa etti.

25 Ağustos

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, seçimlerinin ertelenmesine karşı olduğunu belirtti.

Başbakan Yardımcısı ve MHP lideri Devlet Bahçeli "HADEP'i Meclis'e taşıyacaklar tüm sorumluluğu üstlenmeli" dedi. Bahçeli, Abdullah Öcalan'ın İmralı'dan alınarak F tipi cezaevine nakledilmesi görüşünü yineledi. MHP olarak her türlü seçim erteleme çabasına karşı olduklarını ifade eden Bahçeli, AB'nin bu yıl sonunda Türkiye'ye müzakere takvimi vermeyeceğini de savundu.

26 Ağustos

Seçim yaklaştıkça, baraj sorunu bulunan partilerin seçimi erteletme yönündeki kulisleri hız kazandı. DYP lideri Tansu Çiller, seçimin ertelenmesi karşılığında kendisine Başbakanlık önerildiğini belirtti, "Kabul etmedim. Baraj sorunumuz yok. DYP başa güreşecek" dedi. Başbakan Yardımcısı ve ANAP lideri Mesut Yılmaz, bu teklifin asıl DYP'den geldiğini söyledi. Seçim erteletme söylentileri borsayı da tedirgin etti.

27 Ağustos

Turizm Bakanlığı ve ardından getirildiği ANAP yöneticiliği sırasındaki açıklamalarıyla dikkatleri çeken ANAP Isparta Milletvekili Erkan Mumcu, partisinden istifa etti.

Görevini üç gün sonra devredecek olan Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hüseyin Kıvrıkoğlu, seçimin ertelenmesi tartışmalarıyla ilgili olarak "Meclis bir karar al-

mıştır. Bunun uygulanması en doğru karardır. Ülkeyi kaosa sürüklemek doğru olmaz" dedi.

28 Ağustos

Başbakan Ecevit, bütün ulusal solcuları ve demokratik solun bilincine varanları DSP'de birleşmeye çağırdı. Ecevit, bütün solculara kapıyı kapatmadığını fakat DSP'yi bölenlerle ve CHP ile biraraya gelemeyeceklerini vurguladı.

29 Ağustos

TÜSİAD bir açıklama yaparak, seçim ertelenmesine karşı çıktı. "Seçimler ertelenmemeli" başlıklı açıklamada, "Erken seçim kararı, mali piyasalarda kabul görmüş ve dalgalanmalarda gözle görülür bir istikrar sağlanmıştır. Bu durumda, 3 Kasım seçimlerinin ertelenmesi yeni bir belirsizlik ortamı yaratacak ve ekonomideki canlanma sürecini olumsuz etkileyerek 2003 yılı büyüme performansını da tehlikeye atabilecektir" görüşüne yer verildi.

---

30 Ağustos

AB Komisyonu'nun genişlemeden sorumlu üyesi Günter Verheugen, düzenlediği basın toplantısında, Türkiye'nin AB üyelik müzakerelerine başlama tarihi konusunda net bir açıklama yapmazken, "Ankara'nın bu yıl sonundan önce AB'ye üyelik için gerekli siyasi kriterler konusunda nihai bir karar vermek için yeterli bir bilanço sunacağını sanmıyorum" diye konuştu. Verheugen'in sözleri Türk kamuoyunda büyük tepki toplarken, Aralık Kopenhag Zirvesinden takvim bekleyen Ankara'nın umutlarına gölge düşürdü.

31 Ağustos

Erkan Mumcu, AKP'ye katıldı.

1 Eylül

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, seçimin ertelenmesi konusundaki tartışmalarla ilgili olarak, "Parlamentonun saygınlığının korunmasını, herkesten önce parlamento üyelerinden beklediğimizi belirtebilirim" dedi.

2 Eylül

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan, Finansal Forum Gazetesi'nde Perihan Çakıroğlu imzasıyla yayınlanan bir mini söyleşide, AKP ve

MHP dahil hiç bir partinin AB karşıtı olduğunu sanmadığını söyledi. Özilhan, Kıbrıs konusunda, "Kıbrıs konusunda herşey gerçekçi müzakerelere dayanıyor. Ben müzakereler sonucunda ortak bir nokta bulunacağına hala inanıyorum. AB kucağında bir Kıbrıs sorunu istemiyor" yorumunu yaptı ve Yunanistan Dışişleri Bakanı Papandreu'nun Türkiye'nin AB üyeliğini destekleyen sözlerini samimi bulduğunu söyledi. Özilhan ayrıca, "AB'nin Kopenhag Zirvesi'nde artık Türkiye'ye kıvırtmadan tarih vermesi gerekiyor" dedi.

---

3 Eylül

AB'den Verheugen'a düzeltme: Avrupa Birliği Komisyonu yetkilileri, komisyonun genişlemeden sorumlu üyesi Günter Verheugen'nın yaptığı açıklamanın yanlış anlaşıldığını söyledi

Geçen ay başında kabul edilen AB'ye uyum yasası çerçevesinde müebbet ağır hapis cezasına çevrilen ve yıllardır Meclis Adalet Komisyonu'nda bekleyen idam dosyaları, Başbakanlığa geri gönderildi.

4 Eylül

Ankara AB atağında: Aralık ayında yapılacak olan Kopenhag Zirvesi'nde AB'den takvim alabilmek için Cumhurbaşkanı Güney Afrika'da, Dışişleri Bakanı da Avrupa'da yoğun temaslar yürütüyor.

Uyum için genelge: Kürtçe kurs yönetmeliği hazırlandı. Belli gün ve saatlerde kontrollü yayın üzerinde durulan Kürtçe TV için ise Genelkurmay'dan görüş bekleniyor.

5 Eylül

HADEP, EMEP ve SDP, 3 Kasım milletvekili genel seçimine DEHAP çatısı altında girme kararı aldı.

Başbakan Bülent Ecevit, TBMM'de kabul edilen uyum yasalarının uygulanmasına ilişkin tüzük ve yönetmeliklerin 1 Ekim 2002 tarihine kadar tamamlanması amacıyla bir genelge yayımladı.

Diyarbakır 1 No'lu DGM, kapatılan RP'nin Genel Başkanı Necmettin Erbakan'ın TCK'nın 312. maddesinin 2. fıkrasından aldığı mahkumiyet kararının adli sicil kaydından silinmesine karar verdi.

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan, Dünya Gazetesi'nde yayınlanan "İş dünyası Ankara'yı yakın markaja alıyor" başlıklı haberde, gelişmeleri değerlendirdi. Özilhan, vatandaşların artık kaynağı belli olmayan popülist politikaları benimsenmediğini belirterek, partilerin programlarını açıklamalarını beklediklerini ve değerlendirmelerini buna göre yapacaklarını söyledi ve "Partilerin programlarındaki projeleri hangi kaynakla yapacaklarını matematiksel olarak açıklamalarını istiyoruz" dedi. Özilhan, seçimlere siyasi parti yasası ve seçim yasasının değiştirildikten sonra gidilmesinin daha istikrarlı bir yapıya olanak sağlayacağını ama artık buna imkan kalmadığını belirterek; "Beklentimiz bu dağınıklık içinde istikrarlı bir hükümet oluşması, mümkünse ittifakların oluşması, hatta Meclis toplanıp ittifaklarla ilgili bir madde geçirebilirse, seçimden sonra daha istikrarlı bir yapı çıkar. Merkez sağda ve merkez solda birleşmelerin Türkiye'nin istikrarı açısından çok önemli olduğunu düşünüyoruz" dedi. Özilhan, oyların yüzde 30-40'ının Meclis dışında kalma ihtimalinin yüksek olduğunu, bu durumun da parlamentoyu sıkıntılı bir hale sokacağını belirtti.

Özilhan, ekonomide gelinen son noktayı değerlendirirken de, "Son IMF programı gerçekçi bir programdı. Bu dönemde yapısal reformlar gerek hükümetin gerek meclisin gayretleri ile yapıldı. Artık deniz bittiği için Türkiye bunları yapmak zorunda kaldı" ifadesini kullandı. Özilhan, son hükümet döneminde bir çok şey yapılmasına karşın yatırımcının önünü açacak düzenlemelerin gerçekleşmediğinden yakındı. Özilhan, "YOİK oluşturuldu. Komiteler kuruldu. Ama gittik kafamızı bürokrasiye çarptık, bürokrasi elindeki gücü vermek istemiyor" dedi. Özilhan, önümüzdeki günlerde TÜSİAD'ın partilerden ne beklediğine ilişkin bir çalışması olacağını, dolayısıyla fikirleri müzakere imkanı bulacaklarını da sözlerine ekledi.

---

6 Eylül

Diyarbakır 4 No'lu DGM, TCK'nın 312. maddesinden ceza alan AKP Genel Başkanı Tayyip Erdoğan'ın adli sicil kaydının kaldırılmasına karar verdi.

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan, Bilişim Zirvesi'02 etkinlikleri çerçevesinde gerçekleştirilen, "AB'ne Doğru e-devlet Uygulamaları" forumunda, seçim sonrasında iktidara gelecek partilerin e-devleti prog-

ramlarına almaları gerektiğini söyledi. Krizden çıkışın ve kapsamlı kamu reformunun e-devletten geçtiğini vurgulayan Özilhan, "Seçimden sonra da iktidara kim gelirse gelsin, bugünkü sorunların oluşmasında kilit rol oynayan devletin, daha verimli ve vatandaşa hizmeti ön planda tutan bir yapıya kavuşturulması zorunlu" diye konuştu. Özilhan, ana felsefesini vatandaşa hizmet etmek olarak belirlemiş şeffaf, verimli ve etkin bir devletin, ancak ve ancak e-devlet düşüncesinin hayata geçirilmesiyle mümkün olabileceğini söyledi. Özilhan, "Bu yaklaşım, her partinin önüne koyması gereken ulusal bir hedefi tarif ediyor" dedi.

CNNTürk'de yayınlanan bir haberde, TÜSİAD'ın siyasi partilere mektup hazırlığı içinde olduğu konu edildi. Haberde, TÜSİAD'ın Türkiye'nin öncelikli konularını belirleyerek siyasi partilere bir mektupla göndereceği ve seçimden sonra işbaşına gelecek olan hükümetin bunları gerçekleştireceğini taahhüt etmesini isteyeceği belirtildi.

---

7 Eylül

Anadolu Ajansı (AA) kaynaklı bir haberde, TÜSİAD'ın, Türkiye'nin öncelikli konularını bir mektupla seçime girecek partilere ileteceği ifade edildi. Haberde, ekonomi, AB, dış ilişkiler, siyasi reformlar, kamu reformu, eğitim, sağlık ve bilgi toplumu gibi konulara ilişkin değerlendirmelerini partilere aktaracak olan TÜSİAD'ın, alınması gereken önlemlere ilişkin görüşlerine de mektupta yer vereceği belirtildi.

---

9 Eylül

MHP, idam cezasının müebbet ağır hapse dönüştürülmesini de içeren 4771 sayılı Kanun'un 6 maddesinin iptali ve yürürlüğün durdurulması istemiyle Anayasa Mahkemesi'nde dava açtı.

10 Eylül

Başbakan Yardımcısı ve ANAP lideri Mesut Yılmaz, MHP'nin AB uyum yasasının bazı maddelerinin iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmasına tepki gösterdi. Yılmaz Türkiye'yi Avrupa Birliği üyeliğine taşıyacak ve aynı zamanda da erken seçimleri gerçekleştirecek olan geniş tabanlı bir hükümetin kurulması gerektiğini söyledi. Bunun için iki yol öneren Yılmaz, birinci yolun MHP'nin hükümetten çe-

kilmesi ve çekilen bakanlıklara AB konusuna destek veren partilerden bakanların atanması, ikinci yolun ise bu hükümetin düşürülmesi ve AB konusuna destek veren partilerden oluşan geniş tabanlı yeni bir hükümetin kurulması olduğunu kaydetti. Yılmaz'ın açıklamaları hükümetin dağılma sürecine girdiği olarak algılandı, borsa düştü, dolar ve faizler fırladı.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Sabih Kanadoğlu, AKP Genel Başkanı Tayyip Erdoğan hakkında adli sicil kaydının silinmesine ilişkin Diyarbakır 3 No'lu DGM'nin verdiği kararın usul yönünden bozulmasını istedi. Diyarbakır 2 No'lu DGM, Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı'nın kapatılan RP'nin Genel Başkanı Erbakan'ın adli sicil kaydının silinmesi kararının iptali istemini reddetti.

Türk ekonomisinin bu yılın ikinci çeyreğinde yüzde 8.8 büyüdüğü açıklandı. İlk altı aylık büyüme oranı ise yüzde 4.7 oldu.

11 Eylül

Başbakan Bülent Ecevit ve Başbakan Yardımcısı ve ANAP lideri Mesut Yılmaz'ın kendisi ile yaptığı görüşmede, erken seçimden vazgeçilmesi gerektiğini söylediğini belirtti. Ecevit, seçimlerin ertelenmesinin sözkonusu olmadığını çünkü bu durumun bir kaos yaratacağını belirtti.

Mesut Yılmaz ise yaptığı açıklamada, "Seçimleri Nisan'a erteleyelim önerisini getirdi" diyen Başbakan Ecevit'in kendisini yanlış anladığını, "Seçimin 3 Kasım'da yapılması konusunda net olduklarını" söyledi. Başbakan'ı arayarak sitem ettiğini belirten Yılmaz, Ecevit'in AB konusunun önemini de "algılamakta zorluk çektiğini" ileri sürdü.

Hükümet oluşturan parti liderlerinin söz düellosu, bu sözler üzerine iyice sertleşti. Ecevit'in kendisini 'algılayamadığını' öne süren Yılmaz'a Başbakan Yardımcısı ve MHP lideri Devlet Bahçeli'den yanıt geldi. Yılmaz'ı kişisel çıkarları için entrika çevirmekle suçlayan Bahçeli, "AB bahane, amaç seçimi erteletmek. ANAP hükümetten çekildiği takdirde hükümet kalanlarıyla yoluna devam eder" dedi.

Kapatılan RP'nin Genel Başkanı Necmettin Erbakan, Konya'dan bağımsız milletvekili aday oldu. Elazığ Bağımsız Milletvekili Mehmet Açar, Elazığ'dan bağımsız aday oldu. DYP ile DTP, ÖDP ile de TDP 3 Kasım seçimlerinde işbirliği yapma kararı aldılar.

Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, Erdoğan hakkında Diyarbakır 4 No'lu DGM'nin, Erbakan hakkında da Diyarbakır 1 No'lu DGM'nin verdiği kararları dikkate alarak adli sicil kayıtlarının silinmesine yönelik tezkereleri görüşerek karara bağladı ve Erdoğan ile Erbakan'ın adli sicil kayıtlarını sildi.

YSK'nın daha önce 23 partinin katılacağını bildirdiği seçimler için 19 parti milletvekili aday listelerini verdi.

12 Eylül

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, seçim tarihi olan 3 Kasım'dan önce hükümet değişikliğine sıcak bakmayacağını söyledi.

Başbakan Yardımcısı ve ANAP lideri Mesut Yılmaz, erken seçimlerin Kopenhag Zirvesi sonrasına, örneğin 15 Aralık tarihine ertelenmesinden Türkiye'nin zarar görmeyeceğini, Kopenhag treninin kaçırılmasından ise büyük zarar göreceğini söyledi. Yılmaz'ın önerisi YTP dışında destek bulmadı. YTP Genel Başkanı İsmail Cem, "Bu hükümetle seçime gitmeyi doğru bulmadığını"söyledi. Önerinin hayata geçmesinde ise 'küskünlerin' tavrı belirleyici olacak. Listelerde yerini beğenmeyen 'küskün' milletvekilleri, seçimi erteletmek amacıyla, 16 Eylül'de Meclis'i toplantıya çağırın metni imzaya açtı.

Anayasa Mahkemesi, MHP'nin AB Uyum Yasası'nın bazı maddelerinin iptali istemiyle açtığı davayı esastan görüşmeye karar verdi. Yüksek Mahkeme, ölüm cezasının bazı haller dışında kaldırılmasının bir af niteliğinde olduğu gerekçesiyle, bu değişikliğin beşte üç çoğunlukla yapılmasına yönelik istemini süre yönünden reddetti.

YSK Başkanı Tufan Algan, AKP lideri Erdoğan'ın adli sicil kaydının silinmesinin, milletvekilliği için yeterli olmadığını söyledi. Erdoğan ise, "Bir pürüz yok" dedi.

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan, Türkiye SİAD Platformu'nun Başkanlar Kurulu için gittiği Mardin'de, seçimlerin ertelenmesinden yana olmadıklarını söyledi. Özilhan, "Türkiye'nin gündemini seçim oluşturuyor. TÜSİAD olarak seçimlerin zamanında yapılması yönünde görüşümüz var. Seçimlerin gecikmesi ya da ertelenmesi, Türk ekonomisinde belirsizliklerin artmasına neden olur ve muhakkak bir sıkıntı doğurur. Ayrıca, AB ilişkilerini de sekteye uğratır" dedi.

---

13 Eylül

Erken seçimin ertelenmesi tartışmalarına Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'den net uyarı geldi. Sezer, "Şartlar oluşursa, Meclis'i feshetme yetkimi kullanırım" dedi.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Sabih Kanadoğlu, AKP Genel Başkanı Tayyip Erdoğan ve kapatılan RP'nin Genel Başkanı Necmettin Erbakan'ın milletvekili adayı olamayacaklarını öne sürerek YSK'ya ihbar yazısı gönderdi.

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan, Türkiye SİAD Platformu Başkanlar Kurulu Toplantısı'nın açılışında yaptığı konuşmada, AB üyeliği süreci, Kıbrıs, siyaset ve ekonomi konularına değindi:

Ekonomi: "Ekonominin içinde bulunduğu hassas durum tümüyle aşılamadı. Geçmiş dönemde temel ilkeleri ortaya konmuş olan programın titizlikle sürdürülmesi zorunluluğu var. Uygulanan programın bir sonucu olarak ekonominin daha önceki dönemlere kıyasla seçim ekonomisine duyarlılığının azaldığı doğrudur. Öte yandan mali piyasalardaki görelî istikrarın ve yılın ikinci çeyreğinde yakalanan çok hızlı büyümenin arkasında, programın ciddi olumlu etkilerinin olduğu da açıktır.

Ancak göz ardı edilmemesi gereken çok önemli bir nokta var: 2002 yılının ikinci üç aylık döneminde GSMH'da gözlenen yüzde 8.8'lik artış büyük ölçüde stok artışlarına bağlıdır. Dolayısıyla henüz gerçek anlamda büyüme sürecinin başladığını söylemek mümkün değildir.

Neyi söylemek mümkündür? Bu stoklar, olumlu bir beklentinin ifadesidir. Zaten mali piyasalarda sağlanmış olan görelî istikrar ortamı da olumlu beklentilerin bir ifadesiydi. Son günlerde siyaset sahnesinde yaşanan çalkantılar, mali piyasalardaki istikrarın bir gün içinde nasıl yerle bir edilebileceğini bize gösterdi. Örneğin seçimlerin ertelenmesi, ekonomide böyle kaotik denebilecek sarsıntılar yaratacaktır.

Daha düne kadar, seçimle ortaya çıkan siyasi belirsizliğin 2002 rakamları üzerindeki olumsuz etkisinin nispeten sınırlı kalarak, dengelerde fazla bir değışiklik yaratmayacağını gönül rahatlığıyla söylüyorduk. Hatta seçim kararının alınmış olmasının mali piyasaları olumlu etkilediğini de gördük. Ancak son yaşadığımız olaylar her türlü sürprize hazır olmamız gerektiğini

bize gösteriyor ve tedirginliğimizi artırıyor. Endişemiz esas olarak 2003 üzerinde yoğunlaşıyor. 2003 için belirlenmiş olan, büyüme, bütçe ve enflasyon hedeflerinden uzaklaşılması, kamu kesimi reformundaki gecikmeler ve program dışı uygulamalar, önce kamu maliyesini, beraberinde resesyondan çıkışı olumsuz etkileyecektir. Bir kez daha ülkenin üretim potansiyeli kaybolacak ve Türkiye'nin 2003-2005 dönemi için arzuladığı yapısal dönüşümün gerçekleşmesi imkansız hale gelecektir.

Dolayısıyla, ekonomi politikalarında, çok hassas, esnek, etkin ve sağlam bir yönetim anlayışı ihtiyacı daha da artmıştır. Siyaset sahnesinde ülke çıkarları doğrultusunda sağduyuyla düşünebilen kimsenin kalmadığına inanamaya başladığımız bu günlerde tek umudumuz, ekonomi bürokrasisinin piyasaları çok yakından izlemesi, doğru zamanlamalar ve doğru politika araçlarıyla ekonomiyi yönetmesi, 2003 yılında ödenecek faturayı kontrol altında tutmaya çalışmasıdır.

Bir çelişki gibi görünse de, çözümün siyaset içinde bulunacağından umudumuzu kesemeyiz. Bu yüzden de tüm siyasi partileri muhatap alarak uyarılarımızı yapmakla kendimizi yükümlü hissediyoruz.

Seçim öncesi dönemde olduğu gibi, seçim sonrasında uygulanacak politikaların da temel yörüngesini, Stand-by anlaşmasının uygulanmasına devam edilmesi oluşturmalarıdır. Bu, parti ayrımı gözetmeksizin, iktidara gelecek veya iktidarı paylaşacak her siyasi düşüncenin dikkatle izlemesi gereken ulusal bir rotadır.

IMF anlaşması çerçevesinde belirlenmiş olan hedeflerin tutturulmasına dikkat edilmeli, gerek performans kriterleri gerekse yapısal kriterler yerine getirilmelidir. AB adaylık sürecinde geline aşama da dikkate alınarak, seçim sonrasında Türkiye ekonomisinin AB ekonomisi ile uyumlulaştırılması çalışmalarına hız verilmelidir.

Bu çerçevede, kısa ve uzun vadeli ekonomi politikası önceliklerinin keştiği alanlar kamu maliyesi ve para politikasıdır: Kamu açıklarının ve borç stokunun kalıcı olarak azaltılması ve enflasyonun düşürülmesi, Türkiye'nin zaman kaybedemeyeceği iki politika önceliğidir. Enflasyon oranı kalıcı olarak düşürülürken sürdürülebilir ve başarılı bir büyüme performansının yakalanabilmesi için çalışmaların hızlandırılması gerekir.

Özellikle, yatırım ortamının iyileştirilmesi, dünya fiyatlarında enerji ve girdi sağlanması, işgücü piyasalarında esnekliğin artırılması, istihdam üzerindeki vergilerin azaltılması, yatırım ve ihracat artışı yoluyla reel ücret ve istihdam artışı sağlayacaktır"

Avrupa Birliği: "Türkiye'nin tarihi, coğrafi ve ekonomik ortağı AB'dir. AB üyeliği Türkiye'nin refah düzeyine ve demokratik standartlarına önemli katkılarda bulunacaktır. Türkiye için AB üyeliği, sadece kişi başına düşen milli gelirin yükselmesi değil, aynı zamanda makroekonomik istikrarın da sağlanması anlamına gelecektir.

3 Ağustos tarihli AB'ye uyum paketi, önceki diğer düzenlemelerle birlikte, Türkiye'yi ilk defa, tam üyelik sürecinde AB ile ciddi bir müzakere noktasına getirmiştir. Türkiye'deki ekonomik ve siyasal reform sürecinin ilerlemesi için AB tarafından makul bir takvimin sunulması kritik önemdedir. Yıl sonuna kadar AB'nin Türkiye'ye bir tarih vermesi, uluslararası piyasalarda Türkiye açısından güven artırıcı bir unsur olacak ve dış yatırımlara ivme kazandıracaktır. Türkiye krizden kalıcı biçimde çıkabilmek için buna büyük ihtiyaç duymaktadır.

Burada AB'nin dikkate alması gereken çok önemli bir nokta ortaya çıkmaktadır:

Türkiye, ulusal düzeydeki hassas dengelere karşın, AB üyeliği için gerekli siyasi kriterlerin yerine getirilmesi açısından umulmadık bir aşama kaydetmiştir. AB ile üyelik müzakerelerine başlanmasını talep etmek en doğal hakkımızdır. Bu aşamada, AB tarafının bir takım ek talepleri öne sürmesi, Türkiye'deki AB karşıtlarının elini güçlendirecek ve ülkedeki hassas dengeleri geri çevrilemeyecek bir şekilde bozabilecektir.

Bu gerçeğin belli ölçülerde görülmeye başlanmış olduğunu Sayın Verheugen'in son sözlerinden çıkarmak mümkündür. Ancak bununla yetinilmeli ve AB ülkelerine yönelik yoğun bir bilgilendirme kampanyası ile Türkiye'nin müzakere tarihi almasının AB-Türkiye ilişkileri açısından önemi anlatılmalıdır.

Öte yandan bizim de, üzerimize düşen tüm yükümlülükleri tamamladığımız ve AB üyeliğinin kısa süre içinde kendiliğinden gerçekleşeceği gibi bir

yanılığa düşmememiz gerekir. Yapılan Anayasal ve yasal değişikliklerin uygulamaya geçirilmesi en önemli gereklilik olarak hala önümüzde duruyor. Ayrıca, siyasi kriterlerin tamamının karşılanması için hukuk devleti, ifade özgürlüğü ve kollektif özgürlükler alanlarında yapılması gereken bazı düzenlemeler hala sırasını bekliyor. Bunlar seçimlerden sonra göreve gelecek hükümetin en öncelikli gündem maddesi olmalıdır.

AB ile bütünleşme ülkemizin ulusal siyaseti niteliğini kazanmıştır. AB dışında kalmış bir Türkiye'nin yurttaşlarına istikrarlı ve yaşam düzeyi yüksek bir gelecek sunma imkanının zorlaşacağı gerçeği tüm siyasal partilerce görülmelidir.

Türkiye'nin bu yönde ilerlemesini önleme çabaları halkın %70'inin taleplerine ters düşmektedir. Seçim propagandalarına malzeme yapma uğruna, Türkiye'yi karanlığa sürüklemeye kimsenin hakkı yoktur"

Kıbrıs: "6 Eylül tarihinde Paris'de yapılan görüşmelerle Kıbrıs sorunu bir kez daha gündemdeki yerini hatırlatmıştır. Kıbrıs sorununda bir çözüme kavuşma gereği ile Türkiye'nin AB'den müzakere tarihi alması arasında bir bağlantı kurmak mümkün değildir. Böyle bir bağlantı yoktur.

Ancak, Kıbrıs'taki gelişmeler, kendi başına, Türkiye'nin AB üyeliği yolunda ilerlemesinin önünde engel teşkil edebilecek bir dinamığe ve güce sahiptir. Bu yönden bakıldığında Kıbrıs, Türkiye'nin geleceğini belirleyecek en önemli konulardan biri olarak karşımızda durmaktadır.

Her şeyden önce, Kıbrıs'ın AB üyeliğinin, iki tarafın kabul edeceği bir çözüm bulunmaksızın gerçekleşmesi halinde, bu gelişmeden tüm tarafların olumsuz etkileneceğinin altını çizmek gerekmektedir. Bir çözüm için gerekli çerçeve, Gali Fikirler Dizisi'nde mevcuttur. Öte yandan, müzakere masasının üzerinde, KKTC tarafından hazırlanmış olan ve Gali Fikirler Dizisi'nin çizdiği çerçeveyi güncelleştirerek büyük ölçüde koruyan kapsamlı bir öneri bulunmaktadır.

Şimdi yapılması gereken, AB ülkelerinde çok ciddi bir bilgilendirme atağı başlatarak, çözümsüz bir Kıbrıs'ın AB-Türkiye ilişkilerinden başlayarak Akdeniz'de, Avrupa'da ve hatta tüm dünyada istikrarsızlığı artıracığını anlatmaktır.

Burada, KKTC'deki sivil toplum örgütlerinin 9 Ağustos 2002 tarihinde hazırlamış oldukları, Kıbrıs'ta çözüm ve AB Üyeliği Konusunda Kıbrıs Türk Sivil Toplumunun Ortak Vizyonu" başlıklı bildirisine de değinmek istiyorum. Bu bildiri hem içeriği, hem de arkasındaki toplumsal destek nedeniyle fevkalade önemlidir. Kıbrıs Türk toplumunun çözüm arayışına Türkiye'nin kayıtsız kalması mümkün değildir. Bir başka deyişle, Türkiye, can ve mal güvenliklerini sağlamak amacıyla uğurlarına askeri hareket gerçekleştirdiği insanların iradelerini dikkate almak ve onlara rağmen hareket eden bir duruma düşmemek zorundadır. Kaldı ki çözüm konusunda esneklik gösterilmesini isteyenlerin hiçbiri, Kıbrıs Türk toplumunun ve Türkiye'nin asli çıkarlarıyla çatışan bir talebi dile getirmemektedir. Esneklik teslimiyet demek değildir. Çözüm arayışı, güçlü müzakereyi dışlamaz"

Siyaset ve seçim: "Ulusal meseleler etrafında değil dar siyasi çıkarlar etrafında stratejiler kuruluyor. Bu stratejileri hayata geçirebilmek için her gün yeni oyunlar tezgahlanıyor. Bu ortamda asgari siyasi ahlakın yakınından bile geçemiyoruz.

Seçmenin ibretle izlediği bu siyaset kurumu, Türk insanının istihdam, hayat standardı artışı, eğitim, sağlık, bilgi toplumu, hukuk devleti, AB'ne uyum gibi beklentilerine tercüman olabilecek bir yapı göstermiyor. Siyasi aktörlerin çoğunluğuna tek bir refleks egemen olmuş durumda: Her ne pahasına olursa olsun konumunu kaybetmemek ya da bu konumu yeniden kazanmak...

Kamu görevi yapan herkesin, en başta siyasi aktörlerin, bütün davranışları ile topluma örnek olmaları, kararlarını verirken yalnızca kamu çıkarlarını gözetmeleri gerekir. Konumunu koruma güdüsüyle hareket etmek de dahil olmak üzere, kişisel çıkarlar peşinde koşarak siyaset yapmak, siyasi yozlaşmanın en temel göstergesidir.

Son yıllarda Türkiye'de siyaset kurumunun ciddi bir güven ve itibar kaybına maruz kaldığı herkesçe bilinmektedir. Seçmenin siyasal davranışını büyük ölçüde bu tarz siyasete duyulan tepki şekillendirmektedir.

Hal böyleyken, siyaset kurumunu bugünkünden daha da bulaşık bir çamurun içine çekmeye kimsenin hakkı yoktur. Ülkenin bu kuruma, bu kurum içinde üretilecek çözümlere ihtiyacı vardır. İnanıyoruz ki, sonuçları ne

olursa olsun, sağlıklı bir seçim yapmış olmak bile, siyaset kurumunun üzerindeki kir tabakasını bir ölçüde kaldıracaktır.

Seçimin ve hükümet hesaplarının etrafında binbir entrikanın çevrildiği bir ortamda, dile getirdiğimiz görüş ve düşüncelerin muhatabının olmadığı düşünülebilir. Oysa biz TÜSİAD olarak, bu görüşlerin her siyasi parti içinde sağduyulu muhataplarını bulacağına inanmaya devam ediyoruz. Hiçbir siyasi parti, vatandaşın isteklerine rağmen siyaset yapamaz. Yapmaya kalkan, er ya da geç siyaset sahnesinden silinir. Siyaseti bu çamurdan yine sağduyulu, gerçekten kamu görevi yapan siyasetçi arındıracaktır."

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı ve TÜSİAD International Başkanı Aldo Kaslowski, Türkiye'ye müzakere takvimi verilmesi için Avrupa'da çeşitli ülkelerin başbakanlarıyla görüşeceklerini söyledi. Kaslowski, "Bir takvim içinde, Türkiye'nin yaşadığı tüm krizlere rağmen Avrupa'ya doğru yapmış olduğu cesur adımların ödüllendirmesi gerektiğini anlatacağız" dedi. Kopenhag Zirvesi'nden iki gün önce de Kopenhag'a gidip, bir sunum yaparak çalışmalarını sürdüreceklerini ifade eden Kaslowski, "Zamanımız çok az. Avrupa'ya yapacağımız ziyaretlerde sadece muadil örgütlerimizle değil, siyasetçilerle, başbakanlara görüşeceğiz. Seçimlerin ardından da Almanya'yı düşünüyoruz" diye konuştu.

Türkiye'deki mevcut hükümetin Avrupa Birliği ile ilgili bir şey yapabileceğine inanmadığını söyleyen Kaslowski, Avrupa Birliği'nin ise Türkiye'deki seçimlerden çıkacak sonucu beklediğini ifade etti. Kaslowski, "AB, müzakere takviminin başlangıç tarihini verebilmek veya bu tarihi verebilmek için bir ön tarih belirlemek amacıyla seçim sandığından çıkacak rengi bekliyor. Reformların uygulanıp uygulanmayacağını görmek istiyor" diye konuştu.

---

15 Eylül

YTP Genel Başkanı İsmail Cem, seçimin 3 Kasım tarihinde yapılmasını istediklerini belirterek, "Seçim zamanında yapılırsa da, ertelense de kimse bizim hızımızı kesemez" dedi.

16 Eylül

Yargıtay 8. Ceza Dairesi, Diyarbakır 3 No'lu DGM'nin AKP Genel Başkanı Erdoğan'ın adli sicil kaydının silinme isteminin reddine ilişkin kararını onadı. Yargı-

tay 9. Ceza Dairesi ise eski HADEP Genel Başkanı Murat Bozlak ile eski SDP Genel Başkanı Akın Birdal hakkında Ankara 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nin memnu haklarının iadesine ilişkin kararını eksik inceleme gerekçesiyle bozdu.

17 Eylül

Meclis'i seçim kanununda değişiklik yapılarak, seçim barajının yüzde 5'e düşürülmesi, tercihli sistemin getirilmesi ve partiler arası ittifaklara olanak tanınması isteğiyle toplantıya çağırarak teklif için YTP, ANAP ve SP'nin desteği ile 110 imza toplandı.

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, seçim barajının düşürülmesinin, seçimi er-telemeye dönüşeceği konusunda kaygı duyduğunu söyledi. Sezer, AKP lideri Tayyip Erdoğan'a ilişkin Yargıtay kararı ile ilgili bir soruya ise 'Yargı kesin kararını vermiştir' yanıtını verdi.

Konya İl Seçim Kurulu, kapatılan Refah Partisi'nin Genel Başkanı Necmettin Erbakan'ın Konya'dan bağımsız milletvekili adaylık başvurusunu reddetti.

18 Eylül

YTP Genel Başkanı Cem, seçim barajının yüzde 10'dan yüzde 5'e düşürülmesi girişimlerinden vazgeçildiğini söyledi.

Bakü-Ceyhan boru hattının temeli Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, Azerbaycan Cumhurbaşkanı Haydar Aliyev ve Gürcistan Devlet Başkanı Eduard Şevardnatze tarafından atıldı.

19 Eylül

Yargıtay 8. Ceza Dairesi, kapatılan RP'nin Genel Başkanı Necmettin Erbakan'ın adli sicil kaydının silinmesine ilişkin Diyarbakır 1 No'lu DGM'nin kararını bozdu.

SP Milletvekili Mehmet Bekaroğlu, düşünce suçu nedeniyle seçilme yasağı getiren hükümlerin kaldırılması ve barajın yüzde 5'e düşürülmesini öngören yasa teklifi verdi.

20 Eylül

"Türk Vatandaşlarının Günlük Yaşamlarında Geleneksel Olarak Kullandıkları Farklı Dil ve Lehçelerin Öğrenilmesi Hakkında Yönetmelik" yürürlüğe girdi.

YSK, AKP Genel Başkanı Erdoğan, kapatılan RP'nin Genel Başkanı Erbakan, eski HADEP Genel Başkanı Murat Bozlak ve eski SDP Genel Başkanı Akın Birdal'ın milletvekilliği adaylığını reddetti, yurtdışında bulunan işadamı Fadıl Akgündüz'ün avukatı aracılığıyla yaptığı Siirt'ten bağımsız milletvekili adaylığı başvurusunu kabul etti.

TÜSİAD, YSK kararı ile ilgili bir açıklama yaptı. Açıklamada, "Yüksek Seçim Kurulu'nun vermiş olduğu karar, mevcut yasalar gözönüne alınarak verilmiş bir karardır ve yürürlükteki hukuka uygundur.

Karar yasalara uygun olmakla birlikte, ifade özgürlüğü ile ilgili ceza kanunu maddelerinden hüküm giyen kişilerin siyasi yasaklı olmaları, evrensel demokrasi standartlarına uygun bir durum değildir. Son gelişmeler, tam üyelik sürecimizin devam ettiği AB kriterleri açısından da olumlu bir görünüm arz etmemektedir.

Nitekim, TÜSİAD, 1997 yılında yayınladığı "Türkiye'de Demokratikleşme Perspektifleri" başlıklı raporda, konuyla ilgili Anayasa'nın 76/2 maddesindeki "Devlet sırlarını açığa vurma, ideolojik ve anarşik eylemlere katılma ve bu eylemleri tahrik ve teşvik suçlarından biriyle hüküm giymiş olanlar" ibaresinin tamamıyla kaldırılmasını önermiştir.

Düşünce suçlarının siyasi hakların kullanılmasına engel olması hali, Türkiye'nin demokratikleşmesi süreci içinde muhakkak kaldırılması gereken hususlardan biridir. Yasaların antidemokratik niteliği değiştirilerek, hem kamu vicdanının rahatlatılması, hem de Türkiye'nin uluslararası saygınlığına gölge düşüren uygulamalardan birinin daha sona erdirilmesi gerekmektedir" görüşüne yer verildi.

---

22 Eylül

TÜSİAD Yüksek İstişare Konseyi Başkanı Muharrem Kayhan Hürriyet Gazetesi'ne verdiği demeçte, AB Uyum Paketi'nin Meclis'te kabul edilmiş olmasından duyduğu gururu ifade etti. Kayhan: "TÜSİAD açısından bakınca da ayrı bir keyif duyuyorum. 1997 yılı Ocak ayında "Demokratikleşme Perspektifleri" raporumuz açıklandığında fevkalade mesnetsiz, sığ saldırılarla karşılaştık. 'Bunlar Türkiye'de talep edilir mi?' diye, vurdumduymazlıktan vatan hainliğine kadar geniş bir yelpazede çeşitli saldırılara uğradık. Bugün

bu kişilerden çoğu, bunların ateşli savunucusu oldu. Bugün bunu destekleyen derneklerden, sivil toplum örgütlerinden 'Bu sizin işiniz mi, size ne?' tenkitlerini aldık. Bunlara iyi ki direnmişiz. Çoğu zaman yalnız kaldık. Ama 4 Ağustos'tan beri daha değişik bir Türkiye'deyiz. Bu durum, Derneğimiz açısından da misyonunun önemli bir parçasının tamamlanmak üzere olduğuna işaret ediyor" dedi.

1990'ların başından beri TÜSİAD'ın temalarından birinin demokratikleşme olduğunu hatırlatan Muharrem Kayhan, "1997'de manifesto olarak tartışmaya açılan bu konuyu, 5 yılda topluma kabul ettirme çabası sürdü. AB Uyum Paketi kapsamında Meclis'ten geçen yasaların günlük hayata etkilerinin görmenin biraz zaman alacağını altını çizen Kayhan, şöyle devam etti: "Türkiye'de hakikaten devrim niteliğinde gelişmeler olduğu kanaatindeyim. Biz bunun etkisini bugünden yarına ya da bu seçimlerde göremeyeceğiz. Ama toplumdaki gerginliklerin azaltılması, yeni fikirlerin gelişmesi ve Avrupa'ya yakınlaşma, açık toplumdan demokratik topluma geçişteki çok önemli bir merhaleyi atladığımız kanaatindeyim"

---

23 Eylül

Küskünler harekete geçti. SP, YTP, ANAP ve küskün milletvekilleri TBMM'yi 26 Eylül'de olağanüstü toplantıya çağırdı. Çağrıda, 124 milletvekilinin imzası var.

AKP Genel Başkanı Erdoğan ve kapatılan RP'nin Genel Başkanı Erbakan'ın avukatları, YSK'ya, müvekkillerinin milletvekili adaylıklarının reddine ilişkin kararların şikayet yoluyla düzeltilmesi talebinde bulundular.

AİHM, AKP Genel Başkanı Erdoğan'ın sabıka kaydının silinmesini kabul etmeyen Yargıtay 8. Ceza Dairesi kararına "ihtiyati tedbir" başvurusunu reddetti.

24 Eylül

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Sabih Kanadoğlu, Fadıl Akgündüz'ün milletvekili adayı olamayacağına ilişkin YSK'ya ihbar yazısı gönderdi. Kanadoğlu, bağımsız milletvekili adaylığı için başvurunun, bizzat ilgili tarafından yapılması gerektiğini, vekil aracılığıyla adaylık başvurusunda bulunulamayacağına işaret etti. Kanadoğlu, İP Genel Başkanı Doğu Perinçek'in milletvekilliği adaylık başvurusunun kabul edilmemesi istemiyle YSK'ya başvurdu. Kanadoğlu, Perinçek'in milletvekili seçilme ye-

terliliğine engel yasalardan mahkumiyeti bulunduğunu bildirdi. YSK, AKP Genel Başkanı Tayyip Erdoğan, kapatılan RP'nin Genel Başkanı Necmettin Erbakan, eski HADEP Genel Başkanı Murat Bozlak ve eski SDP Genel Başkanı Akın Birdal'ın milletvekili adaylıklarının reddine ilişkin kararın düzeltilmesi istemiyle yapılan başvuruları, YSK kararlarının kesin nitelik taşıdığını gerekçe göstererek reddetti. YSK, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Kanadoğlu'nun İP Genel Başkanı Doğu Perinçek ve işadamı Fadıl Akgündüz'ün aday olamayacaklarına yönelik itirazlarını reddetti.

ANAP'ın seçimi erteletmek için son dakika atağı: Anayasa'nın milletvekili seçilme yeterliliğine ilişkin 76. maddesi ile Seçim Yasası'nın 11. maddesinde Erdoğan lehine değişiklik teklifi hazırlandı. Erdoğan teklife destek vermedi.

TÜSİAD ve Boğaziçi Üniversitesi, Türkiye'nin dış politika araştırmalarına katkıda bulunmak amacıyla bir Dış Politika Forumu kurma kararı aldığını kamuoyuna açıkladı.

"TÜSİAD-Boğaziçi Üniversitesi Dış Politika Forumu" öncelikle, Türkiye'nin dış politika stratejisi içerisinde, özel sektör açısından ticaret ve yatırım stratejilerinin de kapsanabilmesini sağlayacak yaklaşımların üretilmesine katkıda bulunmayı ve dünyadaki değişimleri gözönüne alarak, Türkiye'nin stratejik tercihlerine, güvenlik ihtiyaçları ile orta ve uzun vadeli politikalarına ışık tutacak seçenekler üretilmesine katkıda bulunacak çalışmalar yapmayı amaçlıyor.

Uluslararası ilişkiler alanında dünyadaki gelişmeleri takip etmek, Avrupa Birliği'nin ortak Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası (AGSP) ve ortak dış politika arayışları çerçevesinde siyasi bütünleşme sürecini izleyerek değerlendirmeler yapmak, ABD dış politikasını izlemek, öncelikle AB ülkelerinde ve ABD'de olmak üzere, dünyada dış politikanın oluşturulmasına katkıda bulunan kuruluş ve kişilerle çeşitli şekillerde ilişki ve işbirliği yolları geliştirmek de Dış Politika Forumu'nun ana hedefleri arasında yer alıyor.

---

25 Eylül

Ankara 1. Ağır Ceza Mahkemesi, AKP Genel Başkanı Tayyip Erdoğan'ın adli sicil kaydının silinme istemini reddeden Ankara 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararına yapılan itirazı reddetti.

TÜSİAD Yüksek İstişare Konseyi toplandı. YİK Başkanı Muharrem Kayhan ve Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan toplantıda birer konuşma yaptılar.

Yüksek İstişare Konseyi Başkanı Muharrem Kayhan: "Türkiye'nin bu dönemin sıkıntılarını atlatabilmesi ve gelişmiş ülkeler arasında hedeflediği yere ulaşabilmesi ancak güçlü ve gelişmiş bir ekonomiye, çağdaş bir demokrasiye, verimli, etkin bir devlete ve aktif bir dış politikaya sahip olmakla mümkün olabilir" dedi. Kayhan, seçime girecek tüm partilerin dört konuda asgari müşterekleri benimseyip, farklılıklarını bu konuların ötesine taşımalarının bir zorunluluk olarak ortaya çıktığının altını çizdi:

***Gelişmiş ekonomi:* "Türkiye'nin istikrarlı ve sürdürülebilir bir büyüme sürecine girmesi iki önemli faktörün gerçekleşmesine bağlıdır: IMF programının başarıyla uygulanmasına devam edilmesi ve AB üyeliği yolunda mesafe almamızı sağlayacak adımların, hiçbir engellemeyle karşılaşmadan atılabilmesi"**

***Çağdaş Demokrasi:* "Türkiye, 11 Eylül sonrasının koşulları içinde, çağdaş demokrasiyi tüm unsurlarıyla benimsemiş, müslüman ve laik bir ülke olarak Batı dünyası içindeki yerini perçinlemek zorundadır. Batı'dan kopma hayallerine hiç yer olmadığını, her türlü alternatif arayışının bir macera olacağını herkes görmelidir"**

***Etkin yönetim:* "Salt içinde bulunduğumuz coğrafyanın önümüze serdiği sorunlara bakmak, Türkiye'nin etkin bir yönetime kavuşmasının önemini kavramak için yeterlidir. Etkin yönetime geçişte kamu reformunun yadsınmaz bir önemi olduğu aşikardır.**

Bir yandan Türkiye'nin küresel ekonomiye sağlıklı biçimde entegre olması, bir AB üye adayı olarak temel yükümlülüklerini yerine getirebilmesi, öte yandan devletin bireye etkin ve verimli bir hizmet götürebilmesi ve piyasada düzenleyici görevini yerine getirebilmesi için, köklü bir kamu yönetimi reformunun gerçekleşmesine şiddetle ihtiyaç vardır"

***Aktif dış politika:* "Kıbrıs'ta, güçlü bir müzakereyi dışlamayan ancak esnek bir politikayla çözüm arayışı içinde olmak, işte bu nedenle hepimizi yakından ilgilendirmektedir. Irak konusunun, Türkiye'nin ekonomik ve sos-**

yal olarak en sorunlu bölgemizin geleceğini etkileyecek olması bizleri de bu konuda düşünmeye sevketmektedir. "

Kayhan ayrıca, siyasi parti liderlerine seçim çalışmaları sırasında popü-
lizmden uzak durma ve ülke sorunlarına etkili çözümler önerme çağrısın-
da bulundu.

Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan ise konuşmasında, AB konu-
sunda gecikmeli de olsa önemli adımların atıldığını belirterek şimdi AB'nin
de Türkiye'nin üstün çabalarını değerlendirmesi ve makul bir takvim sun-
ması gerektiğinin altını çizdi.

Özilhan, "Seçimden sonra hangi parti ya da koalisyon işbaşına gelirse
gelsin, Türkiye'nin çağdaş hukuk devleti kimliğini güçlendirecek bu düzen-
lemeleri öncelikle ve ivedilikle ele alması, ulusal çıkarlarımız bakımından
büyük önem taşımaktadır.

Bütün partiler şu gerçeği özümsemelidir: Türk halkının yüzde 70'i Tür-
kiye'nin AB üyeliğini istemektedir. AB dışında kalmış bir Türkiye'de ekono-
mik ve siyasi istikrarın kalıcı olarak sağlanamayacağı ortadadır. Yaşam dü-
zeyi yüksek, çağdaş kimliğe sahip bir Türkiye idealine erişmenin tek yolu
AB üyeliğidir.

Bu gerçekler ortadayken, Türkiye-AB ilişkilerini siyasi istismar konusu
yapmaya kalkmak, Türkiye'yi AB yolundan geri çevirecek hamlelere teşeb-
büs etmek, Türk insanının gelecek hayallerini yıkmaktır" dedi.

Özilhan ayrıca, mevcut seçim sisteminde ve siyasi parti kanununda deği-
şikliğin kaçınılmaz olduğunu söyledi. Ekonomik konulara da değinen Özil-
han şöyle konuştu:

"Bugün, seçim ortamının ve dünya konjonktürünün etkileriyle rehabili-
tasyon ve reform sürecinde geriye düşme tehlikesinden dolayı endişe duyuy-
yoruz.

Ekonomide kırılma sürmektedir. Mali piyasalar, iç ve dış politika
alanlarında yaşanan istikrarsızlıklara sert tepkiler vermeye devam etmekte-
dirler.

Ekonominin içinde bulunduğu durum ve seçim sürecine girilmiş olma-
sı nedeniyle bütçe açığının yükselme ihtimali vardır. Muhtemel Irak operas-

yonu ve dünya ekonomisinde meydana gelebilecek negatif gelişmeler de dikkate alındığında, ekonomik program öngörülerinden ciddi sapmalar gündeme gelebilecektir.

Vergi gelirlerinin yavaşlaması, KİT açıklarının muhtemel fiyat ertelemelelerinden dolayı yükselmesi, kamu çalışanları ücretlerinin seçimsiz bir duruma oranla daha yüksek belirlenmesi, savunma harcamalarında artış, kurlarda hızlanma, petrol fiyatlarında artış, turizm ve ihracat gelirlerinde yavaşlama gibi faktörler, 2002'yi beklenenden az etkileyecek olsa bile, 2003 için belirlenen hedeflerin tutturulmasını güçleştirebilecektir.

Bu nedenle, seçim öncesi dönemde ve seçim sonrasında izlenecek politikaların temel yörüngesini, Stand-by anlaşmasının uygulanmasına devam edilmesi oluşturmalıdır. Aynı ölçüde önem verilmesi gereken bir konu da IMF programının yapısal reform sürecidir. Özellikle de, bu sürecin çekirdeğini oluşturan kamu kesimi reformudur.

Kamu reformu, hem ekonomide arzulanan yapısal dönüşümü sağlamak hem de gelecek dönemde büyümenin motoru olacak özel sektör yatırımları için elverişli ortamı yaratmak açısından yaşamsal öneme sahiptir.

Siyasi tercihler nedeniyle bu alanda yaşanacak gecikmeler ve program dışı uygulamalar önümüzdeki dönemde sadece kamu maliyesini değil resesyondan çıkışı ve enflasyonla mücadeleyi de olumsuz etkileyecektir. Ülkenin üretim potansiyelinin harekete geçirilmesi sürecinin aksamasına neden olacaktır.

Enflasyonun düşme hızının durması ve büyümenin yavaşlaması, piyasalardaki beklentileri olumsuz etkileyecek ve hali hazırda yükselen faiz oranları ve kurlar dikkate alındığında kamu açığının artması ve açığın finansmanının zorlaşması sonuçlarını doğuracaktır. Oysa Türkiye'nin borç yükünün hızla aşağı çekilmesi gerekmektedir.

Ekonominin temel problemlerini çözebilmek için atılması gereken adımlar şunlardır:

- 1) Uygulanmakta olan ekonomik programa devam edilmeli, program siyasi olarak güçlü bir şekilde sahiplenilmeli, ekonomi yönetimi, güçlü koordinasyona imkan sağlayacak şekilde Ekonomi ve Maliye

Bakanlığı adı altında tek elde toplanmalıdır.

- 2) Seçim ertesinde enflasyon hedeflemesine geçilerek sene sonu itibarıyla %20 enflasyon hedefine sadık kalınmalıdır. Bu çerçevede, para politikası ve gelirler politikası enflasyon hedefini destekleyici olmalıdır.**
- 3) Borç yükünün azaltılması ve ekonominin rekabet gücünün artırılması için kamu reformunun tüm alanlarda hızla tamamlanması hedeflenmelidir.**
- 4) Bir yandan kamuda aşırı istihdamın azaltılması programına devam edilmeli ve kamuda etkinlik artışı sağlanmalı, diğer yandan personel azaltmaları sonucu doğan mağduriyeti gidermek üzere sosyal politika araçları ile gerekli önlemler alınmalıdır.**
- 5) Seçim sonrasında özelleştirmelerin hızlandırılarak tamamlanması hedeflenmelidir.**
- 6) Devlet, merkeziyetçi yapıdan uzaklaştırılmalı, yerel yönetimlere ağırlık verilmeli, ekonomik rasyonellere uygun bir örgütlenmeye geçilmelidir.**
- 7) Kamuda insan kaynakları liyakat çerçevesinde değerlendirilmeli, sivil toplumun karar mekanizmalarına katılımı sağlanmalı, hesap verebilirlik ve şeffaflık ön plana alınmalı, yolsuzlukla aktif olarak mücadele edilmelidir.**
- 8) Vergi reformu, kamu maliyesi perspektifinin yanı sıra makroekonomik açıdan da değerlendirilmelidir. Büyümenin tekrar canlandırılması ve ekonominin istihdam ve üretim artışı sağlar bir yapıya kavuşturulması için reel sektör ve finans sektörü üzerindeki vergi yükü azaltılmalıdır.**
- 9) Vergi oranları, vergi tabanındaki genişlemenin vergi gelirleri üzerindeki dengeleyici etkisi dikkate alınarak, arz yönlü olarak yeniden belirlenmelidir.**
- 10) Vergi idaresinin modernizasyonu tamamlanarak, elektronik imkanlar, bankacılık sistemi ve vergi kimlik numarası gibi önlemlerle vergi tabanı genişletilmelidir.**

- 11)AB'ye adaylık sürecinde geline aşama uyarınca, Türkiye ekonomisinin AB ekonomisi ile uyumlulaştırılması çalışmalarına hız verilmelidir.
- 12)Türkiye ekonomisinin büyümesinin giderek daha fazla özel sektör tabanlı olarak gerçekleşeceği dikkate alınarak, yatırım ortamının iyileştirilmesi çalışmaları hızla sonuçlandırılmalıdır. Bu konuda siyasi iradenin yanı sıra bürokraside bir zihniyet değişikliği gerçekleşmesi gereği göz ardı edilmemelidir.
- 13)Üretimde, istihdamı caydıracak, uluslararası rekabet açısından dezavantaj yaratacak uygulamalardan kaçınılmalıdır. Bilim Kurulu tarafından hazırlanan İş Kanunu Taslağı, İş Güvencesi Yasası yürürlüğe girmeden önce, işveren ve işçi kesimlerinin mutabakatıyla yasalaştırılmalıdır.
- 14)Sürdürülebilir bir büyüme için, özel sektör yatırımlarını finanse edebilecek sağlıklı bir bankacılık sistemi elzemdir. Bu amaçla, bankacılık sisteminde yeniden yapılanmanın tamamlandığı ve sistemik riskin kalmadığı açıkça ortaya konmalıdır.
- 15)Krizin etkisiyle ortaya çıkan geri dönmeyen krediler sorunu, bankaların sermaye yapılarında ilerde bir bozulmaya yol açmayacak ve yeni kredi açılmasına imkan sağlayacak bir çerçevede çözülmeli, finansal yeniden yapılandırma programının iyi işlemesi için gereken mevzuat değişiklikleri yapılmalıdır.
- 16)Bankacılık sisteminde, uluslararası normlara ulaşan düzenlemelerin paralelinde, sermaye piyasalarında da derinleşme sağlanmalı, reel söktörde de risk yönetimi ve uluslararası muhasebe standartları uygulamaları hayata geçirilmelidir"

---

27 Eylül

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer: "Erdoğan'a yasak AB'yi etkilemez" yorumunda bulundu. Sezer, danışmanı aracılığıyla 3 Kasım seçimlerine ilişkin görüşlerini açıkladı. Tacan İldem, TBMM'nin erken seçim kararını yüksek bir çoğunlukla aldığı anımsatarak, Cumhurbaşkanı Sezer'in seçimlerin 3 Kasım'da yapılmasının ya-

rarlı olacağı yönündeki inancını koruduğunu bildirdi. YSK'nın aralarında AKP lideri Recep Tayyip Erdoğan'ın da bulunduğu bazı kişilerin milletvekili adaylığını reddetmesinin Kopenhag Zirvesi öncesi Türkiye açısından sıkıntı yaratacağı görüşüne Cumhurbaşkanı Sezer'in itibar etmediğini belirten İldem, YSK'nın kararının hukuki bir nitelik taşıdığına işaret etti. İldem, Sezer'in AB'nin bu konulara saygı göstermesi görüşünde olduğunu vurguladı.

30 Eylül

TÜSİAD Kopenhag Zirvesi öncesinde lobi atağına başladı. İlk durak Yunanistan'ın başkenti Atina oldu. Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan başkanlığındaki TÜSİAD heyeti, temaslar çerçevesinde Yunan özel sektörünün temsil kuruluşu Yunan Sanayi Federasyonu (FIG) ile biraraya geldi.

Toplantıdan sonra yapılan ortak açıklamada, Türkiye'nin AB uyum yasaları konusunda atmış olduğu adımların öneminin altı çizilerek, "Bu adımlar Türkiye'nin AB'nin ekonomik ve siyasi kriterlerini karşılama çabasında bir aşamadır ve her iki kuruluş da bu çabaların başarılı olacağına inanmaktadır. Bu çerçevede, üyelik müzakerelerinin açılması, Türkiye ve Yunanistan arasındaki siyasi meselelerin çözümüne olumlu etki yapacak ve işbirliğini artıracaktır. TÜSİAD ve FIG, Türkiye'nin adaylık sürecinin diğer adaylarla eşit statüde değerlendirilmesi gerektiğine inanmaktadırlar" ifadesine yer verildi. TÜSİAD ve FIG'ın ortak görüşleri, iki kuruluşun Yunanistan Başbakanı Costas Simitis ile yaptıkları görüşmede de dile getirildi.

---

1 Ekim

TBMM, SP, ANAP ve YTP ile "küskünler" olarak adlandırılan milletvekillerinin 170 karşı oyuna rağmen 191 oyla yeniden tatile girdi. Böylece, seçimleri erteleme girişimi de başarısız oldu.

IMF, dördüncü gözden geçirme kapsamındaki 1.6 milyar dolarlık kredinin ön koşulların yerine getirilmesine bağlı olduğunu açıkladı.

2 Ekim

Beyaz Saray, ABD Temsilciler Meclisi'nde, Irak'a karşı güç kullanımına olanak tanıyacak karar tasarısı üzerinde anlaşmaya varıldığını açıkladı

3 Ekim

TÜSİAD heyeti, Belçika'nın başkenti Brüksel'e giderek Avrupa Sanayi ve İşverenler Konfederasyonu (UNICE) toplantılarına katıldı ve hükümet yetkilileri ile görüştü. Belçika Dışişleri Bakanı Louis Michel ile Ekonomi ve Maliye Bakanı Didier Reynders ile de görüşen Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan başkanlığındaki TÜSİAD heyeti, temaslar çerçevesinde AB Parlamentosu üyeleri ile de biraraya geldi. TÜSİAD, temaslarda Türkiye'nin AB'ye uyum konusunda kaydettiği ilerlemeler hakkında ayrıntılı bilgi vererek, Türkiye'nin üyelik müzakerelerinin bir an önce başlatılmasının önemini vurguladı. TÜSİAD heyeti, Belçika Şirketler Federasyonu (FEB) temsilcileri ile biraraya gelirken, UNICE Başkanlar Konseyi çerçevesinde düzenlenen, Avrupa'nın Geleceği Kurultayı'nın (Konvansiyon) Avrupa özel sektörünü bilgilendirme ve istişare toplantısına da Türk özel sektörünü temsilen katıldı.

Ankara 2 No'lu DGM, idam cezasını savaş ve çok yakın savaş tehdidi dışında kaldıran yasa uyarınca, Abdullah Öcalan'ın idam cezasını, müebbet ağır hapis cezasına dönüştürdü. Duruşma yapılmaksızın oy birliğiyle alınan karar uyarınca Öcalan, yaşamı boyunca şartlı tahliyeden yararlanamayacak.

4 Ekim

Olası Irak harekatı, Çankaya Köşkü'nde Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer başkanlığındaki bir toplantıda masaya yatırıldı. 2 saat süren toplantıdan sonra yapılan açıklamada, "Uluslararası yasallık temeline dayanmayan bir operasyon kabul edilemez" denildi. Ankara, Irak'a da sağduyu çağrısını yineledi. Başbakan Bülent Ecevit, zirvede ABD'nin Türkiye'den üs talebi olmadığını söyledi. Ecevit, askeri harekat olasılığıyla ilgili olarak her konuyu, her boyutuyla incelediklerini ve Türkiye'nin hazırlıklarını yaptığını kaydetti.

Başbakan Bülent Ecevit, Kuzey Irak'ta yapılacak Kürt Ulusal Parlamentosu toplantısı öncesinde Kürt liderler Mesud Barzani ve Celal Talabani'yi son kez uyardı: "Ölçü kaçarsa tedbir alırız"

Kuzey Irak'taki Kürt gruplar, 6 yıl aradan sonra Kürdistan Ulusal Parlamentosu çatısı altında toplandı. Barzani ve Talabani, Irak'ın toprak bütünlüğüne saygılı olduklarını ve bağımsızlık peşinde olmadıklarını söyledi. ABD Savunma Bakanlığı

Başdanışmanı Richard Perle, Kuzey Irak'ta bir Kürt devleti kurulması ihtimali bulunmadığını, dolayısıyla Türkiye'nin kaygılanmasına gerek olmadığını söyledi.

6 Ekim

Başbakan Bülent Ecevit, partisince Bursa'da düzenlenen mitingde halka hitap ederken, gelecek yıl kurultay yapıp Genel Başkanlık'tan çekilebileceğini söyledi

7 Ekim

AKP lideri Tayyip Erdoğan, Bozüyük'te işadamları Halis Toprak, Mehmet Emin Karamahmet ve Mustafa Süzer ile bir araya geldi. Erdoğan'ın bankalarına el konulan işadamları ile görüşmesi tartışmalara neden oldu.

ABD'nin Ankara Büyükelçisi Robert Pearson, Irak konusundaki son gelişmelerle ilgili Ankara'yı bilgilendirirken Ankara'nın bu konudaki kaygılarına da yanıt verdi. Pearson, görüşme sırasında ABD'nin Irak'ta bir Kürt devletine karşı olduğunu, Irak'ın toprak bütünlüğünü ABD olarak vurguladıklarını ve Irak'ın doğal kaynaklarının merkezi hükümetin kontrolü altında bulunmasını istediklerini söyledi.

200'ü aşkın sivil toplum kuruluşundan oluşan Türkiye Platformu, AB'ye hitaben ortak bir bildiri yayınlarak "Türkiye kararlılığını kanıtladı, şimdi sıra Avrupa Birliği'nde" dedi. Çağrıda, "Bu beklentinin tersi yönünde bir karar, Türk halkının AB'nin samimiyetine olan inancını zedeleyecek ve ileride onarılması güç zararlara neden olacaktır" uyarısında bulunuldu.

8 Ekim

Anayasa Mahkemesi, AB Uyum Yasaları'na MHP'nin yaptığı itirazı görüşerek yürürlüğü durdurma taleplerinin hepsini oybirliğiyle reddetti. Mahkeme, idam, vakıflar ve anadilde eğitim ve yayın maddelerinin yürürlüğünün durdurulması istemlerini kabul etmedi. İptal talepleri daha sonra ele alınacak.

TÜSİAD Başkan Yardımcısı Mustafa V. Koç başkanlığındaki TÜSİAD heyeti ABD'de temaslarda bulundu. Heyet ABD yönetimi ve medya temsilcilerinin yanısıra Türkiye Dostluk Grubu üyeleri ile de biraraya geldi. Koç, ABD'li yetkililere, Irak operasyonunun Türkiye'nin ekonomik kazanımlarını tehlikeye atmaması gerektiği görüşünü ilettili.

---

9 Ekim

Diyarbakır eski Emniyet Müdürü Gaffar Okkan suikastına katıldığı belirtilen terör örgütü Hizbullah mensubu Abdülkadir Aktaş yakalandı.

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan, olası bir Irak operasyonunun Türkiye'ye büyük sıkıntı getireceğini söyledi. Özilhan IMF ile ilişkiler konusunda da, "IMF seçim sonuçlarını görmek istiyor. Türkiye'nin popülist politikalar uygulayıp uygulamayacağını görmek istiyor. Zaten alınan önlemler ve yapısal reformlar sayesinde, bu seçim döneminde popülist uygulamalara rastlamıyoruz. IMF de bu konuda oluşumları gördükten sonra kredi dilimini serbest bırakacaktır diye düşünüyorum" şeklinde konuştu. Özilhan AB'nin Türkiye'ye müzakere tarihi vermesi konusunda ise, "Koşullu bir tarih olabilir. Türkiye şunları şunları yaptığı takdirde 2003 yılında müzakerelere başlayabilir şeklinde bir karar çıkabilir" dedi.

---

10 Ekim

AB Komisyonu, aday ülkelere ilişkin ilerleme raporlarını resmen açıkladı. Raporunda reformlardan övgüyle söz edilirken, Türkiye'nin siyasi kriterleri henüz tam olarak yerine getirmediği belirtildi. Raporunda "Türkiye'nin reformlara devamı halinde AB hedefine ulaşacağını görüldüğü" mesajı verildi. 10 ülkenin 2004, Bulgaristan ve Romanya'nın ise 2007'de katılımı desteklenirken Türkiye için bir tarih belirtilmedi.

TÜSİAD, AB aday ülkelerden Macaristan'da temaslarda bulundu. TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Ömer Sabancı başkanlığındaki TÜSİAD heyeti, TÜSİAD'ın Macaristan'daki muhatap kuruluşu olan Uluslararası İşbirliği için Macar İşverenler Organizasyonları Konfederasyonu (CEHIC)'nin yanısıra üst düzey Macar bürokratlarıyla da görüştü. Görüşmelerde, iki AB aday ülkenin, AB adaylık süreçlerinde attıkları adımlar ve karşılaştıkları güçlükler konusunda görüş alışverişinde bulunuldu.

CEHIC ile yapılan ortak basın açıklamasında, Türkiye ve Macaristan iş çevrelerinin temsilcileri olan TÜSİAD ve CEHIC arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesinin, iki ülke arasındaki ekonomik bağın geliştirilmesine katkıda bulunacağına dikkat çekildi. Macaristan ve Türkiye arasındaki ekonomik

ilişkinin son on yıl içinde üç katına çıkarak, 2001 yılında 360 milyon dolara ulaştığına değinilen duyuruda, iki ülkenin çok daha büyük bir ticaret ve ortak yatırım hacmine sahip olduğu vurgulandı. TÜSİAD ve CEHIC ikili ilişkilerini, üyesi buldukları Avrupa Sanayi ve İşverenler Konfederasyonları Birliği (UNICE) gibi uluslararası platformlara taşıyacaklarını belirterek, ülkelerinin AB üyesi olması yönünde harcadıkları çabalarla, Avrupa Birliği'nin geleceğinin şekillendirilmesinde aktif rol üstleneceklerini duyurdular.

---

11 Ekim

TÜSİAD İlerleme Raporu'nu yorumladı: "Rapor müzakere tarihi alınmasına engel değil" Açıklamada şu görüşler yer aldı: "TÜSİAD, AB Komisyonu'nun değerlendirmelerine genel olarak katılmakta ve raporun, Kopenhag Zirvesi'nde Türkiye'ye müzakere tarihi verilmesine engel teşkil etmeyeceğini düşünmektedir. Ancak, raporun Türkiye-AB ilişkilerinin geleceği açısından ulaştığı sonucu ve önerileri kısıtlı bulmaktadır. AB Komisyonu'nun önerdiği yenilenmiş üyelik öncesi strateji, yapıcı bir düşünce olmakla birlikte, Türkiye'nin tam üyelik müzakerelerinin başlamasının bir alternatifi olmamalıdır. Genişlemeden Sorumlu Komiser Günter Verheugen'in 'Türkiye'nin AB üyeliği hedefinde bir sapma olamayacağı ve Kopenhag siyasi kriterlerine uyum ile birlikte müzakerelerin başlayacağı' yönündeki görüşlerinin, AB Komisyonu'nun gerçek resmi yaklaşımının bir yansıması olması gerektiğine inanıyoruz.

Türkiye önümüzdeki günlerde, Aralık'taki AB Konseyi Kopenhag Zirvesine yönelik olarak tam üyelik müzakereleri talebini kuvvetle sürdürmeli ve bu yönde demokratik reformları uygulamaya geçirme ve Komisyon raporunda altı çizilen eksiklikleri giderme çalışmalarını sonuçlandırmalıdır"

Başbakan Bülent Ecevit, İlerleme Raporu'na göre, 3 Kasım seçimlerinden sonra laikliğe ters düşen bir iktidarın kurulması halinde AB'nin Türkiye'ye kapılarını kapatacağını belirtti.

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, "AB İlerleme Raporu, Türkiye'nin son bir yılda gerçekleştirdiği siyasi reformların Kopenhag ölçütleri bakımından taşıdığı önemi vurguluyorsa da, ortaya koyduğu öneriler doyurucu olmaktan uzaktır" dedi. Se-

zer, "AB ile bütünleşme yolunda güçlü bir siyasi irade ortaya koymuş olan Türkiye, aynı doğrultuda bir kararı AB'den beklemektedir" diye konuştu.

12 Ekim

TÜSİAD yeni kurulacak hükümete önerilerini siyasi partilere ilettili. Ekonomik politika, rekabet gücü, yatırım ortamının iyileştirilmesi, AB, dış ilişkiler, hukuk devleti, kamu, eğitim, yargı, sağlık ve sosyal güvenlik reformları ile bilgi toplumu başlıklarını içeren döküman, TÜSİAD'a göre yeni hükümetin öncelikli gündemini oluşturması gereken konuları ele alıyor.

Başbakan Bülent Ecevit, "Irak sorunu çıkırından çıktı. Kuzey Irak konusunu daha önce güvenlik yönüyle ele alıyorduk. Artık ABD ile siyasal boyutuyla da ele almamız gerekiyor. Aldatmaca şeklinde bir anayasa çıktı ortaya. Kabul edemeyiz" dedi.

16 Ekim

Kamuoyunda Manisalı Gençler Davası olarak bilinen, biri başkomiser 10 polisin yargılandığı ve 7 yıldır süren davada sanıklar 60 ile 130 ay arasında değişmek üzere toplam 1020 ay hapis cezasına çarptırıldı. AB İlerleme Raporu'nda Türkiye'deki işkenceye örnek gösterilen Manisa davasında 7 yılın sonunda, polisler ikinci kez mahkûmiyet verildi. Davalı tarafın zamanaşımı sınırına getirdiği yargılamada, yerel mahkeme ilk kararında direndi. 4 Haziran 1996'da başlayan davada, 7.5 yıl olan zamanaşımı süresi 25 Haziran 2003'te dolacak.

IMF heyetinin 4. gözden geçirme çalışmalarının 1 ay ertelendiği açıklandı. IMF Türkiye Masası Şefi Juha Kahkonen, 1.6 milyar dolar tutarındaki kredinin serbest bırakılması için yapısal reformların tamamlanması gerektiğini belirtti.

Irak Devlet Başkanı Saddam Hüseyin, 7 yıllık yeni görev süresi için düzenlenen halk oylamasında oyların tamamını aldı

ABD Bakanı George Bush, Kongre'nin onayladığı, Irak'a savaş açma yetkisi veren kararı imzaladı.

TÜSİAD, Danimarka'nın başkenti Kopenhag'da temaslarda bulundu. TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan başkanlığındaki TÜSİAD heyeti, TÜSİAD ile birlikte Avrupa Sanayici ve İşverenler Konfederasyonu

(UNICE) üyesi olan Danimarka Sanayicileri Konfederasyonu (DI)'nın yanı sıra Danimarka'nın Ekonomiden Sorumlu Başbakan Yardımcısı Bendt Bendtsen ve AB ile İlişkilerden Sorumlu Bakanı Bertel Haarder ile bir araya geldi. TÜSİAD heyeti, aynı akşam ünlü Türk müzisyenleri Erkan Oğur ve Hakkı Demircioğlu'nun verdikleri konser ertesinde düzenlenen akşam yemeğinde, Danimarka'nın önde gelen sanayici ve işadamları ile biraraya geldi.

17 Ekim tarihinde ise Danimarka Dış İşleri Bakanlığı Müsteşarı, Birger Riis-Jorgensen ile görüşen TÜSİAD heyeti, aynı gün Danimarka Sanayicileri Konfederasyonu ile ortak bir basın toplantısı düzenledi. DI ile yapılan ortak basın açıklamasında, Türkiye'nin AB uyum sürecinde bugüne dek atmış olduğu adımların, iki ülke arasında daha güçlü ticaret ve yatırım ilişkilerinin kurulabilmesi için gerekli ortamı sağladığına dikkat çekilirken, uygulanmakta olan makroekonomik program ile özelleştirme çalışmalarının da güven artırıcı unsurlar olduğu belirtildi.

Türkiye ve Danimarka arasındaki 450 milyon Euro'luk ticaret hacminin artırılacağına dikkat çekilen açıklamada, Türkiye ve Danimarka iş çevrelerini temsilen TÜSİAD ve DI'nın, iki ülke arasındaki ekonomik ilişkilerin artırılması yönünde çaba içinde olduğu belirtildi. Açıklamada ayrıca Türkiye'nin AB uyum yasaları konusunda atmış olduğu adımların önemini altı çizilerek, "Türkiye'nin AB üyelik müzakerelerinin başlatılması, ilerleme raporunda değinilen eksiklerin giderilmesi yönünde Türk hükümetine cesaret verecektir ve Türkiye ile AB üyesi ülkeler arasındaki ekonomik ilişkilerin geliştirilmesine katkıda bulunacaktır" denildi.

---

17 Ekim

Tayyip Erdoğan'dan Genel Başkanlığa devam kararı. Anayasa Mahkemesi'nin verdiği 6 aylık sürenin dolmasına iki gün kala yapılan Kurucular Kurulu toplantısında Genel Başkanlık için yeni bir seçim yapılmasına gerek görülmedi.

18 Ekim

Atina'nın AB Dönem Başkanlığı yaklaşırken, Yunanistan Dışişleri Bakanı Yorgo Papandreu, "Yunanistan, Türkiye'yi topluluk içinde görmek istiyor. Üyelik sürecinde Aralığa değil, sonuna dek Türkiye'nin yanındayız" dedi.

19 Ekim

AKP lideri Tayyip Erdoğan, partisinin Kurucular Kurulu üyeliğinden istifa etti.

Erdoğan, Anayasa Mahkemesi'nin 6 aylık ihtar süresinin dolmasına bir gün kala daha önce açıkladığı gibi istifasını verdi, fakat genel başkanlıktan ayrılmadı.

22 Ekim

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) yurt çapında 'Türkiye Geleceğini İstiyor' seferberliği başlattı. TOBB, tüm siyasi partileri Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu reformlar konusunda kamuoyuna taahhütte bulunmaya davet eden bir bildiri açıkladı.

23 Ekim

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Sabih Kanadoğlu, AKP'nin kapatılması istemiy-le Anayasa Mahkemesi'nde dava açtı. Kanadoğlu, genel başkanlık görev ve yetkilerinin Recep Tayyip Erdoğan tarafından kullanılmasının tedbiren önlenmesini de istedi. Kanadoğlu, kapatma istemine, "AKP'nin, verilen ihtarın gereğinin yasaya uygun ve ihtar da belirtildiği biçimde eksiksiz olarak yerine getirmediğini" gerekçe gösterdi.

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan Ulusal Kalite Kongresi'nin açılışında konuştu: "...Yapılacak ilk iş, Türkiye'yi kriz ortamından kalıcı biçimde çıkarmaktır. Eğer, ekonomiyi sürdürülebilir, sağlıklı bir büyüme çizgisine oturtabilmiş, rekabet gücümüzü zayıflatan etkenlerden ekonomimizi arındırabilmiş, yerli-yabancı tüm yatırımların önünü açabilmişsek krizden kalıcı olarak çıkmamızın ilk ve en önemli adımını atmışız demektir.

Eğer kamu yönetimini şeffaf, verimli, etkin bir hale getirecek reformları yapmışsak, devletin ekonomideki rolünü gerçekten düzenleyicilikle sınır-layabilmişsek, kamu kaynaklarının siyasi çıkarlar uğruna kullanılmasının önüne geçecek önlemleri almışsak, krizden kalıcı olarak çıkmak için ikinci önemli adımı da atmışız demektir.

Eğer siyasal sistemimizi, daha adaletli bir temsili daha istikrarlı bir yönetimle birleştiren bir seçim sistemine, partilerimizi daha demokratik ve şeffaf oldukları bir yönetime kavuşturabilirsek, milletvekillerimizin seçmen tarafından denetlenebilir ve kürsü dokunulmazlığı dışında yargı tarafından

hesap sorulabilir biçimde siyaset yapmalarını sağlayabilirsek, krizler üretmeyen bir siyasal sisteme sahip olma yönünde de büyük bir adım atmış olacağız.

Yönetim kalitemizi yükseltecek ve bizi krizler üreten bir ekonomik ve siyasi ortamdan çekip çıkaracak bu reformlar, bir öncelik sıralaması içinde değiller. Eş anlamlı yapılmak zorundalar..."

---

26 Ekim

AB Zirvesi'nde üç önemli adım. Avrupa Birliği ülke liderlerinin Brüksel'de yaptığı zirve toplantısında Türkiye lehine üç 'sürpriz' sonuç çıktı. AB'nin lokomotif ülkesi Almanya'nın Başbakanı Gerhard Schröder, "Türkiye'nin reformları önemli ve uygulama gerekiyor. Ama yetersiz olsa da Türkiye'ye Kopenhag'da tarih vermek mümkün" dedi. Benzer açıklamalar, AB Dış Politika ve Savunma Yüksek Temsilcisi Javier Solana, Belçika Dışişleri Bakanı Louis Michel, İngiltere Dışişleri Bakanı Jack Straw ve Yunanistan Başbakanı Kostas Simitis ile Dışişleri Bakanı Papandreu'dan geldi. AB, yayınladığı zirve sonuç bildirisinde, reformlara yönelik sıcak bir mesaj gönderdi ve Kopenhag'da ilişkilerin bir sonraki aşaması hakkında karar alınacağını duyurdu. Uzun zamandır sürüncemede olan Avrupa ordusu konusunda da dün somut adımlar atıldı. Türkiye ile 'istişare' halinde götürüldüğü ileri sürülen yeni AGSP konusunda, Atina, Türkiye'nin görüşlerine yakınlaştı. Daha önce ABD, Türkiye ve İngiltere tarafından onaylanan Ankara mutabakatı, karşılık ilkesine göre hazırlandı ve 'Biz size saldırmayacağız, siz de bize saldırmayın' görüşü metne eklendi. AB'nin Dış Politika ve Savunma Yüksek Temsilcisi Solana da anlaşmayı doğruladı ve "Türkiye metni kabul edecektir. Metin NATO'ya sunulacak" dedi. Üçüncü önemli gelişme ise, Yunanistan Dışişleri Bakanı Yorgo Papandreu tarafından açıklandı. Papandreu, Türkiye Dışişleri Bakanı Şükrü Sina Gürel'le dün telefonla görüşüğünü belirtti ve Kıbrıs'ta tarafların ekim ve kasım aylarında tatbikat yapmama kararını aldıklarını duyurdu.

28 Ekim

Kopenhag'da aday ülkelerle düzenlenen toplantıya katılan Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, adaylığının geleceği kesinlik kazanmayan tek ülkenin Türkiye olduğunu kaydederek, Türkiye'nin 2003'te müzakere için tarih istediğini söyledi. Sezer, aralık ayında Kopenhag'daki zirveden tarih çıkması gerektiğini belirterek, bunun ortak çıkarlara uygun olacağını belirtti.

AB Dönem Başkanı Danimarka'nın Başbakanı Anders Fogh Rasmussen, seçim sonuçlarının, AB liderlerinin Kopenhag'da Türkiye'ye ilişkin alacağı kararda önemli bir unsur olacağını söyledi. AB'nin savunma ve dış politika yüksek temsilcisi Solana da, Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası'na (AGSP) ilişkin sorunların çözülmesi için gerektiği takdirde Ankara'ya gidebileceğini ifade etti.

29 Ekim

Almanya Dışişleri Bakanı Joschka Fischer, Türkiye'nin AB üyeliğini ABD'nin baskısı nedeniyle destekledikleri yolundaki muhalefetin eleştirilerini yanıtlarken, "Türkiye'yi ABD'nin hatırı için AB'ye almayız" dedi.

30 Ekim

TÜSİAD, Türkiye'nin üyelik müzakerelerinin açılmasına yönelik olarak, AB başkentlerinde yürüttüğü lobi faaliyetlerini, Portekiz'in başkenti Lizbon'da sürdürdü. TÜSİAD heyeti, TÜSİAD ile birlikte Avrupa özel sektörünün temsil örgütü UNICE üyesi olan Portekiz Sanayicileri Derneği (AIP)'ni ziyaret etti.

Toplantıdan sonra yapılan ortak açıklamada, Türkiye'nin AB uyum sürecinde bugüne dek atmış olduğu adımların, iki ülke arasında daha güçlü ticaret ve yatırım ilişkilerinin kurulabilmesi için gerekli ortamı sağladığına dikkat çekilirken, uygulanmakta olan makroekonomik program ile özelleştirme çalışmalarının da güven artırıcı unsurlar olduğu belirtildi. Türkiye ve Portekiz arasındaki yıllık 355 milyon dolarlık ticaret hacminin artırılacağına dikkat çekilen açıklamada, Türkiye ve Portekiz iş çevrelerini temsilen TÜSİAD ve AIP'nin, iki ülke arasındaki ekonomik ilişkilerin artırılması yönünde çaba içinde olduğu belirtildi. Açıklamada ayrıca Türkiye'nin AB uyum yasaları konusunda atmış olduğu adımların öneminin altı çizilerek, "Türkiye'nin AB üyelik müzakerelerinin başlatılması, ilerleme raporunda değinilen eksiklerin giderilmesi yönünde Türk hükümetine cesaret verecektir ve Türkiye ile AB üyesi ülkeler arasındaki ekonomik ilişkilerin geliştirilmesine katkıda bulunacaktır" denildi.

Heyet aynı gün Dışişleri Bakanlığı Dış İlişkiler ve İşbirliğinden sorumlu Bakan Yardımcısı A. Lourenço dos Santos ile görüştü. TÜSİAD heyeti, 29 Ekim tarihinde Dış İşleri Bakanlığı AB ile ilişkilerden sorumlu Bakan Yar-

dımcısı Costa Neves ve Portekiz Parlamentosu AB ve Dışışleri Komisyonu Başkanı, Dışışleri eski Bakanı Jamie Gama ile biraraya geldi.

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan başkanlığındaki heyet 30 Ekim 2002 tarihinde de Portekiz Başbakanı Jose Manuel Durao Barroso ve Ekonomi Bakanı Carlos Tavevez ile görüştü. TÜSİAD heyeti görüşmelerde Türkiye'nin AB'ye uyum konusunda atmış olduğu adımları anlattı ve tam üyelik müzakerelerinin bir an önce başlamasının önemine dikkat çekti.

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, AKP lideri Tayyip Erdoğan'ın seçeceği bir adaya hükümeti kurma görevi vermek zorunda olmadığını söyleyerek "Görev verilecek kişiyi Cumhurbaşkanı mı seçecek yoksa milletvekili olmayan bir genel başkan mı?" diye konuştu.

31 Ekim

AKP lideri Tayyip Erdoğan Seçimin galibi partinin başbakan adayını seçebileceğini ifade ederken, "Polemik yanlış, herkes kelimeleri dikkatli seçsin" dedi. Aynı tezi Yalçınbayır da yineledi ve ekledi: "Sezer doğrusunu bilir"

1 Kasım

Anayasa Mahkemesi, AKP'nin kapatılması istemiyle açılan davada, Genel Başkan Tayyip Erdoğan'ın genel başkanlık görev ve yetkilerinin tedbiren önlenmesi istemi konusunda davalı partinin savunmasının alınmasına ve AKP'ye bunun için 15 gün süre tanınmasına karar verdi.

2 Kasım

TÜSİAD Konjonktür'ün 33. sayısı yayımlandı:

"Ağustos ayı başında erken seçim kararının alınmasıyla piyasalarda yaşanan rahatlama, Mayıs ayı itibariyle finansal piyasalarda yaşanan çalkantıların temelinde siyasi belirsizliğin yattığını teyit etmiştir. Nitekim, seçimlerin ertelenmesi senaryolarına piyasaların verdiği tepkiler de bu görüşü destekler nitelikte olmuştur. Beklentiler açısından değerlendirildiğinde, erken seçimin olumlu karşılanması, uygulanan yapısal reformlar ve IMF destekli ekonomik programın çerçevesinin bozulamayacağına dair duyulan güveni yansıtmaktadır. Bu nedenle, temel ekonomik büyüklüklerde 2002 yılı için

önemli bir kötüleşme beklenmemektedir. TÜSİAD, 2002 senesinde GSYİH'nin %5 artmasını, enflasyonun ise yıl sonu itibariyle TEFE ve TÜFE'de sırasıyla %32.2 ve %31.2 olmasını beklemektedir.

2003 yılında oluşacak ekonomik performansın, büyük ölçüde dışsal gelişmelere bağlı olmasından dolayı makroekonomik senaryo değişik ihtimaller göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur. Önemli dışsal gelişmeler olarak, Kopenhag Zirvesi, Kıbrıs sorunu ve Irak operasyonu alınmıştır.

İyimser senaryoda, Kopenhag zirvesinde müzakerelerin başlamasına yönelik somut bir gelişme kaydedileceği, önümüzdeki oniki ay içinde Kıbrıs konusunda tarafların anlaşabileceği bir çözüme ulaşılabileceği ve Irak sorununun askeri müdahale yapılmaksızın çözüleceği varsayımları yapılmıştır. Kurulacak hükümet piyasalarda güven ortamını oluşturup faizlerin düşmesine yardımcı olurken, yaygın bir canlanma yaşanacağı öngörülmüştür. Bu senaryo altında, GSYİH büyümesinin %7'ye ulaşması, enflasyon hedeflemesine geçilmesiyle yıl sonunda TÜFE artışının %20'ye inmesi, reel faizler %8'e inerken TL'nin dolar karşısında reel bazda %6 değer kazanması beklenmektedir.

Kötümser senaryoda ise, Kopenhag zirvesinden 2003 yılı içinde müzakerelerin başlamasına yönelik somut bir gelişme elde edilemeyeceği, Kıbrıs konusunda çözümsüzlüğün süreceği ve Irak'a yönelik uzun süre devam etmesi muhtemel bir operasyon yapılacağı öngörülmüştür. Kurulacak hükümet, bu olumsuz beklentilerin ışığında piyasalarda faiz oranlarını indirmekte başarılı olamayacak, merkez bankası zayıf parasal hedefleme uygulayacak, petrol fiyatları uzun süre 35\$ ortalamasında kalacaktır. Bu senaryo altında, GSYİH büyümesinin %2.5 olması, enflasyondaki düşüşün durarak 2003 sene sonunda ancak %30'a gerilemesi, reel faizlerin %20'ye çıkması ve TL'nin dolar karşısında reel bazda değerinin aynı kalması beklenmektedir.

2003 yılı baz senaryosunda ise, AB ve Kıbrıs konularının her ikisinde de şarta bağlı çözümlerin elde edileceği ve mali piyasalar ve ekonomik beklentiler üzerindeki etkinin bir şekilde nötr kalacağı öngörülmüştür. Irak operasyonunun ise kısa süreli, hızlı ve Türkiye'nin mali kaybının bir şekilde telafi edilerek gerçekleştirileceği kurgulanmıştır. Bu durumda petrol fiyatları 22\$-28\$ bandını aşmayacak, yılın ikinci yarısına doğru enflasyon hedefle-

mesine geçilebilecek ve yılın ilk aylarında yaşanacak operasyonun ardından faiz oranları düşerek ekonomik canlanmayı destekleyecektir. Baz senaryoda, GSYİH büyümesinin %4.5 olması, yılsonunda TÜFE artışının %25'e inmesi, reel faizlerin %13 olması, TL'nin dolar karşısında reel bazda %3 değer kazanması beklenmektedir.

Tüm senaryolarda faiz dışı fazlanın GSMH'ya oran olarak %5.5 olması beklenmektedir”

---

3 Kasım

Erken genel seçimler yapıldı. 41 milyon 407 bin 27 seçmenden, 32 milyon 768 bin 161'i sandık başına gitti. 8 milyon 638 bin 866 seçmen, sandık başına gitmediği 3 Kasım seçimleri yüzde 79.14 katılım oranı ile son 7 seçim içinde en az katılımı seçim oldu. Seçimde, DSP yüzde 1.22, MHP yüzde 8.36 ve ANAP yüzde 5.13, ana muhalefet partisi DYP ise yüzde 9.54 oy alarak seçim barajını aşamadıkları için parlamentoya giremediler. Daha önce TBMM'de temsil edilen SP yüzde 2.49, YTP yüzde 1.15 oy oranı ile barajı aşamayan partiler arasında yer aldılar. Seçim sonucunda, yüzde 34.29 oy alan AKP 363 milletvekiliyle, yüzde 19.38 oy alan CHP ise 178 milletvekiliyle TBMM'ye girdi. 1954 yılından sonra ilk kez sadece iki parti TBMM'de temsil edildi. Toplam yüzde 1 oy alan bağımsız adayların 9'u TBMM'ye girdi.

AKP lideri Tayyip Erdoğan seçim sonuçları açıklanırken "İlk işimiz Avrupa. AB sürecini takip edeceğiz. IMF ile programa devam. Türkiye'de yeniden 28 Şubat söz konusu olamaz. Siyasi partiler ve seçim yasalarını bir an önce değiştireceğiz. Ekonomik rahatlama için 3 yıllık bir süre gerekecek" mesajlarını verdi.

MHP lideri Devlet Bahçeli, seçim sonuçlarının kesinleşmeye başlamasının ardından düzenlediği basın toplantısında, sorumluluğun şahsına ait olduğunu belirterek, "Bu sorumluluk anlayışıyla, 2003 yılında Büyük Kurultay'ı toplayarak MHP'yi yeni bir yönetime kavuşturmak ve yeni bir genel başkan önderliğinde kutsal davamızı hedefe taşıyacak yapıya kavuşturmak görevim olacaktır" dedi.

4 Kasım

ANAP lideri Mesut Yılmaz, genel başkanlıktan ve aktif politikadan ayrılmayı kararlaştırdığını bildirdi. DYP lideri Tansu Çiller de, partisinin büyük kongresini toplayacağını ve genel başkan adayı olmayacağını açıkladı.

Başbakan Bülent Ecevit, Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'e hükümetin istifasını sundu.

TÜSİAD seçim sonuçlarını değerlendiren bir açıklama yaptı. "Ekonomik programın sürmesi ve AB tam üyelik süreci, kurulacak hükümetin acilen ele alması gereken en önemli konulardır" başlıklı açıklamada, şu görüşlere yer verildi:

"TÜSİAD, 3 Kasım tarihinde gerçekleştirilen erken genel seçimin, tam bir demokratik olgunluk içinde gerçekleşmesini memnuniyetle karşılamakta ve resmi olmayan sonuçlara göre yaklaşık yüzde 34 oy alarak birinci parti olan ve parlamentoda tek başına iktidar çoğunluğunu sağlayan Adalet ve Kalkınma Partisi'ni bu başarısından ötürü kutlamaktadır.

Türkiye'nin beklentisi, tek başına iktidar olanaklarının, ülkede siyasi istikrarın tesis edilmesi doğrultusunda kullanılmasıdır. Seçmen kitlesinin, yaklaşık yüzde kırkının parlamentoda temsil edilmemesi hükümete önemli bir sorumluluk yüklemektedir. Bu nedenle, hükümetin, ulusal meselelerin çözümünde, muhalefet ile mutabakat arayışı içerisinde olmaya özen göstermesi gerektiği görüşündeyiz.

Bu seçimden alınan dersler ışığında, seçmen iradesini parlamento ya daha adil biçimde yansıtıran istikrarı da koruyacak yeni bir seçim kanunu tasarısının gündeme alınmasının zorunlu olduğu açıktır. Aynı şekilde, Siyasi Partiler Kanunu'nda yapılacak değişikliklerle siyasi partilerin demokratik bir işleyiş kazanması, siyasi hayatımızın sağlıklı bir yapıya kavuşturulmasına yardımcı olacaktır.

TÜSİAD açısından, Türkiye'yi yönetecek hükümetin gözönüne alması gereken üç önemli konu bulunmaktadır:

Yönetim ilkeleri: Cumhuriyetimizin temel ilkeleri ve yönetim kuralları titizlikle gözetilmelidir. Muhalefet denetimi ve kamuoyu tepkileri, demokrasinin sağlıklı bir şekilde işlemesinin vazgeçilmez şartıdır. Türkiye'de demokratikleşme süreci genişlemeli ve derinleşmelidir.

Ekonomik Program: "Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı", makroekonomik istikrarın güçlendirilmesi amacıyla Uluslararası Para Fonu (IMF) ile yapılmış olan anlaşma çerçevesinde uygulanmaya devam edilmelidir. Yapısal ekonomik reformların tamamlanması, hem siyasi, hem de ekonomik istik-

rarın pekiştirilmesine katkıda bulunacaktır. Yeni hükümet, ivedilikle, uluslararası mali piyasaların güvenini kazanacak değerlendirmeleri yaparken; ekonomi yönetimi, kararlılık ve eşgüdüm içerisinde ulusal mali piyasaların desteğini sağlamalıdır. Tek parti iktidarı, ekonominin gereği olan cesur kararların popülizmden uzak bir biçimde alınabilmesine de imkan sağlamaktadır.

***Avrupa Birliği:* Toplumumuzun, siyasi, ekonomik ve sosyal olarak tüm alanlarını kapsayan bir çağdaşlaşma hareketi olarak algılanması gereken AB'ye tam üyelik sürecinin gerektirdiği yasal ve kurumsal reformlar sürdürülmelidir. AB tam üyelik hedefinin, Türk toplumunun geniş bir kesimi tarafından benimsenen bir ulusal politika olduğu unutulmamalıdır. Kopenhag zirvesi yaklaşırken bir an önce AB nezdinde aktif dış politikanın gerekleri yerine getirilmeye başlanmalıdır."**

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan, seçim sonuçlarının sürpriz olmadığını belirterek, "Seçimin tek galibi AKP'dir" dedi. Özilhan seçmen kitlesinin yaklaşık %40'ının parlamentoda temsil edilmediğine dikkat çekerek yeni hükümetin önündeki iki önemli konunun AB üyeliği ve ekonomik program olduğunu belirtti. Özilhan, Avrupa ülkelerine yaptıkları gezilerde de AKP'nin İslamcı bir parti olmadığını, laiklik ilkesine sadık bir parti olduğunu anlattıklarını belirterek, "AKP'nin diğer Avrupa ülkelerinde olduğu gibi muhafazakar demokrat bir parti olduğunu anlatıyoruz" dedi.

5 Kasım

CHP lideri Deniz Baykal, AKP lideri Tayyip Erdoğan'ı partisinin genel merkezinde ziyaret ederek, seçim sonuçlarından dolayı kutladı. CHP İstanbul Milletvekili Kemal Derviş, AKP'nin AB sürecinde atacağı her adıma CHP'nin de destek vermesini beklediğini açıkladı.

AKP Genel Merkezi'nde yabancı basın mensuplarıyla bir araya gelen AKP lideri Tayyip Erdoğan, TSK'yla aralarında hiçbir sorun olmadığını ve din eksenli bir parti olmadıklarını söyledi.

AKP'yi Avrupalı Hıristiyan Demokratlarla karşılaştıran AB Komisyonu üyesi Verheugen, "Yeni hükümetten öncelikle düşünce suçlularını bırakması ve işkenceyi önlemesini bekliyoruz" dedi.

AKP'nin zaferine Avrupa'dan ılımlı, ama temkinli tepkiler geldi. AB dış politika temsilcisi Solana, "İcraatı bekleyeceğiz" derken Britanya, Almanya ve Fransa işbirliği mesajları verdi.

Siirt'ten bağımsız milletvekili seçilen Fadıl Akgündüz hakkında daha önce verilen giyabi tutuklama kararı, infazı durdurularak geri alındı.

6 Kasım

AKP lideri Tayyip Erdoğan, "Şartları zorlamayız. Önceliğimiz benim milletvekili olmam değil, Kopenhag'da müzakere tarihi almak. Baykal o yandan, biz bu yandan, o işi yapacağız. Başbakanlık sorumluluğu verdiğinizde yetkiyi de verirsiniz" açıklamalarında bulundu.

AB Dönem Başkanı Danimarka'nın Başbakanı Anders Fogh Rasmussen, Türkiye'de seçimlerden sonraki gelişmeleri yakından izleyeceklerini, Kopenhag zirvesinde Türkiye için dengeli bir çözüm bulacaklarını söyledi.

TÜSİAD İtalya Başbakanı Silvio Berlusconi ile görüştü. Görüşmede Türkiye'nin AB üyeliği için atmış olduğu adımlar anlatılarak üyelik müzakerelerinin başlamasının önemine dikkat çekildi. TÜSİAD, İtalyan özel sektörünün temsil kuruluşu CONFINDUSTRIA ile görüşerek Türkiye'nin müzakere sürecini destekleyen bir ortak bir bildiri yayınladı. Bildiride Türkiye'nin AB uyum sürecinde bugüne dek atmış olduğu adımların, iki ülke arasında daha güçlü ticaret ve yatırım ilişkilerinin kurulabilmesi için gerekli ortamı sağladığına dikkat çekildi. Türkiye ve İtalya arasındaki yıllık 5.8 milyar dolarlık ticaret hacminin artırılabilmesine dikkat çekilen açıklamada, Türk ve İtalyan iş çevrelerini temsilen TÜSİAD ve CONFINDUSTRIA'nın, iki ülkedeki ekonomik ilişkilerin artırılması yönünde çaba içinde olduğu belirtildi.

Açıklamada ayrıca Türkiye'nin AB uyum yasaları konusunda atmış olduğu adımların önemini altı çizilerek, "Türkiye'nin AB üyelik müzakerelerinin başlatılması, ilerleme Raporunda değinilen eksiklerin giderilmesi yönünde Türkiye'ye cesaret verecektir ve Türkiye ile AB üyesi ülkeler arasındaki ekonomik ilişkilerin geliştirilmesine katkıda bulunacaktır" denildi. TÜSİAD ve CONFINDUSTRIA'nın ortak görüşleri, iki kuruluşun İtalyan Başbakanı Silvio Berlusconi ile yaptıkları görüşmede de sunuldu.

---

7 Kasım

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, AKP Genel Başkanı Erdoğan ve CHP Genel Başkanı Baykal'ı ayrı ayrı kabul etti. Kutlama niteliğinde olduğu belirtilen görüşme, Erdoğan'ın milletvekili olmaması nedeniyle Başbakan atanması konusundaki "muhatap" tartışmaları açısından yorumlara neden oldu. Erdoğan, görüşmenin ardından yaptığı açıklamada, Sezer'in yeni dönemin hayırlı olması temennisinde bulunduğunu söyledi. Baykal ise "Seçim sonrası siyasi tablonun ülke yararlarını gözetten bir dikkat içinde yönlendirileceği konusundaki Sayın Cumhurbaşkanı'nın kararlılığını gözledim" diye konuştu. Cumhurbaşkanlığı Özel Kalem Müdürü ve Dışişleri Başdanışmanı Tacan İldem ise Sezer'in Erdoğan'ı kabulünde "başbakan atanması ve olası isimlerin gündeme gelmediğini" belirtti.

AB Komisyonu'nun genişlemeden sorumlu üyesi Günter Verheugen, Türkiye'nin AB'ye girmesi için siyasi koşulları yerine getirmesi gerektiğini söyledi.

ABD Büyükelçisi Robert Pearson, AKP lideri Erdoğan'ı seçimde alınan sonuçlar için kutladı. Pearson, "Türkiye yeni bir lidere sahip oldu. Ülkem yeni liderle çalışmayı sabırsızlıkla bekliyor" dedi. Pearson Irak konusundaki bir soruya ise "Bu sorunu barışçı yollardan çözmeye şansımız var" yanıtını verdi.

CHP lideri Deniz Baykal, AKP lideri Tayyip Erdoğan'ın siyasi yasağını da kapsayacak bir Anayasa değişikliği paketinden yana olduklarını söyledi.

AKP Genel Başkan Yardımcısı Abdullah Gül, Seçim Kanunu ve Siyasi Partiler Yasası'nı, seçim zamanı gelmeden değiştireceklerini söyledi.

8 Kasım

AKP'li Bülent Arınç, AKPlideri Tayyip Erdoğan'a başbakanlık yolunu açacak olan Anayasa'nın 109. ve 76. maddelerinde değişiklik yapmak için çalışmalara başladıklarını söyledi. Seçim sonuçlarının, Erdoğan'ı başbakan olarak görme isteğini yansıttığını savunan Arınç, "Eğer Sayın Sezer gerekli görürse referanduma gider" dedi.

AB Türkiye Temsilcisi Hans-Jörg Kretschmer, AKP Genel Başkan Yardımcısı Vecdi Gönül ile görüştü.

AKP Merkez Karar Yönetim Kurulu üyesi Cüneyd Zapsu, CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'ı ziyaret etti. Görüşmenin gizli tutulmasını isteyen Zapsu, Baykal'la

Anayasa değişiklikleri görüştü. Baykal, görüşmede 109. maddenin gündeme gelmediğini söyledi.

Avrupa Konvansiyonu Başkanı Valery Giscard d'Estaing, Türkiye'nin AB üyeliğine karşı olduğunu söyledi. Le Monde gazetesinin sorularını yanıtlayan Fransa'nın eski Cumhurbaşkanı, Türkiye'nin AB ile bütünleşmesinin, AB'nin sonu anlamına geleceğini ileri sürdü.

AK Parti Genel Başkanı Tayyip Erdoğan, Avrupa Konvansiyonu Başkanı Valery Giscard d'Estaing'in açıklamalarıyla ilgili olarak, "Türkiye, Avrupa Konseyi, OECD, NATO üyesidir. Bu üyelikleri olan bir ülkeye yönelik bu tür açıklama duygusallıktan öte bir şey değildir" dedi.

BM Güvenlik Konseyi, ABD'nin hazırladığı ve Irak'a silahsızlanması için "son bir fırsat" tanıyan tasarımı oybirliğiyle onayladı.

9 Kasım

AKP Merkez Karar Yürütme Kurulu toplantısında, Başbakan adayı belirleme konusunda Genel Başkan Tayyip Erdoğan'a tam yetki verildi. Abdullah Gül, Erdoğan'ın Başbakanlığı konusunda CHP ve bağımsızlar destek vermese de anayasa değişikliği yapılmasından vazgeçilmeyeceğini söyledi.

AKP lideri Erdoğan, aralarında TOBB, TÜSİAD, İKV gibi sivil toplum örgütlerinin de bulunduğu Türkiye Platformu üyelerini kabul etti. Erdoğan, İtalya ile başlayacağı AB turu öncesinde Türk özel sektörünün desteğini aldı.

Dolandırıcılık iddiasıyla hakkında soruşturma sürdürülürken 3 Kasım seçimlerinde Siirt'ten bağımsız milletvekili seçilen Fadıl Akgündüz, Türkiye'ye döndü.

10 Kasım

AKP lideri Tayyip Erdoğan'a milletvekilliği ve dolayısıyla başbakanlık yolunu açabilecek Anayasa değişiklikleri tartışmaları sürerken Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, Erdoğan'ın da katıldığı Atatürk'ü anma toplantısında, "demokrasi ve hukuk devleti ilkeleriyle bağdaşmayacak kişiye özgü düzenlemelerden kaçınarak, hukuku siyasallaştırmak yerine, siyaseti hukuk kurallarına uygun biçimde yapmaya özen gösterilmesi" gerektiğini söyledi.

Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hilmi Özkök, 10 Kasım nedeniyle Türk Silah-

lı Kuvvetleri'ne "kararlılık mesajı" yayınladı. Orgeneral Özkök, "TSK cumhuriyeti, başta irticai ve bölücü gayretler olmak üzere, her türlü tehlikeye karşı dün olduğu gibi bugün ve yarın da korumak ve kollamak azim ve iradesindedir" mesajını verdi.

AKP lideri Erdoğan, AKP'li milletvekillerinden TBMM lojmanlarında oturmamalarını istedi ve "Tek bir arkadaşımızın yolun sonuna kadar elenmemesini diliyorum" dedi.

11 Kasım

AKP lideri Tayyip Erdoğan, Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in "Kişiye özel düzenleme olmaz" sözlerini "Milli iradenin bize verdiği görevi kimseyle paylaşmıyoruz. Milli iradenin önünde, milli iradenin kararına ters bir sıkıntı olduğu zaman siyasi iradenin görevi bu sıkıntıyı ortadan kaldırmaktır. Bundan da kimsenin gücümeye hakkı yoktur" diye yanıtladı.

BM Genel Sekreteri Kofi Annan, Kıbrıs'ta Türk ve Rum taraflara sorunun çözümü için hazırlanan planı sundu. Rum basınına göre plan, Türk tarafına anayasal, Rum tarafına ise toprak konusunda istediklerini veriyor. Planda iki özerk bölge, dönüşümlü başkanlık, toprak iadesi ve askersizleştirme yer alıyor.

AB Dönem Başkanı Danimarka'nın Dışişleri Bakanı Möller, Türkiye'nin AB üyesi olabileceğini, bu konuda kararın verildiğini belirterek, Avrupa Konvansiyonu Başkanı Valery Giscard d'Estaing'in değerlendirmelerine karşı tavır aldı.

12 Kasım

AB Komisyonu'nun genişlemeden sorumlu üyesi Günter Verheugen, Avrupa Konvansiyonu Başkanı d'Estaing'in, Türkiye'nin AB'ye katılımına karşı çıkan sözlerini eleştirdi ve AB adayı Türkiye'nin, kriterleri yerine getirdiği zaman üye olacağını söyledi.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş, "Türk tarafının, BM planının toprak dağılımıyla ilgili bölümünden memnun olmadığını" açıkladı. Denktaş, "Hiçbir tarafın memnun olduğunu sanmıyorum" dedi.

TÜSİAD, Brüksel'de AB Komisyonu Genişlemeden Sorumlu üyesi Günter Verheugen ile biraraya gelerek Türkiye'nin AB'ye uyum konusunda atmış olduğu adımları anlattı ve tam üyelik müzakerelerinin bir an önce başlaması-

nın önemine dikkat çekti. TÜSİAD aynı gün Avrupa'nın önde gelen düşünce kuruluşlarından Avrupa Politika Araştırmaları Merkezi'nde "Seçimlerden Sonra AB-Türkiye İlişkileri" konulu bir seminer verdi. Heyet Belçika özel sektörünün temsil kuruluşu Belçika İşadamları Federasyonu (FEB) Başkanı Luc Vansteenkiste ile de görüştü.

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan, CNNTürk'te yayınlanan, Enis Berberoğlu ve Erdal Sağlam'ın sundukları E&E programına konuk oldu. Programda TÜSİAD'ın seçim sürecinde izlediği politika ele alındı. Tuncay Özilhan, "Başbakanlık, seçimi kazanan partinin Genel Başkanı olan Tayyip Erdoğan'ın hakkıdır" dedi.

---

13 Kasım

Irak, silah denetçilerinin ülkeye dört yıl aradan sonra dönmesini öngören BM kararını kabul etti.

Kıbrıs Rum Yönetimi Dışişleri Bakanı Kasulides, Annan tarafından sunulan çözüm planını görüşmeyi kabul edeceklerini söyledi.

Almanya Başbakanı Gerhard Schröder, Berlin'de Belçika Başbakanı Guy Verhofstadt ile yaptığı görüşmeden sonra düzenlenen basın toplantısında "Türkiye'nin perspektifi kayıtsız şartsız Avrupa'dır. Bu ülkenin İslami kökten dinciliğe kaymaması için herşey yapılmalı, ülkedeki Batı yanlısı güçler desteklenmelidir" dedi.

AKP lideri Tayyip Erdoğan, 3 Kasım seçimlerinden sonra çıktığı ilk yurtdışı gezisinde İtalya Başbakanı Berlusconi'den AB için destek sözü aldı. Berlusconi Erdoğan'a "AB'ye girmeniz için Avrupa'daki başbakan dostlarımı arayacağım" dedi.

14 Kasım

TBMM, Genel Kurul'daki yemin töreni ile 22. dönem çalışmalarına başladı.

CHP lideri Deniz Baykal, BM Genel Sekreteri Annan'ın hazırladığı Kıbrıs planının, Türkiye açısından uygun olmayan bir zamana rastladığını belirterek, "Yeni hükümet göreve başlamadı. Mevcut hükümet, konuya sorumluluğunu devretme psikolojisi içinde baktı. Denктаş, çok önemli bir sağlık sorunu ile karşı karşıya. Bunlar da ciddi bir engel oluşturuyor" dedi.

AB Ortak Dış Politika ve Güvenlik Yüksek Temsilcisi Javier Solana, Türkiye'nin AB üyeliğinin Kıbrıs, AGSP ve siyasi kriterler konusundaki tavrına bağlı olduğunu

belirterek, siyasi istekliliğin gösterilmesi halinde Kopenhag Zirvesi'nde Türkiye'nin istekleri açısından olumlu sonuç elde edebileceğini söyledi.

Almanya'da yayınlanan Frankfurter Allgemeine Zeitung gazetesine konuşan AB Komisyonu'nun genişlemeden sorumlu üyesi Verheugen, AB ülkelerinin gittikçe artan baskılarından dolayı Türkiye'ye şimdilik üyelik müzakereleri için takvim verilemeyeceğini söyledi. Verheugen, Türkiye'nin aday olarak kalacağını belirtti.

TÜSİAD, Kıbrıs sorununun çözümüne yönelik olarak Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan tarafından önerilen planla ilgili bir açıklama yaptı. Açıklamada: "AB üyeliği, Türkiye'nin ulusal politikalarından biridir ve bu hedef doğrultusunda özellikle son dönemde önemli adımlar atılmıştır. Önümüzdeki kısa dönem içerisinde siyasi kriterlere uyum açısından, gerek uygulama gerekse geri kalan yasal düzenlemelere ilişkin ciddi adımların atılacağına dair beyanlar ümit vericidir. Bu anlayış Türkiye'nin kararlı tutumunun bir göstergesidir. Her ne kadar değişik platformlarda Türkiye'nin AB'ye üyelik süreci ile Kıbrıs sorununun çözümü birbirinden bağımsız süreçler olarak ifade ediliyor olsa da, İlerleme Raporlarında, AB'nin Türkiye'den adada kalıcı bir çözüm için çaba beklediği ısrarla ifade edilmiştir.

Son dönemde Türkiye, Kıbrıs sorununa ilişkin olarak somut önerilerini gündeme getirerek adada nihai çözüm için gayretini sergilemiştir. Bugün gelinen noktada, Türkiye'nin dış politikasında önemli bir yer tutan Kıbrıs konusunda, Birleşmiş Milletler tarafından çözüme yönelik somut bir önerinin gündeme getirilmiş olması önemli bir gelişmedir. Tarafların öneriyi adada kalıcı bir çözüme ulaşılması için önemli bir fırsat olduğu anlayışını benimseyerek, hassasiyet ve dikkatle değerlendirmeleri beklenmektedir" görüşlerine yer verildi.

---

15 Kasım

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, AKP lideri Erdoğan'ı kabul etti. Erdoğan, Sezer'e Başbakan konusunda tekliflerini sunduğunu belirterek, "Kendileri gerekli değerlendirmeyi yapıp en kısa zamanda atamayı yapacak" dedi.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 19'uncu kuruluş yıldönümü kutlamalarına katılan Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hilmi Özkök, BM'nin sunduğu planla ilgili soru sormak isteyen gazetecilere, "Ben askerim politikacı değilim" diyerek yanıt vermedi.

Avrupa Konvansiyonu Başkanı Valery Giscard d'Estaing, AB'nin Türkiye'ye doğru genişlememesi gerektiği yolundaki görüşünü yineledi. Giscard d'Estaing, Fransız Le Point dergisine verdiği demeçte, "Türkiye'nin sadece çok küçük bir bölümünün Avrupa'da olduğunu, başkenti de dahil büyük bölümünün Avrupa dışında olduğunu" iddia etti.

AB'nin Genişlemeden Sorumlu üyesi Günter Verheugen, CHP lideri Deniz Baykal'ın da katıldığı, Varşova'da yapılan gerçekleşen PES liderler yemeğinde yaptığı konuşmada "Türkiye'deki asker ağırlığı sürdükçe bu ülkeye AB yolu açılmaz" diyerek, Kopenhag'da müzakere tarihi verilemeyeceğini söyledi.

16 Kasım

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, Çankaya Köşkü'nde kabul ettiği AKP Kayseri Milletvekili Abdullah Gül'ü, hükümeti kurmakla görevlendirdi. AKP lideri Erdoğan, kurulacak hükümetin ilk 1 yılda uygulayacağı "Acil Eylem Planı"nı açıkladı.

Kıbrıs Rum Kesimi lideri Glafkos Klerides'le, Yunanistan Başbakanı Kostas Simitis Atina'da buluştu. İki lider, Kofi Annan'ın planına olumlu yaklaştıklarını ve müzakereye zemin olabileceğini açıkladılar, ancak Annan'ın Kopenhag Zirvesinden önce imzalanmasını istediği ilke anlaşmasına 'evet' demediler.

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan, AKP'nin Acil Eylem Planı ile ilgili olarak "Planın açıklanması doğru bir başlangıç. Planda Türkiye'nin gündemindeki bütün konular yer alıyor. Bir an evvel uygulanırsa iyi olur" dedi.

---

18 Kasım

Abdullah Gül, Başbakan ve 24 bakandan oluşan 58. Hükümet'in listesini Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'e sundu. Gül'ün Sezer ile beklenenden uzun olarak yaklaşık 1.5 saat görüşmesi, "Sezer'in listede değişiklik yaptığı" yorumlarına neden olurken, Abdullah Gül, Çankaya Köşkü çıkışında yaptığı açıklamada, getirdiği listede, isimlerde bir değişikliğin bulunmadığını söyledi. Abdullah Gül, daha sonra yaptığı açıklamada ise Sezer'in, bazı bakanların görevlerinde değişiklik ricasında bulunduğunu belirtti.

Avrupa Birliği, Kıbrıs sorununda çözüme zaman tanımak amacıyla 10 ülkelik ilk genişleme dalgasını dört ay erteledi. Aralarında Rum Yönetimi'nin de bulunduğu 10

ülke 1 Ocak 2004 yerine 1 Mayıs 2004 tarihinde resmen üye olacak. AB'nin, bu er-
telemeye gerekçe olarak bütçe sıkıntısını göstermesine karşın Kıbrıs'ın bütün ola-
rak AB'ye üyeliğinin perde arkasındaki faktör olduğu üzerinde de duruluyor.

AKP lideri Erdoğan, genel başkanlık görev ve yetkilerinin tedbiren önlenmesi
istemine ilişkin savunmasını Anayasa Mahkemesi'ne verdi.

BM silah denetçileri, Güvenlik Konseyi kararı çerçevesinde Bağdat'ta gitti

19 Kasım

Abdullah Gül, Bülent Ecevit'ten Başbakanlık görevini devraldı.

TBMM'de yapılan oylama sonucunda, AKP milletvekili Bülent Arınç 369 oy ala-
rak ilk turda Meclis Başkanı oldu. Diğer aday CHP'li Önder Sav 173 oy aldı. Böyle-
ce 12 Eylül 1980'den bu yana ilk kez ilk turda Meclis Başkanı seçildi.

Avrupa Birliği dönem başkanı Danimarka Başbakanı Anders Fog Rasmussen,
Avrupa Parlamentosu'nda, Avrupa Birliği Komisyonu Başkanı Romano Prodi, Ko-
misyonu'nun genişlemeden sorumlu temsilcisi Günter Verheugen ve Avrupa Parla-
mentosu Başkanı Pat Cox ile birlikte basın toplantısı düzenledi. Türkiye'ye çifte
standart uygulanmayacağını ve Ankara'ya diğer aday ülkelere aynı muamelenin ya-
pıldığını belirten Rasmussen, Türkiye'nin öngörülen kriterleri yerine getirmesi ha-
linde, Avrupa Birliği tam üyeliği için müzakere tarihi alacağını söyledi. Verheugen
ise Türkiye'nin son 8 ayda 50 yıldan daha fazla büyük ilerleme kaydettiğini, ancak
siyasi kriterlerin tamamını yerine getirmediğini iddia etti.

İki gün içinde İtalya, Yunanistan, İspanya, ve Almanya'da temaslarda bulunan
AKP lideri Tayyip Erdoğan, "AB tarih verirse, üzerimize düşeni yapıp sekiz yılda
tam üye oluruz" dedi. Almanya Başbakanı Schröder ise Türkiye ile AB arasında tam
üyelik müzakerelerin başlaması için aralık ayında Kopenhag'da yapılacak zirvede
güçlü sinyaller verilmesinden yana olduklarını söyledi.

AB'nin genişlemeden sorumlu komisyon üyesi Günter Verheugen, Türkiye'nin
AB üyeliği için henüz hazır olmadığını savundu: "AB, 3 yıl önce Helsinki'de, Türki-
ye'ye eşit üyelik hakkını verdi. Bu durumda hiçbir değişiklik olmadı. Ancak, bunun
için Türkiye'nin önce, hukuk devleti özelliği, demokrasi ve insan hakları bakımın-
dan politik standartlarımıza ulaşması gerekiyor" dedi. Kopenhag zirvesinde müza-
kere tarihi verilip verilmeyeceği konusunda kesin bir kararın olmadığını belirten
Verheugen, "Dönem Başkanı Danimarka, komisyonun, siyasi koşullar tamamen ye-

rine getirildikten sonra bir tarih üzerinde karar verilmesine ilişkin görüşünü destekliyor. Türkiye'ye ilişkin ilerleme raporunun da gösterdiği gibi, önemli ilerlemelere rağmen şu anda siyasi koşullar henüz tam olarak yerine getirilmemiştir" dedi.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Sabih Kanadoğlu, Siirt Bağımsız Milletvekili Fadıl Akgündüz'ün dokunulmazlığının kaldırılmasını istedi.

20 Kasım

NATO Devlet ve Hükümet Başkanları Toplantısı'na katılmak üzere Prag'a eşı Semra Sezer ile giden Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'i, TBMM Başkanı Bülent Arınç ve başörtülü eşı Münevver Arınç uğurladı. Konu, "türban" tartışmalarına neden oldu.

Sezer, Prag'da ABD Başkanı George Bush ile görüştü. Türkiye'nin AB üyeliği için yoğun girişimlerde bulunan Bush, Sezer'e "AB üyeliğiniz için çok şey yapıyorum. Türkiye'nin yeri Avrupa'dır. Bunu görüştüğüm liderlere söyledim. Bazılarından olumlu hava aldım" dedi.

7. Cumhurbaşkanı Kenan Evren, CNNTürk'te yayınlanan Manşet programında Mehmet Ali Birand'ın sorularını yanıtlarken BM'in Kıbrıs planıyla Ada'da çözüm için tarihi fırsat yakalandığını söyledi. 1974 senesinde Kıbrıs harekatı yapıldığı zaman Kara Kuvvetleri Kurmay Başkanı olan Evren, Yunan Antenna TV ve Mega TV kanallarında da yayınlanan konuşmasında harekat sırasında beklenenden fazla toprak alındığını, bu toprakların daha sonra müzakerelerde taviz olarak verilebileceği düşüncesiyle topraklardan geri çekilinmediğini söyledi.

AKP lideri Tayyip Erdoğan İngiltere Başbakanı Tony Blair ile yaptığı görüşmenin ardından gazetecilerin sorularını yanıtlarken Blair'in AB'nin Türkiye'ye tarih vermesiyle ilgili olarak "farklı düşünenleri ikna etme gayreti içinde olacağını"söylediğini bildirdi. İngiltere Dışışleri Bakanı Jack Straw da, "Kopenhag'da Türkiye'nin tatmin edici bir sonuç alması için elimizden geleni yapacağız" dedi.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu, insan haklarının ayırım gözetilmeksizin sahip olunan hakların tümünü kapsadığına işaret ederek, bu nedenle işkencenin "insanlık suçu" olduğuna hükmetti.

21 Kasım

Cumhurbaşkanı Vekili ve TBMM Başkanı Bülent Arınç, eşinin kıyafeti konusunda fırtına koparıldığını bildirerek, bunu çok yadırgadığını ve yersiz bulduğunu söy-

ledi. Arınç, "Eşimin içinde bulunduğu kıyafetin, yasalara ve protokol kurallarına aykırı olmadığına inanıyorum" dedi.

Kongre sürecine giren DYP'de Genel İdare Kurulu'nun eski üyelere dönüş yolunu açma kararı üzerine Elazığ Bağımsız Milletvekili Mehmet Açar, DYP'ye katıldı.

Prag'da yapılan NATO zirvesinde Litvanya, Letonya, Estonya, Bulgaristan, Romanya, Slovakya ve Slovenya'nın ittifaka katılması kabul edildi.

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan başkanlığındaki TÜSİAD heyeti Fransa'nın başkenti Paris'te temaslarda bulundu. Heyet, Fransa Başbakanı Jean-Pierre Raffarin, Hükümet Sözcüsü Pierre Steinmetz, Senato Başkanı Poncelet, Sanayi Bakanı Müsteşarı Nicole Fontaine, Türk-Fransız İş Konseyi Eşbaşkanı ve Renault Yönetim Kurulu Başkanı Louis Schweitzer ile görüştü. Heyet aynı akşam AB İşleri Bakanı Noelle Lenoir'ın TÜSİAD delegasyonu onuruna verdiği akşam yemeğine katıldı. Meclis Başkanı Jean-Louis Debre'yi de ziyaret eden heyet, görüşmelerde Türkiye'nin AB'ye uyum konusunda atmış olduğu adımları anlattı ve tam üyelik müzakerelerinin bir an önce başlamasının önemine dikkat çekti.

TÜSİAD heyeti 22 Kasım'da Fransız Girişimciler Hareketi (MEDEF) ile bir araya geldi. Toplantıdan sonra yapılan ortak açıklamada, Türkiye'nin AB uyum sürecinde bugüne dek atmış olduğu adımların, iki ülke arasında daha güçlü ticaret ve yatırım ilişkilerinin kurulabilmesi için gerekli ortamı sağladığına dikkat çekilirken, uygulanmakta olan makroekonomik program ile özelleştirme çalışmalarının da güven artırıcı unsurlar olduğu belirtildi. Türkiye ve Fransa arasındaki 4.2 milyar dolarlık ticaret hacminin artırılacağına dikkat çekilen açıklamada, Türkiye ve Fransa iş çevrelerini temsilen TÜSİAD ve MEDEF'in, iki ülke arasındaki ekonomik ilişkilerin artırılması yönünde çaba içinde olduğu belirtildi. Açıklamada ayrıca Türkiye'nin AB uyum yasaları konusunda atmış olduğu adımların öneminin altı çizilerek, "Türkiye'nin AB üyelik müzakerelerinin başlatılması, ilerleme raporunda değinilen eksiklerin giderilmesi yönünde Türk hükümetine cesaret verecektir ve Türkiye ile AB üyesi ülkeler arasındaki ekonomik ilişkilerin geliştirilmesine katkıda bulunacaktır" denildi.

---

22 Kasım

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, Prag'da katıldığı NATO Zirvesi'nden ayrılmadan önce düzenlediği basın toplantısında, görüştüğü AB liderlerine sitem etti: "Özel görüşmelerde kendilerine başka ülkelerin engel olduğunu belirtiyorlar. Engel oldukları söylenen ülkelerle gidip görüştüğümde, onlar da kendilerinin değil başkalarının karşı olduğunu söylüyorlar. Pek içten davrandıklarını düşünmüyorum" dedi. Sezer, Kıbrıs'la ilgili olarak da şu değerlendirmeyi yaptı: "AB liderlerine, Kıbrıs sorununun Rum kesiminin AB'ye tam üyeliği için mi, yoksa Türkiye'ye tarih verilmesi için mi çözülmesini istediklerini sordum, hiçbirinden net cevap alamadım"

23 Kasım

Başbakan Abdullah Gül, 64 sayfadan oluşan hükümet programını TBMM Genel Kurulu'na sundu. Programda basında etkili kişi ve organların yargıyı etkileyerek, adaleti yanıltmalarının engelleneceği, AB'ye uygun bir anayasa hazırlanacağı belirtilirken milletvekili dokunulmazlığının kaldırılmasından ve 'siyasi etik'ten söz edilmedi.

24 Kasım

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, daha önceden alınmış kesin yargı kararları nedeniyle başörtüsünü serbest bırakacak bir yasal düzenleme yapılamayacağı uyarısında bulundu. Sezer, "Başörtüsü kamusal alanda serbest bırakılamaz. Toplumun gündeminden çıkmış başörtüsünün yeniden sorun yapılmasının kimseye yararı yoktur" dedi

"Türkiye girerse AB'nin sonu olur" açıklamasıyla Türkiye ve AB gündemine oturan Fransa'nın eski cumhurbaşkanı d'Estaing, AB'nin genişlemeye ara vermeye ihtiyacı olduğunu söyledi.

26 Kasım

Portekiz Başbakanı Jose Manuel Durao Barroso, AKP lideri Tayyip Erdoğan ile görüşmesi sırasında Türkiye'nin Kopenhag kriterlerini tam olarak yerine getirmesi halinde Portekiz'in müzakere tarihi verilmesi için destek olacağını söyledi.

Finlandiya Başbakanı Lipponen Tayyip Erdoğan ile görüşmesinin ardından yaptığı açıklamada: "Hatırlanacağı gibi Türkiye Helsinki'de aday ilan edildi. Fin hükümeti, Türkiye'nin AB sürecini desteklemektedir. Bugüne kadarki reformlardan ve

yeni hükümetin reform planlarından çok etkilendim. Türkiye Kopenhag kriterlerine uyum sürecinde ilerlemektedir. Kopenhag'da bu reformlara pozitif bir cevap vermeliyiz ve bu olumlu süreci desteklemeliyiz" dedi.

TOBB ile İKV'nin organize ettiği Türkiye Platformu'nun 3. toplantısı Brüksel'de gerçekleşti. "Kopenhag'da bize tam üyelik yolunu açın" çağrısında bulunuldu. Toplantıya Türkiye'den sivil toplum örgütü temsilcilerinin yanı sıra 180 yabancı sivil toplum kurulu üyesi ile Avrupa'nın çeşitli ülkelerindeki Türk kuruluş temsilcileri de katıldı.

Avrupa Birliği üyeliği için lobi turunu sürdüren AKP lideri Erdoğan, Kopenhag'da aradığını bulamadı. AB Dönem Başkanı Danimarka'nın Başbakanı Rasmussen, Kopenhag Zirvesi'nde Türkiye'ye müzakere tarihi vermekten söz etmedi, "Reform planınızı bize mektupla bildirin" dedi.

TÜSİAD, Kıbrıs sorununun çözümüne yönelik olarak Birleşmiş Milletler Sekreteri Kofi Annan tarafından sunulan planla ilgili olarak ikinci bir açıklama yaptı: "BM Genel Sekreteri Kofi Annan'ın 11 Kasım 2002 tarihinde sunmuş olduğu Kıbrıs çözüm planı, uzunca bir süredir nihai ve kalıcı barışın kurulmasını bekleyen ada halkı için önemli bir fırsattır. BM önerisi temelinde gerçekleştirilecek müzakereler ve tarafların çözüme katkıları Avrupa'nın içinde bulunduğu genişleme sürecine de sağlıklı bir yapı kazandıracaktır. Son bir yıl itibarıyla Türkiye'nin Kıbrıs müzakere sürecinde izlemiş olduğu strateji ve KKTC'nin son dönemde atmış olduğu adımlar, BM çözüm planının bugün gündeme gelebilmesini sağlayan önemli bir unsur olmuş ve AB sürecinde gerçekleştirilecek müzakereler açısından Türkiye'nin konumunu güçlendirmiştir.

Türkiye'nin Kopenhag Siyasi Kriterleri açısından diğer yükümlülükleri de yerine getirmek üzere siyasi kararlılık sergilediği bu dönemde, Kıbrıs müzakerelerinin yapıcı bir tutum içerisinde BM önerisi temel alınarak sürdürülmesi bir zorunluluktur. Bunun aksine davranışlar ve çözümü imkansız kılacak politikalar, Türkiye'nin ve Kıbrıslı soydaşlarımızın geleceğini son derece olumsuz bir mecraya sürükleyecektir. Bu fırsatın, çözüm yolunda değerlendirilmesi tarihi bir sorumluluktur."

---

27 Kasım

AKP lideri Tayyip Erdoğan'la görüşen İsveç Başbakanı Goran Persson, "Kıbrıs konusu Kopenhag kriterlerine dahil olmasa dahi, en azından Türkiye politikasında tartışılması gereken bir konudur" yorumunu yaptı. Persson, Türkiye'ye tarih verilmesi konusunda şimdilik konuşmak istemediğini belirtti.

Türkiye'nin AB üyeliğimize soğuk bakan Fransa Cumhurbaşkanı Chirac, Tayyip Erdoğan'ı devlet başkanı gibi karşıladı ve "Tam üyeliğiniz için elimden geleni yapacağım" dedi.

Almanya Başbakanı Gerhard Schröder, Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'le Kopenhag Zirvesi'nde Türkiye'ye müzakere tarihi verilmesi konusunu görüştükleri çalışma yemeğinden sonra düzenlenen basın toplantısında, Kopenhag zirvesinde Türkiye'ye son Brüksel zirvesinin ilerisine geçen, daha somut bir işaret verileceğini söyledi. Schröder, "Türkiye'de son dönemde gerçekleştirilen reform sürecini büyük bir dikkatle izledik. Cumhurbaşkanı'nın sorumlu çabasının bilincindeyiz. Yeni hükümet de AB'ye ilişkin sürecin devamını getireceğini ifade etti. Biz de izlemeyi sürdüreceğiz" dedi.

Mesut Yılmaz, 3 Kasım seçimlerinin ardından aldığı genel başkanlıktan ve aktif politikadan ayrılma kararını, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu toplantısında uygulamaya koydu. ANAP Genel Başkan Vekilliği'ne Ekrem Pakdemirli getirildi.

45 üniversite ve sivil toplum örgütünden gençlerin oluşturduğu "AB İçin Gençlik Girişimi" tarafından "AB İçin Bir Gün Şenliği" düzenlendi. Şenlik çerçevesinde Avrupa'ya Kartpostal Yağmuru kampanyası gerçekleştirildi. Üzerinde Türkiye'den manzaralar ve adaylığı destekleyen mesajlar bulunan 1 milyon kartpostal, AB üyesi ülkelerin başkanlarına gönderildi.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Denктаş, Annan'ın Kıbrıs planıyla ilgili tutumunu Ankara'ya resmen bildirdi. Denктаş, planın girişinde yer alan Temel Antlaşma yerine bir taslak metin hazırladı. Bu taslak metnin antlaşma temeli olarak kabul edilmesi halinde KKTC, Rum tarafıyla müzakerelere başlamayı kabul ediyor. Genelkurmay, Kofi Annan'ın Kıbrıs planını değerlendirdi ve haritalar, asker sayısı, toprak bölüşümü, göç ve garantörlük konularındaki sakıncaları, hükümete iletilmesi için Dışişleri'ne sundu.

BM silah denetçileri, dört yıl aradan sonra Irak'ta yeniden denetimlerine başladılar.

28 Kasım

Abdullah Gül başkanlığında kurulan 58. Hükümet, 170 milletvekilinin ret oyu-na karşı 346 milletvekilinin kabul oyuyla güvenoyu aldı. Başbakan Yardımcılıklarına Mehmet Ali Şahin, Abdüllatif Şener ve Ertuğrul Yalçınbayır atanırken, ekonomi ile ilgili bakanlıklara şu isimler getirildi: Devlet Bakanları Kürşat Tüzmen ve Ali Babacan, Sanayi ve Ticaret Bakanı Ali Coşkun, Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, İçişleri Bakanlığına Abdülkadir Aksu getirilirken, Dışişleri Bakanı ise Yaşar Yakış oldu.

Türkiye'nin önde gelen anayasa hukukçularından, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Bülent Tanör, kanser tedavisi gördüğü İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Hastanesi'nde vefat etti.

TÜSİAD'ın Prof. Bülent Tanör'ün vefatı üzerine yaptığı açıklamada "Türk demokrasisine önemli hizmetler vermiş, uluslararası saygınlığı bulunan değerli bilimadamı Prof. Bülent Tanör'ün vefatı Türk demokrasi ve hukuk camiası için büyük bir kayıptır. Sayın Tanör, Türkiye'de demokratik standartların yükseltilmesinde büyük katkılarda bulunmuştur. Demokrasi, insan hakları ve hukuk alanlarında, ülkemizde ve yurtdışında birçok tartışmaya ışık tutan çok sayıda çalışmaya imza atan Tanör, TÜSİAD için de 1997 yılında 'Türkiye'de Demokratikleşme Perspektifleri', 1999 yılında da 'Türkiye'de Demokratik Standartların Yükseltilmesi-Tartışmalar ve Son Gelişmeler' başlıklı iki çalışma hazırlamıştı" görüşlerine yer verildi.

---

29 Kasım

MGK, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ın müzakere sürecinde aldığı son tutumu desteklediğini bildirdi.

30 Kasım

AKP lideri Tayyip Erdoğan'ın Türkiye'nin Kopenhag Zirvesi'nde tarih alabilmesi için temaslarda bulunmak üzere görüştüğü Lüksemburg Başbakanı Juncker Türkiye'ye iki yüzlü davranılmaması gerektiğini söyledi ve "Türkiye'ye tarih verilmeli, bu gerçek bir tarih olmalı, iş yıllarca sürmemeli" dedi.

AB turundaki son durağı olan Hollanda'ya geçen AKP lideri Tayyip Erdoğan, bu ülkeden müzakere tarihi konusunda destek bulamadı. Hollanda Başbakanı Jan Peter Balkenende, Türkiye'ye kendi ülkesinin müzakere tarihi vermek istemediğini ancak tarih için tarih verebileceklerini bildirdi.

1 Aralık

Norveç Nobel Enstitüsü Müdürü Lundestad, Kıbrıs'ta çözüm sağlanması durumunda, Rauf Denktaş ve Glafkos Klerides'in Nobel Barış Ödülü'ne aday gösterilebileceklerini söyledi.

2 Aralık

YSK, 3 Kasım 2002'de Siirt'te yapılan milletvekili seçimini iptal etti. Seçim işlemlerindeki eksikliğin seçim sonuçlarına etkili olduğu sonucuna varan YSK, Siirt'teki seçimin yenilenmesine oybirliğiyle karar verdi. Bağımsız milletvekili Fadıl Akgündüz ile AKP ve CHP'li 2 milletvekilinin sıfatları düştü. Erdoğan'a başbakanlık yolu açıldı.

Erken genel seçimden sonra düşmeye başlayan dolar kurunun, 1.5 milyon liraya dayanması üzerine Merkez Bankası öğleden sonra bankalardan dolar alarak kura müdahale etti. Merkez Bankası'nın müdahalesi ile 1 milyon 530 bin liraya kadar çıkan doların kapanış değeri 1 milyon 519 bin lira oldu.

IMF Avrupa 1. Bölge Direktörü Michael Deppler stand-by anlaşmasının olağan gözden geçirme çalışmaları için Ankara'ya geldi.

TÜSİAD, Kofi Annan'ın, Kopenhag Zirvesi öncesinde, Kıbrıs sorununun çözümüne ilişkin bir çerçeve anlaşmasının imzalanmasını sağlamak üzere girişimlerini sürdürdüğü dönemde, müzakere süreciyle ilgili üçüncü kez açıklama yaptı: "Genel Sekreterin çözüm planına ilişkin, tarafların, çekince ve önerilerini bir kez daha dikkate alma girişimi, nihai çözüm yolunda atılmış önemli bir adımdır. Genel Sekreterin bu girişimine cevaben, tarafların, BM'nin 11 Kasım tarihli kapsamlı çözüm önerisini bazı hususlardaki çekincelere rağmen, bir müzakere zemininin hazırlanmasına temel teşkil eden bir belge olarak kabul etmiş olması olumlu bir gelişmedir.

12 Aralık Kopenhag Zirvesi öncesinde söz konusu çerçeve anlaşmanın imzalanması, AB sürecinde Türkiye'nin müzakere kabiliyetini artıracak, aynı zamanda AB'nin içinde bulunduğu genişleme süreci için de daha sorunsuz bir zemin hazırlayacaktır. Böylelikle, Kopenhag Siyasi Kriterlerini yerine getirmek üzere somut adımlar atmış olan Türkiye, uluslararası topluluğun uzunca bir süreden beri çözüm beklentisi içinde olduğu Kıbrıs sorunu açısından da önemli bir katkı sağlamış olacaktır. AB'ye üyelik sürecinin, ül-

kemizin uzun dönemli refah ve barış hedeflerine ulaşması için, siyasal ekonomik ve sosyal açıdan kalıcı bir istikrar unsuru olacağıın, hatırlarımızdan çıkartılmaması gerekir"

---

3 Aralık

ABD Savunma Bakan Vekili Paul Wolfowitz ve Dışışleri Bakan Yardımcısı Marc Grossman Irak harekatı konusunda temaslarda bulunmak üzere Türkiye'ye geldi.

YSK, Siirt'te yenilenecek seçimlerde, 3 Kasım Pazar günü ortaya çıkan yüzde 10'luk ülke barajının geçerli olduğuna karar verdi.

BM silah denetçileri ilk kez, Irak Devlet Başkanı Saddam Hüseyin'in saraylarından birine önceden haber vermeksizin girdiler.

4 Aralık

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan başkanlığındaki TÜSİAD heyeti, Alman Şansölyesi Gerhard Schröder ile görüştü. TÜSİAD görüşmede Türkiye'nin AB'ye uyum konusunda atmış olduğu adımları anlattı ve tam üyelik müzakerelerinin bir an önce başlamasının önemine dikkat çekti. Aynı gün Almanya İçişleri Bakanı Otto Schily ile öğle yemeğinde biraraya gelecek olan TÜSİAD Heyeti, Alman Sanayi Federasyonu (BDI) yöneticileri ile de görüştü.

Almanya Şansölyesi Schröder, Türkiye'nin AB üyeliğine soğuk bakan Fransa Cumhurbaşkanı Chirac ile Türkiye ile ilgili kararı görüştü. Almanya'da yaşayan Türk işadamı Vural Öger, Schröder tarafından görüşmeye davet edildi. Görüşmede Kopenhag'da Türkiye'ye sadece randevu tarihi verilmesine ve 2004'deki randevuda da 1 Temmuz 2005'in müzakere tarihi olarak açıklanmasına karar verildi.

YSK, Siirt'teki seçimlerin iptaline ilişkin gerekçeli kararını açıkladı. Kararda, seçimin 9 Şubat 2003 Pazar günü yenileneceği belirtildi.

BM Güvenlik Konseyi Irak'ın gıda karşılığı petrol programını altı ay uzatma kararı aldı.

5 Aralık

Kıbrıs Rum Yönetimi, Annan planına ilişkin değişiklik önerilerini içeren mektubu, Türk tarafının vereceği mektubu geciktirmesi gerekçesiyle geri çekti. Kuzey

Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş cevabını öğleden sonra Birleşmiş Milletler'e iletince, Glafkos Klerides de geri aldığı mektubu tekrar verdi.

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan, TÜSİAD Başkan Yardımcısı Aldo Kaslowski ve TÜSİAD Genel Sekreteri Haluk Tükel, Avrupa Sanayi ve İşverenler Konfederasyonları Birliği (UNICE)'nin Kopenhag'da gerçekleşen Başkanlar Konseyi toplantısına katıldı. AB Zirveleri öncesinde, zirvenin yapıldığı şehirde yılda iki kere yapılan bu toplantıda, Türkiye'nin AB üyeliği konusunda UNICE'den sağlanmış olan desteğin AB kamuoyu önünde yinelenmesi yönünde temaslarda bulunuldu.

---

6 Aralık

İtalya'nın başkenti Roma'da bir araya gelen Yunanistan Başbakanı Costas Simitis ve İtalya Başbakanı Silvio Berlusconi, Türkiye'ye müzakere tarihinin 2005 yerine, 1 Ocak 2004'te verilmesi gerektiğini söylediler.

8 Aralık

Irak'ın kimyasal, biyolojik ve nükleer silah programlarıyla ilgili BM'ye sunduğu rapor New York'a ulaştı. Güvenlik Konseyi, raporun tam metninin konseyin daimi üyelerine verilmesini kararlaştırdı.

TÜSİAD, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ve Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TURSAB), AB Kopenhag Zirvesi'nde, Türkiye'nin AB üyelik müzakerelerinin açılmasına yönelik bir karar alınmasını desteklemek amacıyla bir ilan kampanyası düzenlendi.

Kampanya çerçevesinde 8 -10 Aralık tarihleri arasında, AB üyesi 15 ülkelerdeki gazetelerde, her ülkenin kendi dilinde, ülkelerin başbakanları veya devlet başkanlarının fotoğraflarına yer veren ilanlar yayınlandı. Bazı ülkelerin yasal uygulamalarındaki farklılıklar nedeniyle, Almanya, Belçika, Finlandiya, Fransa, Hollanda, İspanya, Lüksemburg ve Portekiz'de başbakanların fotoğraflarına yer veren ilanlar yerine Avrupa'nın bütün bir bitki olarak gösterildiği ve Türkiye'nin de söz konusu bitkinin bir çiçeği olarak sembolize edildiği ortak bir ilan hazırlandı. Söz konusu ilan ayrıca, International Herald Tribune Gazetesi'nin 10-11 Aralık tarihli nüshalarında yayınlandı.

AB Komisyonu Başkanı Romano Prodi'nin fotoğrafının kullanıldığı ilan ise 12 Aralık tarihinde Brüksel'de basılan ve AB çevreleri tarafından yaygın olarak okunan European Voice Gazetesi'nde yayınlandı.

---

9 Aralık

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, Türkiye'nin yasal düzenlemelerle üzerine düşeni yapmasına rağmen, AB'nin Kopenhag Zirvesi'nde müzakere tarihi vereceğine inanmadığını belirterek, bu nedenle Kopenhag'a gitmekten vazgeçtiğini bildirdi.

AKP lideri Tayyip Erdoğan, Türkiye'nin AB üyeliği konusunda tarihi kararın alınacağı Kopenhag'da, AB Dönem Başkanı Danimarka Başbakanı Anders Fogh Rasmussen ile ikinci kez bir araya geldi. Erdoğan, Rasmussen'in "Üyelik için Kopenhag kriterlerinin hayata geçirilmesi gerekir" sözlerine rest niteliğinde bir yanıtla karşılık verdi. Erdoğan, "12 Aralık'ta tarih alamazsak, yeniden AB'yi düşünür müyüz, düşünmez miyiz, o ayrı mesele onu bilemem ama Türk halkı mutlaka bunu gözden geçirecektir. AB de bunun sonucuna katlanır" dedi. Erdoğan, Türkiye'nin bu konudaki kararının barış ve ekonomik ilişkilerin geleceği açısından hayırlı sonuçlar veremeyeceği uyarısında da bulundu.

Genelkurmay'ın AKP hükümetine verdiği üç saatlik brifingde devrim yasaları hatırlatılarak, kılık-kıyafet yönetmeliğinin değiştirilmemesi gereğinin altı çizildi. Genelkurmay'ın, her yeni hükümetin güvenoylamasının ardından verdiği, iç ve dış tehdit konularını kapsayan standart brifingte irtica ile ilgili değerlendirmeler, 'bir çok konuyla ilgili başlıklar' arasında verildi.

IMF Türkiye Masası Şefi Juha Kahkonen başkanlığındaki, IMF Türkiye Direktörü Odd Per Brek'in de yer aldığı heyet 4'üncü gözden geçirme çalışmalarına İstanbul'da başladı.

10 Aralık

ABD Başkanı George W. Bush, 12 Aralık Kopenhag Zirvesi'nin hemen öncesinde AKP lideri Tayyip Erdoğan'ı Beyaz Saray'da ağırladı. Erdoğan'ı sıcak karşılayan Başkan Bush, "Sizinle omuz omuzayız" diyerek, Türkiye'nin AB üyeliğine tam destek verdi.

Siirt'teki seçimin iptaliyle milletvekilliği düşen Fadıl Akgündüz, hakkındaki gıyabi tutuklama kararının vicahiye çevrilmesi sonucunda tutuklanarak Kartal Cezaevi'ne konuldu.

Sanayi üretimi ve kapasite kullanımındaki olumlu işaretler, büyümeye de yansdı. Türkiye ekonomisi, yılın üçüncü çeyreğinde yüzde 7.8 büyürken, 9 aylık büyüme de yüzde 6.2'ye çıktı. Böylece revize edilmiş yüzde 4'lük 2002 büyüme hedefinin aşılması olasılığı doğdu.

11 Aralık

Türkiye, Kopenhag Zirvesi'nde Avrupa Birliği üyeliği için müzakere tarihi beklerken, AKP lideri Recep Tayyip Erdoğan, ABD Başkanı George W. Bush'a sürpriz bir teklif yaptı. Erdoğan, Bush'tan Türkiye'nin NAFTA'ya alınmasını istedi.

Kopenhag siyasi kriterleri ile Anayasa'ya uyum çerçevesinde hazırlanan ve çeşitli yasalarda değişiklik öngören yasa tasarısının, yürütme ve yürürlük maddeleri dışındaki tüm maddeleri, TBMM Genel Kurulu'nda kabul edildi.

AB Komisyonu'nun genişlemeden sorumlu üyesi Günter Verheugen, Fransız La Croix Gazetesi'nde yayınlanan demecinde, 2013'ü Türkiye'nin ilk olası katılım tarihi olarak niteledi.

Avrupa Komisyonu Başkanı Romano Prodi, Avrupa Birliği'nin, Ankara'yı memnun etmek için ABD'nin baskısına boyun eğmemesi gerektiğini söyledi. Prodi, "Durup düşünmeliyiz. Kapıyı kapatmayacağız. Ama Avrupalılar olarak Avrupa sınırlarının nasıl olacağını biz kararlaştırmalıyız" dedi. Avrupa Komisyonu Başkanı, Türkiye için ABD yönetimi tarafından güçlü bir destek verildiğini, ancak bunun bir Avrupa kararı olması gerektiğini vurguladı. Prodi, "Bu bir evlilikdir ve eşimizi biz seçmeliyiz" ifadesini kullandı.

12 Aralık

1 Ocak'ta yürürlüğe girmesi hedeflenen, Kamu İhale Kanunu'nun ertelenmesi tartışmaları başladı.

13 Aralık

AB Kopenhag Zirvesi'nde Estonya, Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Litvanya, Letonya, Malta, Polonya, Slovakya, Slovenya ve Kıbrıs Rum kesimi 1 Mayıs 2004'te üyeliğe davet edilirken, Bulgaristan ve Romanya'nın üyelik tarihleri 2007 olarak kararlaştırıldı. AB Dönem Başkanı Danimarka'nın Başbakanı Anders Fogh Rasmussen, Avrupa Komisyonu raporları temel alınarak, Türkiye'nin Kopenhag kriterlerini yerine getirdiğine karar verilirse, 2004 Aralık ayında Türkiye ile müzakerelere başlama kararının değerlendirileceğini bildirdi.

Kıbrıs sorununun çözümü için Kopenhag Zirvesi'nde yapılan girişimlerden sonuç alınamadı ve AB, Kıbrıs Rum Kesimi'ni resmen üyeliğe davet etti. AB, bununla birlikte Kıbrıslı Türklere kapıyı açık bıraktı ve 28 Şubat'a kadar yapılacak müzakerelerde uzlaşma sağlanması halinde birleşik bir Kıbrıs'ın üyeliğe alınacağını duyurdu. AB ayrıca Kıbrıslı Türklerin ekonomik açıdan desteklenmesi çağrısında bulundu. Rum Yönetimi lideri Glafkos Klerides kararın kesinleşmesinden sonra yaptığı açıklamada en büyük ulusal hedeflerini gerçekleştirdiklerini söyledi.

TBMM'de 3 maddelik mini anayasa değişikliği paketi benimsendi. Paketteki en önemli değişim, AKP lideri Tayyip Erdoğan'ın seçilmesinin önündeki en büyük engeli oluşturan 76. maddede gerçekleştirildi. Bu maddenin 2. fıkrasındaki 'ideolojik veya anarşik eylemler' ibaresi, 'terör eylemlerine' şeklinde değiştirildi. Böylece, Erdoğan'ın Siirt konuşmasından dolayı siyasi yasağına yol açan 312. madde mahkumiyeti, Anayasa'nın öngördüğü yasak kapsamından çıkarılmış oldu.

İstanbul'da Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) ile ihracat zirvesi yapan dış ticaretten sorumlu Devlet Bakanı Kürşad Tüzmen, "AB ile Gümrük Birliği Anlaşması'nı Türkiye'nin daha fazla yararına olacak şekilde yeniden gözden geçirmek gerekiyor" dedi.

TÜSİAD Yüksek İstişare Konseyi Başkanı Muharrem Kayhan, Ankara'da düzenlenen Yüksek İstişare Konseyi toplantısı konuşmasında Kopenhag Zirvesi kararlarını değerlendirdi: "Kopenhag Zirvesi, AB-Türkiye ilişkilerinin önemli bir kilometre taşıdır. Önemli olmasına önemlidir ama uzun pazarlık sürecinde ara merhalelerden biridir.

Alınan kararın beklentilerimizden farklı olması kaçınılmazdır. Çünkü, her pazarlık sürecinde iki taraf, ilk pozisyonlarından farklı bir noktada buluşur. Üstelik, ifadelerin belirli bir muğlaklık taşıması da kaçınılmazdır. Bu yüzden, Kopenhag'ı kazanan-kaybeden ikilemi içinde analiz etmek mümkün değildir.

Kararın haklılığı haksızlığı, AB'nin takındığı tavır, bazı AB ülkelerinin kamuoylarında Türkiye aleytarı tutumların sürmesi, çeşitli ülkelerin karar sürecindeki rolleri ve davranışları uzun süre tartışılacaktır. Ancak şu bilinmelidir ki, herkes mevcut durumu geçmişte tuttuğu pozisyona, ülkeyi sevketmek istediği yöne göre tartışacak, yorumlayacaktır.

Bize göre, Kopenhag sonrası tespit edilmesi gereken en önemli gerçek, Türkiye'nin AB üyeliği sürecinin artık yeni bir evreye gireceğidir. Türkiye bu yeni evreye göre pozisyonlarını gözden geçirmeli, yeni döneme sağduyu ve sükunetle hazırlık yapmalıdır. AB ile ilişkilerin geçmişine bakılırken, Türkiye'nin 1997'de hangi noktada olduğunu nedense pek hatırlamıyoruz. Türkiye Lüksemburg Zirvesinde AB'den neredeyse tamamen dışlanmış durumdaydı. 5 yıl içinde AB ilişkilerini, küllerinden yeniden doğar hale getirmekle kalmadık, Türkiye'nin ilk kez dışa dış pazarlık yapabildiği ve bir büyük devlet olarak ağırlık koyduğu bir noktaya ulaştık. Elbette böyle bir noktaya gelmişken ipin ucunu bırakmayacağız, elbette tarihin bir yıl arkaya altı ay öne çekilmesi bizim kararlılığımızı kökünden etkilemeyecektir.

Ancak Avrupa'daki muhataplarımızın da şunu çok iyi kavraması gerekiyor. Sağlıklı bir bütünleşmenin gerçekleşmesinde toplumsal motivasyonun önemi çok büyüktür. Toplumun ilgi ve beklentilerinin en yüksek olduğu bu noktada aylara bile hassasiyet gösterilmesi doğaldır. Böyle bir motivasyonu kırmak, uzun vadede, Avrupa'nın bu bütünleşmeden sağlayacağı yararı da azaltacaktır"

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan ise Yüksek İstişare Konseyi konuşmasında, Türkiye'nin AB üyeliği için TÜSİAD, diğer sivil toplum örgütleri ve hükümetin gösterdiği çabaları özetledi ve "Gelinen noktada Türkiye'nin AB üyeliğini engellemek artık mümkün değildir. Yapılması gereken, yeni dönemin koşullarını sağlıklı biçimde değerlendirmek, tüm bu kritik alanlarla ilgili yeni pozisyonları belirlemek ve tam üyeliğin gereklerini yerine getirmektir. Bunu yaparken, siyasal düzlemde uzlaşma, sivil düzlemde ise diyalog ve işbirliği yine ön planda tutulmalıdır" dedi.

Özilhan konuşmasında uygulanmakta olan ekonomik programa da değindi:

"...Hükümet mevcut programı ana hatlarıyla sürdüreceği taahhüdünde bulunmuştur. IMF yetkilileri hükümetle ilk temaslarından memnun ayrılmış, hatta, programa bir sosyal boyut eklenmesine anlayışla yaklaşacakları yolunda ifadeler kullanmışlardır. Ancak yine de, belirleyici olacak unsurlar programın ve uygulamanın ayrıntılarında gizlidir.

İstikrar programı üç temel varsayım üzerinde yükselmektedir:

- 1) Kamu kesimi borçlanma gereksinimini düşürmek için gerekli yapısal reformların yapılması;
- 2) Borç yükünün, şoklar karşısında ekonomide önemli bir akım problemi yaratmayacak düzeye inebilmesi için konsolide bütçede düzenli bir faiz dışı fazla verilmesi;
- 3) İstikrar programından hızlı ve sürdürülebilir bir büyümeye geçebilmek için enflasyonun düşürülmesi ve kontrol altında tutulması.

Kamu kesimi borçlanma gereği azaltılmazsa, artan borç stoku, ileriye dönük olumsuz beklentileri yeniden besleyecek, bu da seçim sonrası piyasalarda oluşan balayı ortamını ortadan kaldırarak enflasyon ve faiz oranlarını yeniden yukarı çekecektir..."

Özilhan ayrıca "Piyasaların tek parti iktidarını coşkuyla karşılamış olduğu bir gerçektir. Ancak bu tavrın kalıcı olabilmesi uygulamadaki tutarlılık ve istikrara ve AB sürecinin etkin biçimde işletilmesine bağlı olacaktır. Hükümetin gelecek vizyonunun piyasalara güven vermesi açısından, AB sürecini de dikkate alan, orta vadeli bir kalkınma perspektifinin ortaya konması gerektiği unutulmamalıdır" dedi.

Diğer taraftan TÜSİAD, Türkiye’de kamu yönetiminin, kurumları ve hizmetleriyle toplum tarafından nasıl algılandığını saptamak, toplumun kamunun yeniden yapılanması yönündeki taleplerini ölçmek ve kamuda reform gereksiniminin odaklandığı alanları belirlemek amacıyla bir kamuoyu araştırması yaptırdı.

Sosyal Araştırmalar Merkezi (SAM) tarafından yapılan araştırmanın sonuçları, kamunun daha iyi ve daha eşitlikçi hizmet sunmak üzere yeniden yapılanması yönündeki kamuoyu talebini ve Türkiye’de bir kamu reformunun gerçekleştirilmesinin toplumun devlete karşı güveninin sağlanması ve artırılması için zorunlu olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Devletin yolsuzluklar karşısında korunması, yurttaş hukukunun güvence altına alınması ve yargı sisteminin adaleti sağlaması öncelikli konular olarak görülmektedir. Araştırma, kamuoyunun, öncelikle ekonomi, eğitim, sağlık ve adalet sistemlerinin iyileştirilmesi, devletin kaynak kullanımı, hesap verebilirliği ve vatandaşın beklentilerine, söz ve bilgilenme hakkına duyarlı olması konularında hassas olduğunu göstermektedir.

TÜSİAD ayrıca, Türkiye’de ihtiyaç duyulan kamu reformu sürecinde yol gösterici olabilecek bir modelin ana hatlarına değinmeyi amaçlayan bir çalışma hazırlayarak, ‘TÜSİAD Görüşleri Dizisi No.9: Kamu Reformu Projesi’ başlığı altında yayımlandı.

Çalışmada, Türkiye’de kamuda reform sürecinin "kamu kurumlarının yeniden yapılandırılması" ve "kamu yönetiminin yeniden yapılandırılması ve yönetim kapasitesinin artırılması" başlıkları altında ele alınması öneriliyor. Reformun "saydamlık ve hesap verebilirlik", idari kapasite ve verimlilik", "liyakat ve katılımcılık" temel ilkeleri üzerinde şekillendirilmesinin uygun olduğunun belirtildiği çalışmada, bu ilkelerin hayata geçirilmesi için temel araçlar "düzenleyici reformlar", "toplam kalite yönetimi" ve e-Devlet" olarak sıralanıyor.

Yüksek İstişare Konseyi toplantısında, çalışmalarını uzun zamandan beri sürmekte olan Kurumsal Yönetim Kodu da, üyelerin ve basının dikkatine sunuldu.

Ankara’da gerçekleştirilen Yüksek İstişare Konseyi toplantısı iki forumun da kurulmasına sahne oldu. TÜSİAD ile Sabancı Üniversitesi, Türkiye’de kurumsal yönetim uygulamalarını iyileştirmek ve yaygınlaştırmak amacıyla işbirliği yaparak, Kurumsal Yönetim Forumu kurdu.

TÜSİAD ile Sabancı Üniversitesi, Türk özel sektörünün rekabet gücünü artırmak amacıyla işbirliği yaparak, bir de Rekabet Forumu kurma kararı aldı. Her iki forumun da imza töreni, TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan ve Sabancı Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Tosun Terzioğlu’nun katılımı ile gerçekleşti.

---

14 Aralık

DYP 7. Olağan Büyük Kongresi’nde, Elazığ Milletvekili Mehmet Açar, Genel Başkan seçildi.

16 Aralık

TÜSİAD, AB Kopenhag Zirvesi kararlarını değerlendiren bir açıklama yaptı: "AB Kopenhag Zirvesi’nde Türkiye’nin üyelik perspektifi ile ilgili çıkan karar, Türkiye’nin müzakere tarihi konusundaki beklentilerini tam an-

lamıyla karşılamamakla beraber, üyelik süreci ile ilgili kesin ifadeler içeren ve Türkiye'yi AB'nin geleceğinin bir parçası olarak gördüğünü resmi olarak teyid eden bir karar olmuştur. Bu karar ile, Türkiye'nin AB ile üyelik müzakerelerine başlama perspektifi netleşmiştir.

AB içi sorunlar ağır bastı: Müzakere sürecini erteleme eğiliminin temelinde, AB'nin kendi iç sorunlarının önemli payı olduğu gözardı edilmemelidir. Bu sorunların başında, tarihinin en büyük genişleme hamlesini gerçekleştiren AB'nin, on yeni üyenin katılımının kurumsal ve ekonomik etkilerini sindirmesi ve benimsemesi gelmektedir.

Türkiye, Kopenhag Siyasi Kriterlerinde adım atmakta gecikti: Avrupa'nın Geleceği Kurultayı'nın üzerinde çalışmakta olduğu yeni AB anayasasının, üye ülkelerde referanduma sunulması konusu da AB'yi endişeye sevk etmektedir. Red eğilimlerinin güçlenmesinin başta Euro'nun istikrarı olmak üzere ekonomiye olumsuz etkileri olabileceğinden söz edilmektedir. Ekonomik büyümenin %2 'nin altına düşmesi, AB üyesi ülke hükümetlerinin yapısal reformları gerçekleştirmekte zorlanmalarına neden olmaktadır.

Türkiye, Kopenhag Siyasi Kriterlerinde adım atmakta gecikti: İnsan hakları ve demokratik standartlar konusundaki olumsuzlukların Türkiye'nin uluslararası saygınlığını etkilediği gerçeği gözardı edilmemelidir. Son demokratik reformların henüz yakın bir zamanda gerçekleştirilmiş olması, AB kamuoyu nezdinde Türkiye'nin görüntüsünü düzeltmek için yeterli zamanı vermemiştir. Bu durum, AB siyasetçilerinin Türkiye'ye yaklaşımlarına da yansımış ve değerlendirmelerinin olumlu yönde değişmesini engellemiştir.

Kopenhag Zirvesi'nin sonuçlarını değerlendirirken, her aday ülkenin üyelik öncesinde yaşadığı bazı ortak sorunlar olduğu da hatırdan çıkarılmamalıdır. Üyelerine avantajlar sağlayan bir topluluğa giriş sürecinde, dışarıdaki ülke olmaktan kaynaklanan zorlukların yaşanması yadırganmamalıdır. AB ülkeleri bu süreci, aday ülkeler ile ikili sorunlarını çözmek için bir fırsat olarak değerlendirmektedirler. Bu nedenle, Yunanistan ile Kıbrıs ve Ege sorunlarımız AB dosyamızın bir parçası haline gelmiştir.

Türkiye, AB içi dengeleri değiştirecek büyüklükte bir ülkedir: AB içi güç dengelerinde demografik ağırlığın tek kurumsal kriter olduğu, bu nedenle

nüfusu büyük ülkelerin AB'ye girmesinin sancılı bir süreç olduğu unutulmamalıdır. Üyelikleri 2004'de gerçekleşecek olan on ülkenin toplam nüfusunun 75 milyon olduğu ve Türkiye'nin üye olduğu zaman, Almanya'nın, Fransa'nın ve İngiltere'nin AB içi kurumsal gücüne kavuşacağı düşünülecek olursa sürecin sancılı olmasının altında yatan nedenler daha iyi görülebilir.

Türkiye, AB ile ilişkilerinde önemli bir dönemece gelmiştir. Bu tarihsel dönemecin yoldan çıkmadan alınabilmesi için kararlılık ve direnç gereklidir. Bu bağlamda, Avrupa politikamız duygusallıktan uzak, soğukkanlı, akılcı ve gerçekçi olmalıdır.

Siyasi dengelerin AB üyeliği yolunda belirleyici önemine rağmen, aday ülkeler için tesis edilmiş olan Katılım Ortaklığı mekanizması ve Kopenhag Siyasi Kriterleri temel referanslardır. Diğer aday ülkeler bu kriterlere uyarak müzakerelere başlamışlardır.

Yapılacak işlere odaklanalım: Türkiye, bundan sonraki aşamada, AB Komisyonu'nun ilerleme raporunda Kopenhag Siyasi Kriterlerine yeterince uyduğu sonucunun çıkmasını mutlaka sağlamalıdır. Bu bağlamda Ağustos ve Aralık 2002 reform paketleriyle demokratikleşme konusunda önemli adımlar atılmış ve çok az konuda eksik kalmıştır. Bunlar arasında yargı reformu, uluslararası antlaşmaların üstünlüğü, yolsuzlukla mücadele ve azınlık vakıfları gibi alanlar önceliklidir. Reformların hızlı ve kapsamlı bir şekilde hayata geçirilmesi sonucunda, uygulama konusundaki eksiklikler giderilmeli, ifade özgürlüğü, kültürel haklara saygı ve işkencenin önlenmesi gibi alanlarda kamuoyunda soru işareti uyandıracak yaklaşımlardan kaçınılmalıdır.

AB Genel Sekreterliği'nin müsteşarlık yetkisi ile güçlendirilmesi, AB ile mevzuat uyumu çalışmalarına ivme kazandırarak, ilerideki müzakere dönemine yönelik olarak şimdiden zaman kazanılmasına katkıda bulunacaktır.

AB ile krizden uzak, makro-ekonomik istikrarın sağlandığı, piyasanın ve yabancı sermayenin güven duyduğu bir büyüme eğiliminin kalıcı kılınması, ekonomik dengelerin tesisi açısından önemlidir.

Kıbrıs konusunda barışçı ve çözüme yönelik çizginin korunmasına, hem Kıbrıs sorununun süratle çözümü, hem de AB-Türkiye ilişkileri açısından dikkat edilmelidir.

Diğer taraftan, AB kamuoylarının Türkiye hakkında doğru bilgilenmelerini sağlamak amacıyla, Avrupa ve uluslararası kamuoyunda demokratik ve çağdaş Türkiye kavramını yerleştirecek bir tanıtım politikası oluşturulması gündeme getirilmelidir"

Dışişleri Bakanı Yaşar Yakış'ın, Kıbrıs'ta, 28 Şubat'a dek Annan Planı çerçevesinde bir çözüm sağlanamaması durumunda, Türkiye'nin işgalci durumuna düşeceğini belirtmesi tepkilere neden oldu. CHP Genel Başkanı Deniz Baykal, Başbakan Abdullah Gül'ün derhal bir açıklama yaparak, bakanın sözlerini düzeltmesini istedi. Baykal, "Türkiye Dışişleri Bakanı kesinlikle kabul edemeyeceğimiz sözler söyledi. Bu sözler her bakımdan yanlıştır, çok büyük talihsizliktir" dedi.

NATO ile AB arasında, NATO-AB Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası Ortak Bildirisi ile stratejik işbirliği anlaşmasına varıldı. Uzlaşma, AB'nin, Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası (AGSP) çerçevesinde oluşturacağı askeri birimlerin, NATO'nun lojistik, stratejik ve istihbarat alanlarındaki yeteneklerini kullanabilmesine olanak tanıyor.

17 Aralık

Zorunlu Tasarruf tartışmaları başladı. Devlet Bakanı Ali Babacan, Sanayi Bakanı Ali Coşkun'un Şubat ayında ödemesine başlanacağını açıkladığı zorunlu tasarruf hesabında biriken paralarla ilgili olarak yapılacak geri ödemenin tutarı ve tarihinin henüz belli olmadığını bildirdi.

Devlet Bakanı Ali Babacan ve Merkez Bankası 2003 enflasyon hedefinin yüzde 20, Gayri Safi Milli Hasıla büyüme hedefinin yüzde 5 olduğunu açıkladı. Böylece, enflasyon hedefinin değiştirilmesi tartışmaları son bulduğu gibi, 2003 hedeflerinde IMF'ye verilen taahhütlere bağlı kalmış oldu.

Londra'da toplanan Iraklı rejim muhalifleri, Saddam Hüseyin rejiminin devrilmesinin ardından 2 yılı aşmayacak bir sürede demokratik ve federal bir Irak'ın kurulması, serbest seçimlerin yapılması ve Anayasa'nın hazırlanması üzerinde anlaşmaya vardılar.

18 Aralık

Radyo ve televizyonda, Türk vatandaşlarının günlük yaşamlarında kullandıkları farklı dil ve lehçelerde yayın yapılmasına ilişkin usul ve esasları düzenleyen yönetmelik, Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girdi.

Ankara Üniversitesi öğretim görevlilerinden Dr. Necip Hablemitoğlu, Çankaya'da evinin önünde silahlı saldırıya uğradı. Hablemitoğlu, olay yerinde öldü.

19 Aralık

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş Ankara'da Çankaya Köşkü'ndeki Camlı Köşk'te düzenlendiği basın toplantısında "Kıbrıs sorununu kavrayıncaya kadar yeni hükümetin tereddüt geçirdiğini ancak dünkü toplantı sonrasında Türk hükümeti ile aralarında hiçbir görüş farkı olmadığının anlaşıldığını" söyledi.

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, 4774 sayılı 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun'u bir kez daha görüşölmek üzere TBMM'ye iade etti.

Kamu İhale Kurumu'na ait 6 yönetmelik yayımlandı. Meclis'ten geçen yasayla mali milat kaldırılırken, önergeyle tasarıya eklenen hayat standardı esası uygulamısından ise vazgeçildi.

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan 'Finansal Raporlama Uygulamalarında Uluslararası Standartlara Geçiş' başlıklı toplantı sonrasında basına verdiği demeçlerde "Hükümet uygulamalarında bazı zikzaklar yaşıyor. Bir takım vaatlerde bulunulup sonra vazgeçiliyor. Bu zikzaklar güven kaybına neden oluyor" dedi.

---

20 Aralık

Ali Talip Özdemir, ANAP'ın 11-12 Ocak 2003 tarihlerinde yapacağı olağanüstü kongrede Genel Başkan adayı olacağını açıkladı.

IMF heyeti dördüncü gözden geçirmeye ilişkin aralık ayı görüşmelerini tamamladı. Türkiye Temsilcisi Odd Per Brekk, yetkililerden gözden geçirmenin şartlarını karşılamalarını, 2003 yılı ve ötesi için politika çerçevesini tamamlamalarını belediklerini bildirdi.

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan, Türkiye SİAD Platformu'nun Trabzon'da düzenlenen 5. SİAD Zirvesi'nde yaptığı konuşmada AB üyeliğinin bir seçenek olarak değil bir hedef, ulusal bir dava olarak benimsenmesi gerektiğini vurguladı. Özilhan AB süreci ile ilgili olarak yapılması gerekenleri şöyle sıraladı:

- 1) Anayasa paketinin ardından hemen uyum yasalarının tamamlanması ve siyasi kriterler alanındaki diğer yükümlülüklerin hızla yerine getirilmesi gerekir.
- 2) 5 Yıllık Kalkınma Planı, Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı ve AB'ye Katılım Öncesi Ekonomik Program'ın, siyasi yönetim, bürokratik yetkiler ve icraat düzeyinde AB stratejimizle uyum içinde olması sağlanmalıdır.
- 3) Kamu yönetimi, AB adaylığı sürecinin gereklerine uygun şekilde yeniden yapılanmalıdır.
- 4) Hükümet ile özel sektör arasında sürekli bir danışma mekanizması tesis edilmelidir. Avrupa düzeyinde muadil temsil kuruluşlarına üye olan ve Brüksel'de temsil edilen TÜSİAD, TİSK, TOBB, İKV, TESK, Ekonomik ve Sosyal Karma İstişare Komitesi ile Türkiye Sektör Dernekleri Platformu, Türkiye SİAD Platformu başkan ve temsilcilerinin, ilgili Başbakan yardımcıları ve sorumlu bakanlarla düzenli olarak bir araya gelmeleri sağlanmalıdır.
- 5) Sayın Cumhurbaşkanı AB stratejimiz hakkında, Sayın Başbakan ve Başbakan Yardımcıları AB'ye uyum sürecinde kat edilen mesafe, Bakanlar ise kendi alanlarındaki gelişmeler hakkında kamuoyunu sık sık bilgilendirmelidir.

Kısacası, önümüzde 18 ay gibi kısa bir süre kalmışken, AB'ye tam üyelik konusunun gereken siyasi ciddiyet ve yönetim disiplini anlayışı ile ele alınmaya başlanması zorunludur. Dikkat edilirse, Türkiye'nin AB üyeliği için yerine getirmesi gereken koşullar ile, krizden çıkmak için ihtiyaç duyduğumuz düzenlemeler birbirine paraleldir. Buradaki en önemli paralellik de ekonomide, siyasi reformlarda ve kamu yönetimi reformunda gözükmektedir."

TÜSİAD, kamuoyunda tartışma konusu olan Kamu İhale Yasası ile ilgili bir açıklama yaptı: "Geçtiğimiz yıl sonunda TBMM'de kabul edilen ve 2003 yılı başında yürürlüğe girecek olan Kamu İhale Kanunu, kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanımının sağlanması, kamu alımlarında kamu otoritesinin ve kamuoyunun denetimine açık, şeffaf bir sistem kurulmasını esas alan son derece önemli düzenlemeleri içermektedir.

Türkiye'nin, Avrupa Birliği'ne uyum için hazırladığı Ulusal Program'ın orta vadeli öncelikleri arasında yer alan ve uygulanmakta olan ekonomik programın önemli yapısal reform hedeflerinden biri olan Kamu İhale Kanunu, yürürlük tarihinin ertelenmesi yönündeki girişimlerle son günlerde yeniden gündeme gelmiştir. Kanunun yürürlük tarihinin bir yıl sonraya atılması, açık, şeffaf bir ihale sistemi kurulmasını geciktireceği gibi, özellikle AB Kopenhag Zirvesi ertesinde, AB müktesebatına uyum yolunda atılmış olumlu bir adımın geri alınması olarak anlaşılabilir ve AB ile devam etmekte olan hizmetlerin serbest dolaşımını müzakerelerini sekteye uğratabilecektir.

Kamu İhale Kanunu'nun ertelenmesi aynı zamanda, Türkiye'nin AB Kopenhag Zirvesi sürecinde AB'ye uyum açısından sergilemiş olduğu siyasi kararlılığa gölge düşürecek, uluslararası finans kuruluşlarının ve yabancı yatırımcıların Türkiye hakkındaki kanaatlerini de olumsuz etkileyecektir. Kamu İhale Kurumu'ndan yapılan açıklamalara göre, Kanunun TBMM'de kabulünü izleyen dönemde, Kurum yeni kanunun uygulanmasına yönelik gerekli çalışmaları yapmış ve hazırlıklarını büyük ölçüde tamamlamıştır. Bütün bu faktörler gözönünde bulundurularak, Kanunun yürürlük tarihi tartışma konusu olmaktan çıkarılmalı ve Kamu İhale Kanunu geçtiğimiz yıl öngörüldüğü gibi 2003 yılı başında yürürlüğe girmelidir"

---

22 Aralık

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan Trabzon'da basına verdiği özel demeçlerde "Bu şartlarda Türkiye'de yatırım yapmam" dedi. Özilhan, "Gönlüm Türkiye'de ama bu şartlarda ülkeme yatırım yapmam. Türkiye'de vergiler yüksek, enerji maliyeti yüksek, faiz yüksek, talep yok, sanılının aksine işçilik de yüksek. Bu şartlarda yatırım yapılır mı? Benim şirketim artık, Türkiyeli değil, dünyalı. Yatırım yaparken bakıyorum. Rusya, İsviçre, ABD, Kazakistan neresi benim için uygunsa orayı düşünüyorum. Bana kim daha iyi avantaj sağlarsa ben oraya yatırım yaparım. Devlet bankalarda milyonlarca dolar batırdı. Benim batmaya tahammülüm yok. Ben battığım zaman elimde matbaa makinesi yok" ifadelerini kullandı.

---

23 Aralık

Başbakan Abdullah Gül yeni Kamu İhale Yasası'nın eksikleri düzeltilerek, vaktinde devreye gireceğini söyledi.

25 Aralık

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan, Ekonomik Sosyal Konsey toplantısı sırasında hükümetin bir aylık performansına yönelik eleştirilerde bulundu. Özilhan, son günlerde piyasalarda görülen dalgalanmanın tek nedeninin olası Irak operasyonu olmadığını vurguladı ve "Hükümet üyelerinin yaptığı çelişkili açıklamalar da dalgalanmalara neden olmaktadır. Bu konularda dikkatli olunmalı" dedi.

---

26 Aralık

Asgari Ücret Tespit Komisyonu, 1 Ocak 2003 tarihinden geçerli olacak yeni asgari ücreti, brüt 306 milyon, net 223 milyon 749 bin lira olarak belirledi.